

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

LKR.403.3.2024

Nr ewid. 83/2025/P/25/063/LKR

Informacja o wynikach kontroli

RZĄDOWY PROGRAM FUNDUSZ MŁODZIEŻOWY NA LATA 2022–2033

MISJA

Najwyższej Izby Kontroli jest niezależna, profesjonalna kontrola zadań publicznych w interesie obywateli i państwa

p.o. Dyrektor

Małopolskiej Delegatury NIK w Krakowie

Janusz Klimek

/podpisano elektronicznie/

Wiceprezes Najwyższej Izby Kontroli

Jacek Kozłowski

/podpisano elektronicznie/

Prezes Najwyższej Izby Kontroli

Mariusz Haładaj

/podpisano elektronicznie/

Warszawa, kwiecień 2026 r.

Najwyższa Izba Kontroli

ul. Filtrowa 57

02-056 Warszawa

+48 22 444 50 00

nik@nik.gov.pl

www.nik.gov.pl

SPIS TREŚCI

WYKAZ SKRÓTÓW, SKRÓTOWCÓW I POJĘĆ.....	4
1. Wprowadzenie	5
2. Ocena ogólna	8
3. Synteza	11
4. WNIOSKI.....	21
5. Ważniejsze wyniki kontroli	22
5.1. Przeprowadzenie konkursów na realizację zadań publicznych dofinansowanych ze środków Rządowego Programu Fundusz Młodzieżowy na lata 2022–2033.....	22
5.2. Realizacja, rozliczanie i kontrola zadań dofinansowywanych ze środków Rządowego Programu Fundusz Młodzieżowy na lata 2022–2033	44
5.3. Efekty zadań publicznych realizowanych w ramach Rządowego Programu Fundusz Młodzieżowy na lata 2022–2033	67
6. Załączniki.....	82
6.1. Metodyka kontroli i informacje dodatkowe.....	82
6.2. Analiza stanu prawnego i uwarunkowań organizacyjno-ekonomicznych.....	102
6.3. Wykaz aktów prawnych dotyczących kontrolowanej działalności	110
6.4. Wykaz podmiotów, którym przekazano informację o wynikach kontroli.....	111

WYKAZ SKRÓTÓW, SKRÓTOWCÓW I POJĘĆ

Beneficjent	podmiot, który otrzymał dofinansowanie na realizację zadania publicznego w ramach Rządowego Programu Fundusz Młodzieżowy na lata 2022–2033, w tym Operator w ramach Priorytetu 1
Edycja 2022	realizacja w latach 2022–2023 zadań Priorytetów 1–3 Rządowego Programu Fundusz Młodzieżowy na lata 2022–2033, w wyniku konkursu ogłoszonego przez dyrektora NIW w 2022 r.
Edycja 2024	realizacja zadań Priorytetu 1 (lata 2024–2026) i Priorytetów 2–3 (lata 2024–2025) Rządowego Programu Fundusz Młodzieżowy na lata 2022–2033, w wyniku konkursu ogłoszonego przez dyrektora NIW w 2023 r.
Fundraising	działania, mające na celu pozyskanie środków i funduszy niezbędnych do realizacji misji danej organizacji
jst	jednostka samorządu terytorialnego
NIW, NIW-CRSO, Instytut	Narodowy Instytut Wolności – Centrum Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego
Oferent/ Wnioskodawca	podmiot, który złożył ofertę na realizację zadania publicznego w ramach Rządowego Programu Fundusz Młodzieżowy na lata 2022–2033
RP Fundusz Młodzieżowy, Program	Rządowy Program Fundusz Młodzieżowy na lata 2022–2033, ustanowiony na podstawie uchwały Nr 159/2022 Rady Ministrów z dnia 19 lipca 2022 r. w sprawie przyjęcia programu wspierania rozwoju społeczeństwa obywatelskiego pod nazwą „Rządowy Program Fundusz Młodzieżowy na lata 2022–2033”
System Obsługi Dotacji	narzędzie teleinformatyczne, umożliwiające Oferentowi utworzenie indywidualnego profilu w systemie informatycznym oraz złożenie w konkursie oferty i jej obsługę (https://generator.niw.gov.pl/)
Udpp	ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2024 r. poz. 1491, ze zm.)
ufp	ustawa z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2024 r. poz. 1530, ze zm.)
ustawa o NIW	ustawa z dnia 15 września 2017 r. o Narodowym Instytucie Wolności – Centrum Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego (Dz. U. z 2023 r. poz. 1618, ze zm.)
ustawa o rachunkowości	ustawa z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości (Dz. U. z 2023 r. poz. 120, ze zm.)

1. WPROWADZENIE

Pytanie definiujące cel główny kontroli

Czy organizacjom pozarządowym przyznano dotacje w wyniku rzetelnej oceny wniosków, a przekazane środki publiczne wydatkowano prawidłowo?

Pytania definiujące cele szczegółowe kontroli

Czy oferty Beneficjentów złożone w konkursie Edycji 2022 i 2024 zawierały wymagane i prawdziwe informacje?

Czy wyboru ofert na realizację zadań publicznych dofinansowywanych ze środków RP Fundusz Młodzieżowy dokonano zgodnie z obowiązującymi przepisami i procedurami, w tym z kryteriami wyboru projektów?

Czy Beneficjenci prawidłowo realizowali projekty RP Fundusz Młodzieżowy i wykonywali obowiązki wynikające z umów o udzielenie dotacji?

Czy stan realizacji dotowanych zadań odzwierciedlał założone w RP Fundusz Młodzieżowy cele, wskaźniki i efekty?

Uchwałą Rady Ministrów z dnia 19 lipca 2022 r. przyjęto Rządowy Program Fundusz Młodzieżowy na lata 2022–2033, którego głównym celem jest zwiększenie zaangażowania młodzieży i młodzieżowych organizacji pozarządowych w życie publiczne. Był to nowy Program, który nie miał swojego odpowiednika w latach poprzednich. Założono, że łączny budżet Programu w czasie jego funkcjonowania będzie wynosił 230 mln zł.

Program jest adresowany do organizacji pozarządowych w rozumieniu art. 3 ust. 2 ustawy o działalności pożytku publicznego oraz podmiotów, o których mowa w art. 3 ust. 3 tej ustawy, których statuty zawierają postanowienia wskazujące, iż prowadzą działania skierowane do młodzieży lub też mogą udokumentować prowadzenie takiej działalności w okresie dwóch lat poprzedzających ogłoszenie konkursu ofert.

Tabela nr 1

Ramowy plan finansowy RP Fundusz Młodzieżowy na lata 2022–2033 (w mln zł)

	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033
Aktywizacja młodzieży w samorządach	1,5	7,0	7,0	7,0	7,0	7,0	7,0	7,0	7,0	7,0	7,0	7,0
Organizacje młodzieżowe w życiu publicznym	4,6	7,0	7,0	7,0	7,0	7,0	7,0	7,0	7,0	7,0	7,0	7,0
Wzmocnienie kompetencji organizacji młodzieżowych	3,5	5,2	5,2	5,2	5,2	5,2	5,2	5,2	5,2	5,2	5,2	5,2
Pomoc techniczna	0,4	0,8	0,8	0,8	0,8	0,8	0,8	0,8	0,8	0,8	0,8	0,8
RAZEM	10	20	20	20	20	20	20	20	20	20	20	20

Źródło: Uchwała Rady Ministrów z dnia 19 lipca 2022 r. – Rządowy Program Fundusz Młodzieżowy na lata 2022–2033.

Program składa się z czterech priorytetów, z których pierwsze trzy realizowane są przez podmioty wyłonione w drodze konkursów.

Priorytet 1 – Aktywizacja młodzieży w samorządach jest przeznaczony dla rad młodzieżowych przy jednostkach samorządu terytorialnego oraz samorządów uczniowskich i studenckich. Powinien umożliwić tym ciałom realizację planowanych działań i projektów, umożliwić rozwój rad młodzieżowych oraz samorządów uczniowskich i studenckich na terytorium całej Polski. W każdym województwie lub regionie obejmującym kilka województw ma być wybrany przynajmniej jeden Operator Programu, który ma zapewnić radom i samorządom możliwość realizacji projektów w ramach Programu.

Działania w ramach tego Priorytetu realizowane są w dwóch Ścieżkach.
Ścieżka 1 – Tworzenie i aktywizacja rad młodzieżowych.

Pytania definiujące cele szczegółowe kontroli

Czy proces rozliczeń zrealizowanych umów o dofinansowanie uwzględnił ocenę wykonania założeń projektów i uzyskanych efektów, a zrealizowane umowy odzwierciedlały założone cele i wskaźniki?

Czy w Edycji 2022 osiągnięto założone efekty realizacji zadań publicznych realizowanych w ramach RP Fundusz Młodzieżowy?

Czy dokonano oceny rezultatów pod kątem ewentualnych zmian w kolejnych edycjach Programu, zwłaszcza Edycji 2024?

Jednostki kontrolowane

Narodowy Instytut Wolności – Centrum Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego

18 Beneficjentów

Okres objęty kontrolą

Lata 2022–2025 (do 30 czerwca)

Działania realizowane w tym obszarze mają na celu przede wszystkim wesprzeć inicjatywy zmierzające do tworzenia rad młodzieżowych, pomóc zaistnieć przedsięwzięciom rad dla wspólnot lokalnych oraz służyć zwiększeniu potencjału i trwałości rad młodzieżowych przez kompetencyjne i organizacyjne wzmocnienie liderów i działań rad.

Ścieżka 2 – Aktywizacja samorządów uczniowskich i studenckich.

Działania w tym obszarze powinny służyć aktywizacji młodzieży skupionej w samorządach uczniowskich szkół ponadpodstawowych i samorządów studenckich na terytorium całej Polski.

Priorytet 2 – Organizacje młodzieżowe w życiu publicznym ma być realizowany poprzez projekty, które powinny przyczyniać się do zwiększania obecności organizacji młodzieżowych w życiu publicznym.

Celem tego Priorytetu jest większa aktywność organizacji młodzieżowych w działaniach dotyczących m.in. edukacji obywatelskiej, solidarności międzypokoleniowej, a także analizy sytuacji młodzieży. Priorytet ten obejmie także aktywności związane z promocją wspierania młodzieży i organizacji młodzieżowych, wolontariatu w programach współpracy jednostek samorządu terytorialnego z organizacjami pozarządowymi.

Priorytet 3 – Wzmocnienie kompetencji organizacji młodzieżowych. Projekty realizowane w ramach tego Priorytetu powinny przyczyniać się do budowy i wzmocnienia potencjału organizacji młodzieżowych przez poprawę ich zarządzania, tworzenie i doskonalenie zasobów, tworzenie i rozwijanie strategii działania organizacji (działania fundraisingowe, kształtowanie wizerunku organizacji w przestrzeni publicznej, zarządzanie zespołem).

Priorytet 4 – Pomoc Techniczna, którego podstawowym celem jest zapewnienie właściwego zarządzania, wdrażania oraz promocji Programu.

Instytucją Zarządzającą Programem jest Narodowy Instytut Wolności – Centrum Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego, do którego należy realizacja celów Programu przez wdrażanie procedur dotacyjnych. Nadzorowanie realizacji Programu powierzono Przewodniczącemu Komitetu do spraw Pożytku Publicznego.

Zasady przeprowadzonych dotychczas konkursów, udzielenia i rozliczenia dotacji określone były w regulaminach ustalonych przez dyrektora Narodowego Instytutu Wolności i zatwierdzanych przez Radę tego Instytutu. Ocena merytoryczna ofert dokonywana była przy wsparciu ekspertów zewnętrznych.

W wyniku konkursu przeprowadzonego w 2022 r. rozdysponowano 30 mln zł na lata 2022–2023, a w 2023 r. – 47 mln zł na lata 2024–2026.

Kontrolę podjęto po analizie ryzyka, obejmującej dotychczasowe wyniki kontroli w Narodowym Instytucie Wolności oraz doniesienia medialne,

po rozstrzygnięciu konkursu Edycji 2022 i Edycji 2024. Analiza ta wskazała, że na etapie oceny ofert i przyznawania środków mogło dojść do nieprawidłowości polegających na uznaniowym przyznawaniu środków publicznych organizacjom, które nie dawały rękojmi należytej realizacji powierzonych zadań. Najczęściej podnoszone w publikacjach medialnych zarzuty dotyczyły niezapewnienia bezstronności ekspertów oceniających wnioski oraz przyznawania środków organizacjom, które nie dawały rękojmi należytej realizacji powierzonych zadań – często bez należytego doświadczenia, w tym powstałym już po ogłoszeniu konkursu¹.

Infografika nr 1

Lokalizacja jednostek objętych kontrolą

Źródło: opracowanie własne NIK.

¹ Patrz, na przykład: <https://wiadomosci.wp.pl/mlodziej-plus-tak-rzad-rozdaje-kase-swoim-organizacjom-6871451137841888a>, <https://wiadomosci.wp.pl/mlodziej-plus-tak-po-wyborach-wydano-47-mln-zl-na-rzadowy-program-6988937173982144a>

2. OCENA OGÓLNA

Nie zapewniono
rzetelnej oceny
wniosków
oraz prawidłowego
wydatkowania
środków Programu

Narodowy Instytut Wolności – Centrum Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego nienależycie realizował zadania Instytucji Zarządzającej Rządowym Programem Fundusz Młodzieżowy na lata 2022–2033. W sposób rażąco naruszano podstawowe zasady uczciwej konkurencji i efektywności. W toku kontroli ustalono przypadki niekonkurencyjnego wyboru podmiotów, którym powierzano realizację zadań, a także braku nadzoru nad realizacją umów dotacji, skutkujący w poszczególnych sprawach niecelowym i niegospodarnym wykorzystaniem środków publicznych.

Stwierdzona łączna suma nieprawidłowości w zakresie rozdysponowania, weryfikacji i kontroli wyniosła 10,32 mln zł przyznanych dotacji, a działań niegospodarnych będących w dyspozycji Narodowego Instytutu Wolności środków Pomocy Technicznej – 1,16 mln zł. Nieprawidłowości dotyczące sposobu wykorzystania dotacji przez Beneficjentów wyniosły 0,85 mln zł, z czego 0,48 mln zł stanowiły wydatki poniesione w wyniku działań nierzetelnych i niegospodarnych².

Wybór Beneficjentów

Krytyczna ocena NIK dotyczy przede wszystkim sposobu przyznawania dofinansowania ze środków Programu. W ramach Edycji 2022 i 2024 Programu nie zapewniono:

- prawidłowej merytorycznie i niebudzącej wątpliwości co do bezstronności oceny wniosków przez ekspertów, ani
- mechanizmu weryfikacji jakości ich pracy.

Wnioski o dofinansowanie powierzano ekspertom niedoświadczonym, niejednokrotnie przedstawicielom organizacji, które same brały udział w konkursie.

W konsekwencji wystąpiły liczne przypadki dofinansowania projektów dla podmiotów nieuprawnionych, niedoświadczonych (m.in. zarejestrowanych już po ogłoszeniu konkursów), proponujących wątpliwe jakościowo projekty i niegwarantujących należytej realizacji powierzonych zadań.

Zastrzeżenia w tym zakresie dotyczyły wyboru 15 z 49 analizowanych wniosków o łącznej wartości 4,86 mln zł (14,7 %), w tym:

² Szczegółowe kwoty stwierdzonych w wyniku kontroli NIK nieprawidłowości dla poszczególnych zbadanych podmiotów przedstawiono w załączniku nr 6.1 do Informacji o wynikach kontroli.

- sześciu, które nie spełniały warunków Programu (3,24 mln zł),
- ośmiu dopuszczonych w wyniku nierzetelnej oceny przez ekspertów (1,43 mln zł) oraz
- jednego wniosku ocenionego przez eksperta pozostającego w konflikcie interesów, z uwagi na jego powiązanie z wnioskodawcą (0,19 mln zł).

Stwierdzono również, że w Edycji 2022 sześciu, a w Edycji 2024 czterech ekspertów oceniało wnioski konkurencyjne w konkursach, w których uczestniczyły organizacje z nimi powiązane. Ponadto zastrzeżenia budziła nierzetelna działalność jednego z ekspertów, który oceniał odpowiednio 40 i 16 wniosków w poszczególnych edycjach Programu.

Powyższe ustalenia wskazują, że przeprowadzone w ramach Edycji 2022 i Edycji 2024 konkursy mogły stanowić w praktyce środek do wspierania ze środków publicznych określonych podmiotów.

Nadzór i kontrola zadań powierzonych Beneficjentom

W Narodowym Instytucie Wolności nie zapewniono odpowiedniego zasobu kadrowego do skali zadań wynikających z Programu. W Instytucie nie zapewniono rzetelnej weryfikacji sprawozdawanego przez Beneficjentów stanu zaangażowania i realizacji powierzonych zadań w ramach Programu, na które przekazano łącznie 3,25 mln zł, z czego:

- zadania za 2,08 mln zł rozliczono pomimo iż sposób ich realizacji odbiegał od założeń Programu,
- jednego za 1,17 mln zł nie rozliczono wcale.

Nie opracowano też i nie wdrożono systemu kontroli Beneficjentów Programu w zakresie działań finansowanych lub współfinansowanych ze środków Programu. Nieliczne postępowania kontrolne prowadzono w sposób niedostarczający bieżącej i rzetelnej wiedzy o stanie realizacji dotowanych zadań, w tym nie sporządzono dokumentów pokontrolnych z przeprowadzonych w 2024 r. kontroli Beneficjentów, którym przekazano 5,47 mln zł przekazanych dotacji.

Realizacja zadań przez Beneficjentów

Najwyższa Izba Kontroli skontrolowała sposób realizacji zadań przez 18 Beneficjentów Programu. Najistotniejsze nieprawidłowości, stwierdzone u siedmiu z nich, polegały na realizacji przez Beneficjentów zadań niezgodnie z ofertą i umową z Narodowym Instytutem Wolności, bądź działaniach nierzetelnych i niegospodarnych, na które przekazano 0,48 mln zł dotacji. Stwierdzono między innymi przypadki:

- powierzenia zadań osobom bez wymaganych kompetencji do ich realizacji (w tym osobie spokrewnionej) bądź z naruszeniem zasad konkurencji łącznie za 126,5 tys. zł,
- wypłaty wynagrodzeń za niewykonane działania (65 tys. zł),
- zaliczkowania się środkami dotacji (45,7 tys. zł),
- zakup powyżej wartości rynkowej dwóch telefonów komórkowych (16,6 tys. zł),
- udzielenia małego grantu podmiotowi nieuprawnionemu (19,7 tys. zł).

Wyniki kontroli u Beneficjentów Najwyższa Izba Kontroli przekazała do wykorzystania Narodowemu Instytutowi Wolności, który ze względu na stwierdzone nieprawidłowości rozwiązał umowę z jednym z Operatorów.

Brak zakładanych rezultatów Programu

Uzyskane dotychczas rezultaty nie gwarantują osiągnięcia założonych w Programie celów. Dotyczy to tworzenia i aktywizacji rad młodzieżowych. Przy obecnym poziomie finansowania nie jest także możliwe osiągnięcie w 2033 r. założonych wskaźników liczby organizacji, które otrzymały wsparcie w celu zwiększenia obecności organizacji młodzieżowych w życiu publicznym oraz wzmocnienia kompetencji organizacji młodzieżowych.

Przeprowadzona w czerwcu 2023 r. ewaluacja Programu była zbyt wczesna, jej wyników nie uwzględniono w regulaminie kolejnej edycji Programu, przez co nie posłużyła poprawie jakości, efektywności oraz spójności realizowanych działań.

W latach 2022–2024 zapotrzebowano całość środków na Pomoc Techniczną, przy czym plan wydatków z tego tytułu wykonano zaledwie w wysokości 66,5 %, 50,7 %, 34,8 %, a niewykorzystane 915,5 tys. zł przetrzymywano na nieoprocentowanym rachunku bankowym. Jednocześnie na realizację zadań niezwiązanych bezpośrednio z RP Fundusz Młodzieżowy przeznaczono 212 tys. zł z 544,5 tys. zł zbadanych wydatków Pomocy Technicznej.

Działania naprawcze w Narodowym Instytucie Wolności

W kwietniu 2024 roku Narodowy Instytut Wolności rozpoczął działania naprawcze. Należy przy tym zauważyć, że mogą one tylko częściowo zniwelować skutki nieprawidłowości, będących konsekwencją wadliwie przeprowadzonych konkursów Edycji 2022 i Edycji 2024.

3. SYNTEZA

W wyniku konkursów rozdysponowano całość środków na dotacje

W wyniku konkursu Edycji 2022, na lata 2022–2023, dofinansowanie uzyskało 140 ofert, w tym: w ramach aktywizacji młodzieży w samorządach – 12 ofert (Priorytet 1) oraz zwiększania udziału organizacji młodzieżowych w życiu publicznym oraz wzmocnienia ich kompetencji – 128 ofert (Priorytet 2 i 3). Natomiast w Edycji 2024 do dofinansowania zakwalifikowano 137 ofert, w tym: w ramach Priorytetu 1 na lata 2024–2026 – 17 ofert, Priorytetu 2–3 na lata 2024–2025 – 120 ofert. Rozdysponowano całą pulę środków przewidzianych na dotacje w ramach Programu w latach 2022–2025 w łącznej wysokości 67,2 mln zł i 7 mln zł na dotacje w Priorytecie 1 w 2026 r. (36,5 % środków przewidzianych na dotacje w Programie w tym roku).

Wyniki konkursów Edycji 2022 i Edycji 2024 ogłoszono z zachowaniem wymogów art. 15 ust. 2j ustawy o działalności pożytku publicznego.

[str. 27, 69–71]

W konkursach Edycji 2022 i 2024 nie weryfikowano, czy Oferent jest adresatem Programu

W Narodowym Instytucie Wolności nie zapewniono rzetelnej weryfikacji spełniania przez oferentów wymogów dla adresatów Programu, określonych w tym Programie i powtórzonych w regulaminach Edycji 2022 i Edycji 2024. Na etapie oceny formalnej, jak i oceny merytorycznej wniosku, nie weryfikowano czy dany oferent jest adresatem Programu, tj. statut organizacji zawiera postanowienia wskazujące, iż prowadzi działania skierowane do młodzieży lub też może udokumentować prowadzenie takiej działalności w okresie dwóch lat poprzedzających ogłoszenie konkursu ofert. Ponadto zapisy dotyczące doświadczenia oferentów zawarte w pkt 4 kart oceny wniosków były nieprecyzyjne bądź nieprawdziwe. W wyniku konkursu Edycji 2022 i 2024 powierzono realizację zadań publicznych trzem podmiotom za 1200,7 tys. zł, które nie były adresatami Programu (Fundacja Dumni z Elbląga, 4M, Fundacja Warszawa to Wolność). W stosunku do Fundacji Dumni z Elbląga Narodowy Instytut Wolności wydał decyzję w sprawie zwrotu, wykorzystanej niezgodnie z przeznaczeniem dotacji, ze względu na nienależytą realizację zadania.

[str. 33–34]

Powołanie ekspertów z naruszeniem regulaminów Edycji 2022 i Edycji 2024

Wybór ekspertów zewnętrznych do oceny merytorycznej wniosków, nastąpił w obu konkursach poprzez wskazanie przez ówczesnego dyrektora Narodowego Instytutu Wolności i kierownika Biura Programów Tematycznych konkretnych osób, podczas gdy zgodnie z regulaminami konkursu Edycji 2022 i Edycji 2024 eksperci powinni być wybrani losowo z bazy ekspertów Instytutu. W Instytucie nie opracowano też i nie stosowano w czasie edycji obu konkursów regulacji oraz procedur w zakresie wyboru i przydziału ekspertów do oceny merytorycznej wniosków, a także mechanizmów w celu zagwarantowania przejrzystości

i transparentności tego procesu. Ekspertom przekazano wnioski o dofinansowanie celem dokonania ich oceny merytorycznej pomimo, iż w chwili przekazania nie zawarto jeszcze z tymi osobami stosownych umów pisemnych. Dotyczyło to 37 umów na ocenę wniosków w ramach Edycji 2022, zawartych w terminie od 7 listopada do 22 grudnia 2022 r., podczas gdy wnioski do oceny zostały przekazane ekspertom w okresie od 23 września 2022 r. do 24 października 2022 r. W Edycji 2024 dotyczyło to siedmiu umów zawartych z ekspertami. [str. 36–37]

**Niezapewnienie
bezsstronnej oceny
wniosków
konkursowych**

Wnioski konkursowe oceniali eksperci, będący przedstawicielami organizacji, które same brały udział w konkursie. Eksperci ci, dokonywali ocen merytorycznych wniosków, w ramach tych samych Priorytetów, w których reprezentowana przez nich organizacja starała się o dofinansowanie. Dotyczy to sześciu ekspertów w konkursie Edycji 2022 oraz czterech ekspertów w konkursie Edycji 2024. Ponadto w Edycji 2022 dopuszczono do oceny wniosku przez eksperta mającego powiązania z Oferentem (Fundacją Służby Niepodległej), co stanowiło konflikt interesów. Oferentowi temu przyznano 187,5 tys. zł dotacji. Sytuacje te wskazują na niezapewnienie przez Narodowy Instytut Wolności realizacji Programu z zachowaniem zasady uczciwej konkurencji (pkt 7.1. Programu). [str. 37–39]

**Niezapewnienie
skutecznego
mechanizmu
weryfikacji jakości
ocen merytorycznych
dokonywanych
przez ekspertów**

W trakcie kontroli stwierdzono przypadki, w których eksperci nie stosowali wytycznych do oceny wniosków, przekazanych im przez Narodowy Instytut Wolności. Przyznawana punktacja nie miała odzwierciedlenia w uzasadnieniu oraz w treści ocenianych wniosków. W trzech przypadkach eksperci nie obniżali przyznawanej punktacji, pomimo wystąpienia do tego podstaw, czego skutkiem było nierówne potraktowanie wnioskodawców, poprzez przyznanie dofinansowania niektórym z nich, z naruszeniem wytycznych przyjętych do oceny wniosków. Ponadto, zidentyfikowano przypadek eksperta, który w Edycji 2022 ocenił 40 wniosków, a w Edycji 2024 16 wniosków podając niemal identyczne uzasadnienie, ograniczając się do jego nieznacznej modyfikacji. W wyniku nierzetelnie wykonanych ocen merytorycznych wniosków przez ekspertów, a następnie braku weryfikacji tych ocen przez Narodowy Instytut Wolności, zawarto umowy na 699,5 tys. zł z czterema Oferentami, którzy nie spełniali wymogów określonych w kryteriach konkursowych (Stowarzyszenie Nowa Generacja Patriotyzmu, Fundacja Via et Veritas, Fundacja "Instytut Myśli Schumana", Fundacja im. Janiny Lewandowskiej). Dotacje w wysokości 726,4 tys. zł przyznano też czterem podmiotom, pomimo iż wskazane w ofertach działania obejmowały osoby z różnych grup docelowych (wiekowych), a w Programie grupę docelową zdefiniowano jako młodzież w wieku 15–29 lat (Stowarzyszenie Integracji SALIX, Stowarzyszenie na Rzecz Rozwoju Gminy Wierzbica, Fundacja Polemika, Stowarzyszenie Ogólnopolska Federacja Młodych). [str. 39–41]

**Nienależyte
dokumentowanie
i archiwizowanie
dokumentacji
konkursowej**

Narodowy Instytut Wolności nie zapewnił dokumentowania przebiegu konkursów RP Fundusz Młodzieżowy w sposób umożliwiający jego pełne odtworzenie. Oprócz brakujących dokumentów, tj. sześciu oświadczeń o bezstronności dotyczących ekspertów zewnętrznych (po trzy w każdej z edycji), oświadczenia o bezstronności jednego z członków Komisji Konkursowej w Edycji 2022 oraz jednego kwestionariusza osobowego eksperta oceniającego wnioski w Edycji 2022, w Instytucie dostępne były jedynie robocze pliki Excel dotyczące przyznania dodatkowych punktów w ramach kryteriów strategicznych³. Niemożliwe było odtworzenie ani procesu wyboru ekspertów ani sprawdzenie kto był w bazie ekspertów w Edycji 2022. W trakcie trwania kontroli, niemożliwe było również odtworzenie list rankingowych przygotowanych dla Komisji Konkursowej w Edycji 2022. [str. 42–43]

**Z naruszeniem
regulaminu Edycji 2022
udzielono dotacji
podmiotowi,
z niewystarczającą
liczbą punktów**

W wyniku konkursu Edycji 2022, przyznano dotację Stowarzyszeniu Matecznik Pomocniczości i Dobroci na realizację na terenie województwa lubuskiego i zachodniopomorskiego zadania pn. *Lubuska Ofensywa Młodzieżowa – LOM!* za 541,5 tys. zł. Ofertę tę oceniono w konkursie zaledwie na 68 pkt, podczas gdy inni Oferenci, którzy złożyli oferty na realizację zadań Priorytetu 1 w tych województwach uzyskali wyższą punktację wniosków. Było to niezgodne z zasadami tworzenia list rankingowych określonymi w rozdziale VIII pkt 3 regulaminu konkursu Edycji 2022. Następnie, z naruszeniem zasad Programu i regulaminu Edycji 2022 wyrażono zgodę na zmianę w umowie z tym Operatorem, co skutkowało faktyczną rezygnacją z działań dotyczących tworzenia i aktywizacji rad młodzieżowych (Ścieżka 1). [str. 27–28 i 48–49]

**Niezapewnienie
Operatora
we wszystkich
województwach**

W Edycji 2024 nie zapewniono Operatora na terenie wszystkich województw. Umowy podpisano z Operatorami, oferującymi realizację zadań na terenie 15 województw i części województwa śląskiego, gdyż Caritas Diecezji Sosnowieckiej zadeklarował w ofercie wykonywanie zadań Operatora na terenie diecezji sosnowieckiej. W konsekwencji wbrew postanowieniom Programu i regulaminu Edycji 2024 nie zapewniono Operatora na obszarze obejmującym ok. 80 % województwa śląskiego. Na realizację zadań przez tego Operatora w latach 2024–2026 przewidziano 1500 tys. zł.

³ Kryteria strategiczne określono dla zadań w Priorytecie 2 i 3, w związku z koniecznością zapewnienia realizacji celów szczegółowych Programu oraz bieżących polityk publicznych. Spełnianie tych kryteriów oznaczało przyznanie spełniającym je oferentom premii punktowej (roczny przychód Oferenta nie przekracza 100 tys. zł – 5 pkt, siedziba Oferenta w miejscowości liczącej nie więcej niż 25 tys. mieszkańców – 5 pkt, siedziba w miejscowości liczącej powyżej 25 tys. mieszkańców, jednakże nie więcej niż 50 tys. mieszkańców – 3 pkt).

W ramach Edycji 2022 umowy podpisano z Operatorami, którzy mieli realizować powierzone przez Narodowy Instytut Wolności zadania, na terenie wszystkich województw. [str. 29–31]

Niezapewnienie wystarczającego potencjału kadrowego do przeprowadzenia konkursów i nadzoru nad realizacją Programu

Liczba osób zatrudnionych w Biurze Programów Tematycznych Instytutu, które było odpowiedzialne za organizację konkursów oraz bieżący nadzór nad zadaniami dotowanymi w ramach RP Fundusz Młodzieżowy, nie wystarczała do rzetelnej i skutecznej weryfikacji ofert oraz stanu realizacji dofinansowanych projektów. Ośmiu pracowników tego Biura było odpowiedzialnych za organizację postępowań konkursowych i realizację sześciu programów tematycznych, których roczny budżet przekraczał 77 mln zł. Projekty planów finansowych Narodowego Instytutu Wolności uwzględniające zwiększenie zatrudnienia nie zostały zaaprobowane przez Kancelarię Prezesa Rady Ministrów. [str. 43–44]

Przygotowanie i ogłoszenie konkursów Edycji 2022 i 2024, nieuprawniona zmiana regulaminu Edycji 2024

Konkursy Edycji 2022 i Edycji 2024 przeprowadzono na podstawie regulaminów opracowanych przez Narodowy Instytut Wolności i zatwierdzonych przez Radę tego Instytutu, przy czym uchwałą Rady zmieniono w październiku 2024 r. regulamin Edycji 2024, obniżając ustalony w Programie wiek grupy docelowej (młodzieży) z 15 do 12 lat. Wynikało to z potrzeby wsparcia tworzenia i aktywizacji rad młodzieżowych, których członkami są osoby poniżej 15 r. życia – co wpłynęłoby korzystnie na aktywizację obywatelską młodzieży, zwłaszcza w mniejszych miejscowościach. Zmiana taka powinna być jednak poprzedzona odpowiednią korektą Programu, w drodze uchwały Rady Ministrów na podstawie art. 23 ust. 2 ustawy o Narodowym Instytucie Wolności – której nie wprowadzono.

W regulaminach konkursu Edycji 2022 i Edycji 2024 wprowadzono kryteria strategiczne, których spełnienie umożliwiło uzyskanie dodatkowych punktów, a w konsekwencji – również dotacji podmiotom niedoświadczonym, zarejestrowanym już po ogłoszeniu konkursów (Stowarzyszenie Nowa Generacja Patriotyzmu, Stowarzyszenie Nowoczesność i Tradycja, Fundacja im. Janiny Lewandowskiej).

W regulaminie konkursu Edycji 2022 przewidziano możliwość pokrycia ze środków Programu wydatków Beneficjentów od 1 sierpnia 2022 r., podczas gdy konkurs rozstrzygnięto 17 listopada 2022 r., a umowy zawierano w grudniu 2022 r. Z kolei konkurs w ramach Edycji 2024 rozstrzygnięto 24 listopada 2023 r., a umowy zawierano od maja 2024 r. Stwierdzono przy tym przypadki rozliczenia kosztów ponoszonych po 1 stycznia 2024 r., a przed zawarciem umów, z tytułu założonych w harmonogramie działań (coaching, koordynacja projektu, usługi księgowo), których faktycznie nie wykonano, czego przykłady

podano w pkt 5.2.2. Wyniki kontroli Beneficjentów informacji o wynikach kontroli.

Konkursy Edycji 2022 i Edycji 2024 ogłoszono z zachowaniem wymogów art. 13 ustawy o działalności pożytku publicznego. [str. 23–27, 59–62]

Odmowy podpisania umów na powierzenie zadania publicznego w Edycji 2024 i decyzje o uwolnieniu środków

W wyniku konkursu Edycji 2024 Narodowy Instytut Wolności skorzystał z możliwości odstąpienia od podpisania umów na realizację przez cztery podmioty pięciu zadań publicznych, z powodu niezłożenia sprawozdania końcowego przez jednego oferenta (Fundacja Sileas), podania przez dwóch oferentów nieprawdziwych danych we wniosku (Fundacja Wspierania Współpracy Środowiska Naukowego z Otoczeniem Społeczno-Gospodarczym Work & Science, Fundacja Ius et Civis), a w jednym przypadku niezgodności oferty z regulaminem Edycji 2024 (Fundacja Zdrowe Miasto). Uwolnione środki w łącznej wysokości 3250 tys. zł przekazano na dotacje dla oferentów z najwyższą liczbą punktów z list rezerwowych bądź zwiększono finansowanie ofert wybranych wcześniej w konkursie. [str. 28–29]

Terminy zawarcia umów z Beneficjentami

W wyniku konkursu Edycji 2022, od 2 do 22 grudnia 2022 r. zawarto łącznie 140 umów, z obowiązkiem wykorzystania pierwszej transzy dotacji do 31 grudnia 2022 r., przy czym termin realizacji zadania publicznego liczono od 1 sierpnia 2022 r. Z kolei, w wyniku rozstrzygniętego 24 listopada 2023 r. konkursu Edycji 2024 zawarto 142 umowy. Umowy z Operatorami podpisano od 23 maja do 11 czerwca 2024 r., co utrudniało organizację w 2024 r. regrantingu⁴ w ramach działań skierowanych do rad młodzieżowych oraz samorządów uczniowskich i studenckich (Ścieżka 1 i 2). Ze 118 realizatorami działań dotyczących zwiększania obecności organizacji młodzieżowych w życiu publicznym oraz wzmocnienia ich kompetencji (Priorytet 2 i 3) podpisywano umowy od 25 kwietnia do 28 czerwca 2024 r. W jednostkowych przypadkach umowy zawarto w terminie późniejszym, co wynikało głównie z decyzji dyrektora Narodowego Instytutu Wolności o zagospodarowaniu wolnych środków. [str. 31–32]

Nieskuteczny nadzór nad realizacją umów z Beneficjentami

Prowadzony przez Biuro Programów Tematycznych Instytutu nadzór nad realizacją umów w ramach Programu polegał głównie na działaniach związanych z ich rozliczaniem na podstawie sprawozdań Beneficjentów. Najwięcej działań wyjaśniających podejmowano wobec sprawozdań Operatorów realizujących projekty na rzecz rad młodzieżowych oraz organizacji uczniowskich i studenckich (Priorytet 1), a polegały one

⁴ Zgodnie z założeniami RP Fundusz Młodzieżowy mechanizm regrantingu pozwala na skuteczne dotarcie do podmiotów lokalnych i wspieranie przedsięwzięć rad młodzieżowych oraz samorządów uczniowskich i studenckich, poprzez przekazanie im środków przez wyłonionego w danym województwie Operatora.

na wezwaniach do uzupełnienia sprawozdania oraz przedłożenia dokumentów potwierdzających realizację założonych wskaźników rezultatu i ponoszonych wydatków. Potencjał organizacyjny (stan osobowy) tego Biura nie pozwalał jednak na szczegółowe i skuteczne prowadzenie działań nadzorczych. Stwierdzono, że wbrew zasadom określonym w regulaminie Edycji 2022 rozliczono dotacje dwóm Operatorom, gdyż Stowarzyszenie Matecznik Pomocniczości i Dobroci nie zrealizowało żadnego ze wskaźników rezultatu w ramach tworzenia i aktywizacji rad młodzieżowych (Ścieżka 1), a Stowarzyszenie „Projekt Poznań” przekroczyło o 33 tys. zł dopuszczalny poziom kosztów administracyjnych. Do czasu zakończenia kontroli nie podjęto decyzji o rozliczeniu bądź odrzuceniu sprawozdania jednego z Operatorów w tej edycji Programu, tj. Fundacji Inicjatyw Społecznych Sapere Aude. W przypadku dwóch rozliczeń Beneficjentów w pozostałych priorytetach Programu nie podjęto działań weryfikacyjnych i przyjęto bez uwag sprawozdania końcowe za 2023 r. pomimo, iż wykazano w nich działania niekorespondujące wprost z celami RP Fundusz Młodzieżowy (Fundacja Polemika, Stowarzyszenie Ogólnopolska Federacja Młodych). Wysokość udzielonych dotacji w powyższych sprawach wynosiła 3250 tys. zł. Realizacja Programu nie była przedmiotem audytu wewnętrznego w Narodowym Instytucie Wolności. [str. 49–53]

Organizacja i realizacja w NIW kontroli były nieefektywne, nie zapewniono bieżącej i rzetelnej wiedzy o stanie realizacji dotowanych zadań

W Narodowym Instytucie Wolności nie opracowano i nie wdrożono systemu kontroli Beneficjentów w zakresie działań finansowanych lub współfinansowanych ze środków Programu. Kontrole zadań dotowanych w ramach Programu, tak jak i innych programów horyzontalnych i tematycznych oraz organizacji pożytku publicznego wykonywane były przez jedną osobę zatrudnioną na samodzielnym stanowisku ds. kontroli, a od października 2024 r. przez utworzone w Instytucie, liczące trzech pracowników, Biuro Kontroli. Nie zapewniono przy tym terminowej i efektywnej realizacji zadań kontrolnych w 2024 r. Stan zatrudnienia w Narodowym Instytucie Wolności osób odpowiedzialnych za kontrolę był niewystarczający do realizacji zadań kontrolnych założonych w rocznym planie kontroli, w tym efektywnej i skutecznej kontroli Beneficjentów Programu. W 2023 r. nie wszczęto dwóch z czterech zaplanowanych na ten rok kontroli, a w 2024 r. kolejnych dwóch z pięciu zaplanowanych kontroli. W przypadku kontroli ośmiu projektów o łącznej wartości 5468,5 tys. zł, prowadzonych w 2024 r. do 6 marca 2025 r., nie sporządzono projektu bądź sprawozdania z kontroli (Stowarzyszenie Rozwijamy Talenty, Stowarzyszenie „Projekt Poznań”, Stowarzyszenie Aktywny Dialog, New Europe Foundation, Fundacja Inicjatyw Społecznych „Sapere Aude”, Stowarzyszenie Forum Współpracy i Rozwoju, Fundacja Sileas, Fundacja Zdrowe Miasto). Według stanu na 6 marca 2025 r. zakończone były trzy z 11 postępowań

kontrolnych (planowych i doraźnych) dotyczących wykorzystania środków w Edycji 2022, w wyniku których stwierdzono nieprawidłowości skutkujące żądaniem zwrotu dotacji w wysokości 829,65 tys. zł. [str. 53–55]

**Postępowanie
Instytutu w przypadku
stwierdzenia istotnych
nieprawidłowości**

Do czasu zakończenia kontroli, tj. do 30 czerwca 2025 r., Dyrektor Narodowego Instytutu Wolności wydał cztery decyzje zobowiązujące do zwrotu wykorzystanej niezgodnie z przeznaczeniem dotacji na realizację zadania publicznego RP Fundusz Młodzieżowy w łącznej wysokości 1371 tys. zł (Stowarzyszenie Niezłomna Polska-Dobre Słowo, Klub Jeździecki Kudłate Ranczo, Fundacja Dumni z Elbląga, Fundacja Sileas). Decyzje te były konsekwencją nieprawidłowości w realizacji dotowanych zadań i wykonywaniu obowiązków sprawozdawczych. Niezakończone jeszcze wydaniem takich decyzji postępowania o zwrot dotacji wykorzystanej niezgodnie z przeznaczeniem prowadzono w przypadku trzech kolejnych umów, w tym dwóch umów z jednym z Operatorów w Edycji 2022.

[str. 55–56]

**Nieprawidłowości
w realizacji zadań
przez Beneficjentów**

Wszyscy skontrolowani Beneficjenci realizowali powierzone przez Narodowy Instytut Wolności zadania publiczne w ramach Programu. W przypadku siedmiu Beneficjentów stwierdzono nieprawidłowości w realizacji dotowanych przez Narodowy Instytut Wolności zadań, polegające na wykonywaniu zadań niezgodnie z ofertą i umową z Instytutem bądź na działaniach nierzetelnych i niegospodarnych. W postępowaniach konkursowych na małe granty u czterech Operatorów stwierdzono nieprawidłowości, które polegały przeważnie na naruszeniu zasady konkurencyjności i transparentności naboru wniosków (Fundacja Oświatowa im. Ks. Stanisława Konarskiego, Caritas Diecezji Sosnowieckiej, Fundacja Centrum Europy Lokalnej, Stowarzyszenie „Projekt Poznań”). Stwierdzono też powierzenie zadań osobom bez kompetencji do ich realizacji bądź z naruszeniem zasady konkurencji (Stowarzyszenie Wiślany Szlak – 55 tys. zł, Fundacja „Świetlica Rozwoju mind-body-soul” – 27 tys. zł, Fundacja Oświatowa im. Ks. Stanisława Konarskiego – 44,5 tys. zł), wypłaty wynagrodzenia za niewykonane działania (Caritas Diecezji Sosnowieckiej – 65 tys. zł), zaliczkowania się środkami dotacji (Fundacja „Świetlica Rozwoju mind-body-soul” – 45,7 tys. zł), zakupu za zawyżoną cenę nowoczesnych telefonów komórkowych (Fundacja Centrum Europy Lokalnej – 16,6 tys. zł) czy udzielenia małego grantu podmiotowi nieuprawnionemu, którego prezes zarządu był powiązany z członkami władz Operatora (Stowarzyszenie „Projekt Poznań” – 19,7 tys. zł). Wystąpiły też przypadki nieterminowego przekazywania przez Operatorów małych grantów (Stowarzyszenie „Projekt Poznań” – 207,2 tys. zł, Fundacja Centrum Europy Lokalnej – 84 tys. zł). Wszyscy Beneficjenci prowadzili wyodrębnioną ewidencję księgową dla dotowanych projektów, przy czym wystąpiły liczne przypadki nieprawidłowości w sposobie

ewidencjonowania zdarzeń z tym związanych oraz opóźnienia w zwrocie niewykorzystanej części dotacji.

Wszyscy Beneficjenci, których sprawozdania zostały przyjęte przez Narodowy Instytut Wolności, uzyskali poziom rezultatów wymagany Programem do rozliczenia dotacji. [str. 57–67]

**Niskie tempo realizacji
założonych rezultatów
Programu**

Pomimo, iż w wyniku konkursów w latach 2022–2024 rozdysponowano całość środków przewidzianych na dotacje dla Beneficjentów w ramach Programu, to uzyskane dotychczas rezultaty nie gwarantują osiągnięcia założonych w Programie wskaźników. Dotyczy to w szczególności tworzenia i aktywizacji rad młodzieżowych w ramach Priorytetu 1. Zastrzeżenia Narodowego Instytutu Wolności do realizacji zadań Operatora dotyczyły czterech z 12 organizacji (Fundacja Dumni z Elbląga, Fundacja Sileas, Stowarzyszenie Matecznik Pomocniczości i Dobroci, Fundacja Inicjatyw Społecznych „Sapere Aude”), a realizację zadań przez kolejnych dwóch Operatorów w tej Edycji negatywnie oceniła NIK (Stowarzyszenie „Projekt Poznań”, Fundacja Centrum Europy Lokalnej w Kielcach). Operator w województwie wielkopolskim zadeklarował na koniec 2023 r. liczbę 18 funkcjonujących rad młodzieżowych, a funkcjonowała jedna. Nie funkcjonowała też żadna z 15 rad, które zadeklarował Operator w województwie lubuskim i zachodniopomorskim. W wyniku aneksów zawartych z Operatorami wyrażono zgodę m.in. na zmniejszenie wskaźników rezultatu: o 8 liczby funkcjonujących na koniec 2023 r. rad młodzieżowych, o 22 liczby małych grantów na inicjatywy młodzieżowych rad i sejmików przy jednostkach samorządu terytorialnego czy o 15 liczby inicjatyw rad wspartych w ramach Programu. Biorąc pod uwagę dotychczasowe tempo powstawania rad młodzieżowych (40 w latach 2022–2024), osiągnięcie wartości docelowej w 2033 r. na poziomie 600, można uznać za mało prawdopodobne. Przy obecnym poziomie finansowania niemożliwe jest także osiągnięcie w 2033 r. wskaźnika 1000 organizacji, które otrzymały wsparcie w celu zwiększenia obecności organizacji młodzieżowych w życiu publicznym (Priorytet 2). Dotychczas w ramach dwóch edycji Programu, na lata 2022–2025, wsparcie uzyskało 148 organizacji, a przy utrzymaniu obecnego poziomu wysokości dotacji szacuje się, że w czasie trwania Programu możliwe będzie wsparcie ok. 500 organizacji. Podobna sytuacja dotyczy działań polegających na wzmocnieniu kompetencji organizacji młodzieżowych (Priorytet 3), w którym za pierwsze cztery lata realizacji Programu wsparto 107 inicjatyw, których celem było zwiększenie kompetencji organizacji, przy założonej wartości docelowej w 2033 r. na poziomie 1500. [str. 77–81]

**Nieefektywna
ewaluacja bieżąca
Programu**

Rzeczywiste i wiarygodne efekty realizacji RP Fundusz Młodzieżowy powinny być ustalone w drodze ewaluacji, na zasadach określonych w tym Programie, jednak przeprowadzona w 2023 r. ewaluacja Programu była

zbyt wczesna, nie posłużyła poprawie jakości, efektywności i spójności realizowanych działań. Ewaluację zlecono podmiotowi zewnętrznemu po upływie ok. sześciu miesięcy od czasu podpisania umów z Beneficjentami i przekazania im środków dotacji (grudzień 2022 r.), a samo badanie obejmowało stan na 30 kwietnia 2023 r. Pomimo iż na ewaluację wydatkowano 18,3 tys. zł, wyników jej nie wykorzystano podczas opracowania regulaminu Edycji 2024. [str. 74–77]

**Niegospodarne
i nierzetelne
wykorzystywanie
środków Pomocy
Technicznej Programu**

Plan wydatków na Pomoc Techniczną Programu, w latach 2022–2024, wykonano zaledwie w wysokości 66,5 %, 50,7 % 34,8 %, co wynikało z braku szczegółowego planu rzeczowego wydatków Pomocy Technicznej w danym roku oraz planu komunikacji Programu. Jednocześnie Narodowy Instytut Wolności nie skorzystał z możliwości występowania do KPRM ośrodki na finansowanie Pomocy Technicznej RP Fundusz Młodzieżowy w transzach adekwatnych do stanu realizacji zadań, wskutek czego dopuszczono do wielomiesięcznego przetrzymywania na nieoprocentowanym koncie środków w łącznej wysokości 915,5 tys. zł. Kontrola wykazała, że 212 tys. zł z 544,5 tys. zł zbadanych wydatków z Pomocy Technicznej dotyczyło kosztów realizacji zadań niezwiązanych bezpośrednio z RP Fundusz Młodzieżowy. Środki te przeznaczono na doraźne uzupełnienie innych zadań finansowanych ze środków własnych bądź innych programów realizowanych przez Instytut. [str. 71–73]

**Wykorzystano całość
środków na dotacje
w ramach Programu**

Na realizację RP Fundusz Młodzieżowy wykorzystano całość środków przeznaczonych, w latach 2022–2024, na dotacje dla realizatorów zadań w ramach Priorytetów 1–3 w łącznej wysokości 48 mln zł, a zwrócone przez Beneficjentów kwoty niewykorzystanych dotacji przekazywano Kancelarii Prezesa Rady Ministrów – zgodnie z postanowieniami umów dotyczących wydatkowania środków w ramach dotacji celowej na RP Fundusz Młodzieżowy, do 15 stycznia roku następnego. [str. 69–71]

**Realizacja obowiązków
sprawozdawczych
przez NIW**

Sprawozdania z wykorzystania, w latach 2022–2024, środków dotacji na realizację RP Fundusz Młodzieżowy przekazywano Kancelarii Prezesa Rady Ministrów terminowo. Zawierały one informacje zgodne z danymi zawartymi w prowadzonej w Instytucie wyodrębnionej ewidencji księgowej dla tego Programu. Informacje o stanie realizacji RP Fundusz Młodzieżowy zawarte były też w rocznych sprawozdaniach z działalności Instytutu, składanych Przewodniczącemu Komitetu ds. Pożytku Publicznego, przy czym Przewodniczący nie zaakceptował sprawozdania z działalności Narodowego Instytutu Wolności za 2023 r., które zostało negatywnie ocenione przez jego Radę. Wcześniej – 13 marca 2024 r. Przewodniczący odwołał dyrektora Narodowego Instytutu Wolności. [str. 68–69]

**Nieskuteczny nadzór
PKdsPP nad realizacją
Programu**

Nadzór Przewodniczącego Komitetu do spraw Pożytku Publicznego w zakresie realizacji RP Fundusz Młodzieżowy miał charakter formalny i nie dawał rzetelnego obrazu dotyczącego realizacji przez Narodowy Instytut Wolności tego Programu. Nie skorzystano z możliwości przeprowadzenia w tym Instytucie kontroli ani audytów realizacji RP Fundusz Młodzieżowy, które – jak wskazują wyniki kontroli przeprowadzonej przez NIK – były niezbędne do rzeczywistej i wiarygodnej oceny prawidłowości przeprowadzenia postępowań konkursowych i realizacji dotowanych zadań. [str. 81–82]

4. WNIOSKI

**Przewodniczący
Komitetu do spraw
Pożytku Publicznego**

Ustalenia kontroli wskazują na potrzebę:

1. Weryfikacji założeń i postanowień Rządowego Programu Fundusz Młodzieżowy na lata 2022–2033 i złożenie wniosku do Prezesa Rady Ministrów o odpowiednie zmiany w uchwale Nr 159/2022 Rady Ministrów z dnia 19 lipca 2022 r., w zakresie:
 - zmiany wieku grupy docelowej Programu, poprzez włączenie młodzieży poniżej 15 roku życia do uczestnictwa w działaniach w ramach Priorytetu 1 *Aktywizacja młodzieży w samorządach*;
 - weryfikacji przyjętych w Programie wskaźników rezultatów pod kątem możliwości ich rzeczywistej realizacji oraz uwzględnienia w tych wskaźnikach elementów jakościowych.
2. Zapewnienia w porozumieniu z dyrektorem Narodowego Instytutu Wolności – Centrum Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego potencjału kadrowego do obsługi programów tematycznych oraz ich kontroli, pozwalającego na rzetelną i skuteczną weryfikację prawidłowości powierzanych Beneficjentom zadań publicznych.

**Narodowy
Instytut Wolności
– Centrum Rozwoju
Społeczeństwa
Obywatelskiego**

Poza wynikającymi ze stwierdzonych nieprawidłowości, wnioskami zawartymi w wystąpieniu pokontrolnym do dyrektora Narodowego Instytutu Wolności – Centrum Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego, dotyczącymi w szczególności zapewnienia w kolejnych edycjach Programu oceny wniosków przez ekspertów posiadających niezbędną wiedzę, doświadczenie, gwarantujących bezstronną i rzetelną ich ocenę, w celu zwiększenia efektywności wykorzystania środków publicznych w kolejnych edycjach Programu należy:

1. Wprowadzić mechanizm ograniczający możliwość powierzania zadań organizacjom z niedostatecznym doświadczeniem, premiowanym dotychczas przy zastosowaniu dodatkowych kryteriów strategicznych.
2. Wyeliminować możliwość finansowania ze środków Programu wydatków poniesionych przed zawarciem umowy o powierzeniu zadania publicznego, co przewidziane było w regulaminach konkursu Edycji 2022 i Edycji 2024.

5. WAŻNIEJSZE WYNIKI KONTROLI

5.1. PRZEPROWADZENIE KONKURSÓW NA REALIZACJĘ ZADAŃ PUBLICZNYCH DOFINANSOWANYCH ZE ŚRODKÓW RZĄDOWEGO PROGRAMU FUNDUSZ MŁODZIEŻOWY NA LATA 2022–2033

Proces wyboru ofert na realizację zadań publicznych dofinansowywanych w ramach Edycji 2022 i Edycji 2024 RP Fundusz Młodzieżowy nie był w pełni zgodny z obowiązującymi przepisami i procedurami, w tym z kryteriami wyboru projektów. Nie zapewniono wystarczającego potencjału kadrowego Narodowego Instytutu Wolności do właściwej organizacji i przebiegu postępowań konkursowych oraz ekspertów zewnętrznych do rzetelnej oceny wniosków Oferentów, jak i należytego dokumentowania i archiwizowania dokumentacji konkursowej. W konsekwencji wystąpiły liczne przypadki dofinansowania projektów dla podmiotów nieuprawnionych, niedoświadczonych, proponujących wątpliwe jakościowo projekty i niegwarantujących należytej realizacji powierzonych zadań Programu. Działania naprawcze podjęła nowa dyrekcja Instytutu, już po rozstrzygnięciu konkursu Edycji 2024, w wyniku czego w szczególności określono kwoty dotacji do zwrotu, odmówiono podpisania części umów, rozdysponowano środki wolne i wprowadzono zmiany organizacyjne.

5.1.1. ORGANIZACJA KONKURSÓW EDYCJI 2022 I EDYCJI 2024 – ZAPEWNIENIE REGULAMINÓW KONKURSÓW, TERMINY I WYNIKI KONKURSÓW, ZAWARCIE UMÓW Z BENEFICJENTAMI

W Narodowym Instytucie Wolności opracowano regulaminy konkursów Edycji 2022 i Edycji 2024 i w założonych terminach przeprowadzono postępowania konkursowe, przy czym w sposób nieuprawniony obniżono wiek grupy docelowej Programu w regulaminie Edycji 2024 z 15 do 12 lat. Nie zapewniono wystarczającego potencjału kadrowego Instytutu do właściwej organizacji i przebiegu postępowań konkursowych. W Edycji 2022, udzielono dotacji podmiotowi, który nie kwalifikował się do powierzenia realizacji zadań Programu. Nie zapewniono też Operatora na terenie całego województwa śląskiego w 2024 r.

**Opracowanie
regulaminów
konkursów Edycji 2022
i Edycji 2024**

NIW przeprowadził dwa otwarte konkursy ofert na realizację zadań publicznych dofinansowanych ze środków RP Fundusz Młodzieżowy, tj. Edycję 2022 i Edycję 2024. Konkursy te przeprowadzono na podstawie regulaminów opracowanych przez NIW i zatwierdzonych przez Radę Instytutu, w trybie art. 30 ust. 2 ustawy o NIW.

Regulaminy zostały wcześniej pozytywnie zaopiniowane przez Radę Dialogu z Młodym Pokoleniem.

Przyjęcie regulaminów Edycji 2022 i Edycji 2024 r. poprzedzone było konsultacjami społecznymi ogłoszonymi na stronie internetowej NIW.

Zgłoszone do projektu regulaminu Edycji 2022 uwagi miały charakter redakcyjny i dotyczyły głównie uściślenia stosowanych pojęć i terminów.

W przypadku projektu regulaminu Edycji 2024 propozycje zmian, których nie uwzględniono, dotyczyły: określenia maksymalnej kwoty alokacji środków na poszczególne województwa, zmniejszenia minimalnej wartości dotacji dla I kategorii kosztów, możliwości tworzenia młodzieżowych grup inicjatywnych przez osoby z samorządów uczniowskich z różnych szkół, obniżenia wieku osób tworzących grupy inicjatywne. Uwzględniono natomiast uwagi dotyczące: doprecyzowania zasad ubiegania się o środki w konkursów organizowanych przez Operatorów oraz podwyższenia stawek godzinowych za prace administracyjne/pomocnicze oraz za pracę specjalistów i ekspertów.

W regulaminie Edycji 2024 wprowadzono możliwość rozliczenia kosztów administracyjnych za pomocą ryczałtu – do 25 % wartości dotacji, co przy braku konieczności planowania poszczególnych pozycji oraz dodaniu w regulaminie katalogu kosztów administracyjnych miało uelastyczyć rozliczanie projektów.

Regulaminy Edycji 2022 i Edycji 2024 zawierały wszystkie informacje wymienione w art. 30 ust. 3 ustawy o NIW. Dodatkowo zawarto w nich postanowienia dotyczące zasad kontroli realizacji zadania oraz kwalifikowalności wydatków.

W regulaminach Edycji 2022 i Edycji 2024 określono trzy kryteria wyboru ofert: formalne, merytoryczne i strategiczne. Przy ocenie merytorycznej złożonych w konkursie wniosków uwzględniono wszystkie kryteria wymienione w art. 30 ust. 4 ustawy o NIW, tj.:

- 1) adekwatność oferty w odniesieniu do celów programu oraz celów i potrzeb jego uczestników i organizacji zaangażowanych w jego realizację – 0–25 pkt;
- 2) jakość planu działań zawartych w ofercie i sposobu jego realizacji – 0–25 pkt;
- 3) wpływ działań zawartych w ofercie na uczestników, organizacje zaangażowane w realizację oferty oraz inne podmioty będące interesariuszami działań, w tym także trwałość rezultatów działań

zawartych w ofercie i jakoś środków mających na celu upowszechnienie rezultatów – 0–20 pkt;

- 4) możliwość realizacji oferty przez oferentów (uwzględniając potencjał i doświadczenie ich członków i partnerów) – 0–20 pkt;
- 5) zasadność planowanych kosztów w stosunku do celów, rezultatów i zakresu działań, które obejmuje oferta – 0–10 pkt.

Kryteria strategiczne określono dla zadań w Priorytecie 2 i 3, w związku z koniecznością zapewnienia realizacji celów szczegółowych Programu oraz bieżących polityk publicznych. Spełnianie tych kryteriów oznaczało przyznanie spełniającym je oferentom premii punktowej. W Edycji 2022 i Edycji 2024 kryteria strategiczne miały być stosowane w przypadku oferty realizowanej przez organizację:

- której roczny przychód za 2020 r. (Edycja 2022) i za 2022 r. (Edycja 2024) nie przekracza 100 tys. zł – 5 pkt (SK1);
- mającą siedzibę w miejscowości liczącej nie więcej niż 25 tys. mieszkańców – 5 pkt (SK2);
- mającą siedzibę w miejscowości liczącej powyżej 25 tys. mieszkańców, jednakże nie więcej niż 50 tys. mieszkańców – 3 pkt (SK3).

Ponadto w regulaminie Edycji 2022 r. jako kryterium strategiczne uznane było partnerstwo publiczno-społeczne z kuratorium oświaty lub publiczną placówką oświatową w rozumieniu ustawy prawo oświatowe – 3 pkt.

**Niezgodne
z Programem
obniżenie wieku
młodzieży
w regulaminie
Edycji 2024**

Uchwałą Rady Nr 25/2024 NIW-CRSO z dnia 21 października 2024 r. zatwierdzono zmiany w regulaminie konkursu organizowanego w ramach Rządowego Programu Fundusz Młodzieżowy na lata 2022–2033, Edycja 2024. Uchwałą tą w regulaminie Edycji 2024 – część A. II. 3 – Zasady przyznawania dotacji Rozdział II. Priorytet 1 *Aktywizacja młodzieży w samorządach* 3. Środki na małe granty oraz na wsparcie realizacji lokalnych przedsięwzięć, na str. 20 zmieniono zdanie „Młodzież to grupa osób w wieku 15–29 lat” na zdanie: „Młodzież to grupa osób w wieku 12–29 lat”. Tym samym obniżono dolną granicę wieku grupy docelowej w obowiązującym RP Fundusz Młodzieżowy, Priorytet 1 z 15 do 12 lat.

Uchwała ta, mimo że odnosiła się wyłącznie do regulaminu konkursu organizowanego w ramach RP Fundusz Młodzieżowy, rozszerzyła w sposób nieuprawniony zdefiniowaną grupę docelową Programu.

W załączniku do uchwały nr 159/2022 Rady Ministrów z dnia 19 lipca 2022 r. wprost wskazano, co Rada Ministrów zdefiniowała jako młodzież. I tak:

- w raporcie „Młodzi 2011”, obrazującym sytuację młodych ludzi w Polsce, przygotowanym na zlecenie Kancelarii Prezesa Rady Ministrów, przyjęto, iż młodzież to grupa osób w wieku 15–29 lat. Ten przedział wiekowy przyjęto także w niniejszym Programie dla zdefiniowania młodzieży jako jego grupy docelowej (str. 13);

- ... przedmiotem oddziaływania Programu winien stać się samorząd uczniowski szkół ponadpodstawowych oraz samorządy uczelni wyższych (str. 22).

Art. 23 ust. 2 ustawy o NIW wskazuje wprost, że Rada Ministrów przyjmuje, w drodze uchwały, programy wspierania rozwoju społeczeństwa obywatelskiego, tym samym tylko Rada Ministrów może zmienić założenia przyjęte w Programie. Według stanu na 30 czerwca 2025 r. Program obowiązywał w kształcie przyjętym przez Radę Ministrów uchwałą nr 159/2022 z dnia 19 lipca 2022 r.

W ocenie dyrektora NIW wprowadzenie powyższej regulacji nie miało charakteru istotnej zmiany Programu, a uzasadniał ją m.in. fakt, że w wielu radach młodzieżowych, zwłaszcza w mniejszych miejscowościach członkami są osoby poniżej 15 r. życia, zatem zadania, realizowane przez taką radę nie mogły być wspierane przez Program.

Zauważyć jednak należy, że już na etapie konsultowania projektu regulaminu Edycji 2024 z organizacjami pozarządowymi w lipcu 2023 r., Stowarzyszenie Młodych Gminy Płużnica zaproponowało obniżenie wieku osób tworzących młodzieżowe grupy inicjatywne, wskazując, że: *W skład młodzieżowych rad, zwłaszcza z gmin wiejskich, wchodzi głównie uczniowie szkół podstawowych. Po ukończeniu ósmej klasy większość młodzieży wyjeżdża do szkół ponadpodstawowych do większych miast. W tygodniu mieszkają w internatach, co uniemożliwia im pracę w młodzieżowej radzie ich gminy. Kryterium ukończenia 15 lat wykluczyło znaczną część młodzieżowych rad z udziału w konkursach grantowych programu Fundusz Młodzieżowy. Proponujemy obniżenie wieku o co najmniej dwa lata.* NIW odrzucił wówczas tę propozycję podając, że przedział wiekowy grupy młodzieżowej został określony na poziomie Programu. Minimalny wiek, który wskazują definicje młodzieży w Programie to 15 lat. Beneficjenci Programu zgłosili też propozycję obniżenia wieku uczestników z 15 do 13 roku życia w trakcie ewaluacji bieżącej z czerwca 2023 r. Zwrócono uwagę, że wiele młodzieżowych rad nie mogło skorzystać z Programu, ponieważ ich członkami są dzieci poniżej 15 roku życia (najczęściej dotyczy to małych gmin, gdzie w młodzieżowej radzie są uczniowie szkół podstawowych). Propozycji tej nie uwzględniono w pracach nad regulaminem konkursu Edycji 2024.

Po zakończeniu kontroli NIK, 9 lipca 2025 r. Rada NIW podjęła uchwałę pozytywnie opiniującą zmianę regulaminu Edycji 2024, przywracającą wiek odbiorców zadań Programu na poziomie 15–29 lat, jednocześnie apelując o podjęcie działań w kierunku zmian Programu, tj. obniżenia wieku odbiorców do 12-go roku życia. Zmiana taka miałaby na celu dostosowanie postanowień Programu do rzeczywistości i tym samym urealnienie jego celów.

**Ogłoszenie konkursów
Edycji 2022
i Edycji 2024**

Konkurs Edycji 2022 ogłoszono 18 sierpnia 2022 r., a Edycji 2024 r. 3 sierpnia 2023 r., ustalając termin składania ofert odpowiednio na: 12 września 2022 r. (godz. 16⁰⁰) i 25 września 2023 r. (godz. 14⁰⁰), tj. w terminie nie krótszym niż 21 dni od dnia ukazania się ostatniego ogłoszenia (25 i 53 dni), czym spełniono wymogi art. 13 ust. 1 udpp.

Ogłoszenia o konkursie Edycji 2022 i Edycji 2024, zawierały wszystkie informacje wymienione w art. 13 ust. 2 udpp.

Termin realizacji zadań w Edycji 2022 wynosił od 1 sierpnia 2022 r. do 31 grudnia 2023 r. Natomiast termin Edycji 2024 ustalono od 1 stycznia 2024 do 31 grudnia 2026 r. w Priorytecie 1 oraz od 1 stycznia 2024 r. do 31 grudnia 2025 r. w Priorytetach 2 i 3. Po zakończeniu realizacji zadań w Priorytecie 1 przewidziano możliwość podjęcia przez dyrektora NIW decyzji o przedłużeniu realizacji wybranych zadań na warunkach ustalonych w niniejszym konkursie o kolejny okres od roku do czterech lat, pod warunkiem uzyskania przez NIW środków na kontynuację Programu oraz braku zastrzeżeń co do jakości realizacji zadania.

Ogłoszenia o konkursie ofert w Edycji 2022 i Edycji 2024, stosownie do wymogów art. 13 ust. 3 udpp, zamieszczono na stronie internetowej NIW.

**Wydłużenie terminu
składania ofert
w Edycji 2022**

12 września 2022 r., tj. w ostatnim dniu na złożenie ofert w konkursie Edycji 2022, NIW opublikował ogłoszenie o wydłużeniu terminu naboru wniosków o jeden dzień do 13 września 2022 r. (godz. 16⁰⁰). Wskazano, że termin naboru wniosków wydłużono ze względu na uzasadnione prośby organizacji pozarządowych, uwzględniając też termin wakacyjny. W NIW nie było dokumentów potwierdzających ww. prośby, a były dyrektor NIW oraz obecny dyrektor Instytutu nie potrafili wskazać konkretnych wniosków o przedłużenie terminu naboru wniosków.

Zgodnie z danymi z Systemu Obsługi Dotacji, w ramach Edycji 2022 wpłynęły 342 oferty, w tym: 66 w terminie przedłużonym (od godz. 16⁰¹ 12 września 2022 r. do godz. 16⁰⁰ 13 września 2023 r.). Spośród 66 ofert złożonych w dodatkowym czasie 30 zostało zakwalifikowanych w konkursie, w tym: trzy w ramach Priorytetu 1 i 27 w ramach Priorytetu 2-3.

System Obsługi Dotacji

Do przeprowadzenia postępowań konkursowych wykorzystane było narzędzie informatyczne NIW – System Obsługi Dotacji. Drogą elektroniczną w tym Systemie Oferenci składali wnioski, które następnie podlegały ocenianiu ekspertów, po czym uzgadniano treść umów o dotacje. W Systemie tym Beneficjenci składali sprawozdania z powierzonych w ramach Programu zadań publicznych. Prowadzony przez Operatorów w ramach regrantingu w Priorytecie 1 proces naboru wniosków, przyznawania i przekazywania małych grantów odbywał się poza Systemem Obsługi Dotacji. W 2023 r., w trakcie ewaluacji Programu, Operatorzy zgłosili wniosek o rozbudowę tego generatora danych NIW o funkcjonalność obsługi wniosków w ramach regrantingu.

**Ogłoszenie
wyników konkursu**

Funkcjonalności tej nie zaimplementowano, gdyż jej wdrożenie, zdaniem NIW, powinno uwzględniać rozwiązania spójne dla wszystkich programów, w których występuje regranting.

Stosownie do wymogów art. 15 ust. 2j udpp wyniki konkursu Edycji 2022 i Edycji 2024 ogłoszono na stronie internetowej NIW, odpowiednio 17 listopada 2022 r. i 24 listopada 2023 r. W ogłoszeniach opublikowano pliki zawierające: oferty zakwalifikowane do realizacji, oferty rezerwowe, oferty odrzucone, dla wszystkich trzech priorytetów Programu.

W konkursie Edycji 2022 złożono łącznie 342 oferty, przy czym jedna wg NIW nie spełniała wymogów formalnych. Dofinansowanie uzyskało 140 ofert, w tym: w ramach Priorytetu 1 – 12 ofert, a Priorytetu 2–3 – 128 ofert.

W konkursie Edycji 2024 złożono łącznie 290 ofert i wszystkie w ocenie NIW-CRSO spełniały wymogi formalne. Do dofinansowania zakwalifikowano 137 ofert, w tym: w ramach Priorytetu 1 – 17 ofert, Priorytetu 2 i Priorytetu 3 – 120 ofert.

**Udzielenie w Edycji
2022 dotacji
Oferentowi
z niewystarczającą
liczbą punktów**

W 139 na 140 przypadków umowy z zawarto z podmiotami, które uzyskały najwyższą pozycję rankingową i w ocenie NIW spełniały wymogi zawarcia umów określone regulaminem Edycji 2022.

W jednym przypadku, 20 grudnia 2022 r. zawarto umowę 11/FMP1/2022 ze Stowarzyszeniem Matecznik Pomocniczości i Dobroci na realizację na terenie województwa lubuskiego i zachodniopomorskiego zadania pn. *Lubuska Ofensywa Młodzieżowa – LOM!* za 541,5 tys. zł. Oferta tego Stowarzyszenia została oceniona w konkursie na 68 pkt, podczas gdy oceny ofert pozostałych 11 Operatorów, z którymi podpisano umowy zostały ocenione od 94,5 do 100 pkt. Tymczasem na liście rezerwowej wniosków – niedofinansowanych w związku z wyczerpaniem alokacji na konkurs w ramach RP Fundusz Młodzieżowy, Edycja 2022, Priorytet 1 było sześć wyżej ocenionych ofert obejmujących m.in. województwo lubuskie i zachodniopomorskie.

Sprawa ta była badana w czasie poprzedniej kontroli Najwyższej Izby Kontroli w NIW⁵. Stwierdzono wówczas, że przedmiotową dotację przyznano pomimo uzyskania niewystarczającej liczby punktów, co stanowiło naruszenie Rozdziału VIII pkt 3 regulaminu konkursu Edycji 2022. Ówczesny dyrektor NIW wyjaśnił, że przekazując dotację Stowarzyszeniu kierował się obszarem geograficznym oraz miejscem siedziby Beneficjenta.

W sprawie nieprawidłowości stwierdzonych w wyniku powyższej kontroli Dyrektor NIW złożył zawiadomienie do Prokuratury o podejrzeniu

⁵ Wystąpienie pokontrolne KST.411.1.01.2023 z 20 grudnia 2023 r., kontrola D/23/505 – Udzielanie, wykorzystanie i rozliczanie środków wsparcia finansowego z wybranych programów realizowanych przez Narodowy Instytut Wolności – Centrum Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego.

**Odmowa
podpisania umowy
na powierzenie
zadania publicznego**

popęlnienia przestępstwa. Zawiadomienie to dotyczyło głównie nieprawidłowości w Programie Rozwoju Organizacji Obywatelskich (PROO) i Programie Fundusz Inicjatyw Obywatelskich (NOWE FIO) oraz przestępstwa z art. 231 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny⁶, dotyczącego udzielenia dofinansowania do realizacji zadania *Lubuska Ofensywa Młodzieżowa – LOM!* pomimo nieuzyskania wystarczającej liczby punktów⁷. Zawiadomieniem z 2 grudnia 2024 r. Prokuratura Okręgowa w Warszawie poinformowała NIW o umorzeniu śledztwa wobec stwierdzenia, że czyn nie zawiera znamion czynu zabronionego.

Po ogłoszeniu wyników oceny merytorycznej i rozstrzygnięciu konkursu Edycji 2024, NIW skorzystał z możliwości odstąpienia od podpisania umowy na realizację pięciu zadań publicznych z czterema podmiotami. Powodami odstąpienia od zawarcia umowy było niezłożenie sprawozdania końcowego przez Fundację Sileas, podanie nieprawdziwych danych przez Fundację Wspierania Współpracy Środowiska Naukowego z Otoczeniem Społeczno-Gospodarczym Work & Science i Fundację Ius et Civis, a w przypadku Fundacji Zdrowe Miasto niezgodność oferty z regulaminem Edycji 2024.

Przykłady

Fundacja Sileas złożyła ofertę na realizację w Priorytecie 1 zadania: *Wsparcie tworzenia i aktywizacji rad młodzieżowych oraz samorządów uczniowskich i studenckich* za 650 000 zł, która w wyniku oceny merytorycznej uzyskała 97 pkt oraz ofertę na realizację w Priorytecie 3 zadania: *Razem dla młodzieży* za 214 016,08 zł, ocenionej na 94,5 pkt. Fundacja nie przedstawiła wyjaśnień do sprawozdania końcowego z zadania w Edycji 2022. W konsekwencji NIW rozwiązał też z Fundacją umowę 4/FMP1/2022 z 7 grudnia 2022 r. i zobowiązał ją do zwrotu dotacji.

Fundacja Wspierania Współpracy Środowiska Naukowego z Otoczeniem Społeczno-Gospodarczym Work & Science złożyła ofertę na realizację w Priorytecie 1 zadania: *Projekt Przyszłość* za 1 800 000 zł, która w wyniku oceny merytorycznej uzyskała 97,5 pkt. Podstawą odstąpienia od podpisania umowy było zawarcie w ofercie Fundacji nieprawdziwej informacji na temat jej doświadczenia. Fundacja została wpisana do KRS 26 stycznia 2023 r., a ofertę w Edycji 2024 złożyła 25 września 2023 r. Organizacja nigdy wcześniej nie realizowała żadnego projektu, nie posiadała pracowników, wolontariuszy, żadnego budżetu. Siedziba Fundacji znajdowała się w Warszawie, podczas gdy zadania Operatora miały być wykonywane na terenie województwa małopolskiego.

⁶ Dz. U. z 2025 r. poz. 383, dalej: *Kodeks karny*.

⁷ Przekroczenie przez funkcjonariusza publicznego uprawnień lub niedopełnienie obowiązków, na szkodę interesu publicznego lub prywatnego.

Decyzje o uwolnieniu środków w Edycji 2024

Ponadto dwa podmioty, których oferty w Edycji 2024 zakwalifikowano w Priorytecie 2 i 3 zrezygnowały z podpisania umowy z NIW.

W związku z odmową podpisania umów na realizację ww. zadań publicznych, dyrektor NIW trzykrotnie podejmował decyzje o uwolnieniu środków Edycji 2024. Decyzje te wydano na podstawie części A rozdział IX punkt 8 regulaminu Edycji 2024, która dawała możliwość przekazania uwolnionych środków dotacyjnych do podmiotów, które poprzez realizację projektu złożonego w ramach naboru w najwyższym stopniu osiągnęłyby cele Programu. W ten sposób rozdysponowano 3250 tys. zł na dotacje dla siedmiu podmiotów, w tym: trzech Operatorów i czterech Beneficjentów realizujących zadania w ramach Priorytetu 1 i 2. Dotacje przyznano podmiotom, których znajdujące się na liście rezerwowej oferty były ocenione najwyżej oraz wybranemu już w wyniku konkursu Operatorowi.

Przykład

Decyzją Nr 2 NIW.BPT.105.2024.ŁO z 11 lipca 2024 r. zdecydowano o uwolnieniu środków w związku z odstąpieniem od zawarcia umów w Priorytecie 1 i 3 z Fundacją Sileas oraz rezygnacją dwóch organizacji z podpisania umów z udziału w Programie. Uwolnione środki w wysokości 803 334 zł przeznaczono na zwiększenie dofinansowania dla Stowarzyszenia Aktywny Dialog, które znajdowało się na liście ofert kwalifikujących się do dofinansowania projektu w ramach Priorytetu 1 w woj. lubelskim za 650 000 zł. Dotacja dla tego Stowarzyszenia po zwiększeniu miała wynieść 1 453 334 zł.

W uzasadnieniu decyzji wskazano, że Stowarzyszenie Aktywny Dialog zostało wyłonione jako drugi – poza Fundacją Sileas – podmiot, który miał realizować zadania Operatora Priorytetu 1. Na liście rezerwowej nie znalazł się żaden podmiot, który wnioskował o dofinansowanie realizacji swojego zadania na terenie woj. lubelskiego. Stowarzyszenie to pozostawało więc jedyną organizacją, która jest w stanie zapewnić działanie Programu na terenie tego województwa.

Niezapewnienie Operatora na terenie całego województwa śląskiego

W ramach Priorytetu 1 Edycji 2022 umowy podpisano z Operatorami, którzy mieli realizować powierzone przez NIW zadania na terenie obejmującym wszystkie 16 województw. Natomiast w Edycji 2024 umowy podpisano z Operatorami, oferującymi realizację zadań na terenie 15 województw i części województwa śląskiego. Dotyczyło to umowy 13/FM/P1/2024 zawartej 23 maja 2024 r. z Caritas Diecezji Sosnowieckiej, która zaoferowała realizację zadań Operatora na terenie swojego działania – diecezji sosnowieckiej, tj. części województwa śląskiego i małopolskiego. Zadania Operatora w województwie małopolskim pełniła już Fundacja Oświatowa im. ks. S. Konarskiego, nie podpisano natomiast umowy z żadnym innym podmiotem realizującym zadania Operatora

w pozostałej części województwa śląskiego. Tym samym nie zapewniono Operatora obejmującego swoim działaniem całe województwo śląskie. Eksperci ocenili wniosek Caritas Diecezji Sosnowieckiej na 100 pkt i 99 pkt, wskazując że realizacja zadania pn. *AkTYwny Wolontariat na start* w pełni wpisuje się w założenia RP Fundusz Młodzieżowy, w ocenach nie odniesiono się do ograniczenia działań do terenu diecezji sosnowieckiej. Zgodnie z postanowieniami Programu, powtórzonymi w regulaminie Edycji 2024 – *w każdym województwie lub regionie obejmującym kilka województw zostanie wybrany przynajmniej jeden operator Programu obejmujący zasięgiem swojego oddziaływania dany obszar*.

Zauważyć należy, że oferta innej organizacji, tj. Instytutu Różdzieńskiego, obejmowała całe województwo śląskie, została oceniona na 97 pkt i znajdowała się na pierwszym miejscu listy niezakwalifikowanych do realizacji (lista rezerwowa) w ramach tej edycji Programu.

Wskutek przyjęcia wniosku i zawarcia ww. umowy z Caritas Diecezji Sosnowieckiej, działania w Priorytecie 1 w 2024 r. były ograniczone do obszaru diecezji sosnowieckiej. Dopiero w 2025 r., po uzyskaniu zgodny NIW, Caritas Diecezji Sosnowieckiej dopuścił do udziału w małych grantach podmioty spoza terenu swojej diecezji.

Infografika nr 2

Teren działania Caritas Diecezji Sosnowieckiej jako Operatora w 2024 r., ze wskazaniem siedzib podmiotów, którym udzielono małych grantów

Źródło: opracowanie własne NIK.

Termin zawarcia umów w Edycji 2024 wpłynął na opóźnienie realizacji zadań w Priorytecie 1

W wyniku konkursu Edycji 2022 zawarto 140 umów, z obowiązkiem wykorzystania pierwszej transzy dotacji do 31 grudnia 2022 r. (12 w ramach Priorytetu 1, 70 – Priorytetu 2 i 58 – Priorytetu 3). Wyniki konkursu ogłoszono 17 listopada 2022 r., a umowy z Beneficjentami zawierano od 2 do 22 grudnia 2022 r. Termin realizacji zadania publicznego liczył się od 1 sierpnia 2022 r.

W wyniku konkursu Edycji 2024 zawarto 142 umowy, w tym: 15 na realizację zadań w ramach Priorytetu 1, 78 Priorytetu 2 i 49 Priorytetu 3. Umowy z Operatorami w ramach Priorytetu 1 podpisano od 23 maja do 11 czerwca 2024 r., a z 118 realizatorami działań w Priorytecie 2 i 3 od 25 kwietnia do 28 czerwca 2024 r. W jednostkowych przypadkach (cztery) umowy zawarto w lipcu 2024 r. Z pięcioma Beneficjentami umowy zawarto w terminie późniejszym, przy czym w czterech przypadkach było to związane z decyzją nr 3 dyrektora NIW-CRSO o uwolnieniu środków.

Późne podpisywanie umów, po upływie ponad pół roku od rozstrzygnięcia konkursu w 2023 r. wynikało przede wszystkim z przekazania przez KPRM środków na realizację Programu w marcu 2024 r.⁸ W tym czasie nastąpiła też zmiana na stanowisku dyrektora NIW, co skutkowało wstrzymaniem części prac w celu sprawdzenia poprawności procesów i procedur. Dokonano przeglądu potencjalnych Beneficjentów i złożonych ofert, co skutkowało m.in. odstąpieniem od podpisania umów z częścią podmiotów. W poszczególnych przypadkach przyczyną opóźnień były również uzgodnienia z Beneficjentami ostatecznego kształtu zaktualizowanej oferty, która jest podstawą późniejszej realizacji zadania.

Miało to szczególnie niekorzystne skutki w przypadku realizacji zadań w ramach Priorytetu 1, który zakładał przeprowadzenie regrantingu dla inicjatyw młodzieżowych. Operatorzy przystąpili do organizacji konkursów na małe granty w 2024 r. dopiero po podpisaniu umów z NIW, a w związku z okresem wakacyjnym konkursy można było rozstrzygnąć w miesiącach wrzesień–październik 2024 r. Na efektywną realizację dotowanych w ramach małych grantów zadań pozostawało nie więcej niż trzy miesiące w 2024 r.

Przykłady

NIW zawarł 23 maja 2023 r. umowę z **Caritas Diecezji Sosnowieckiej** na realizację zadania pn. *AkTYwny wolontariat na start*. Konkurs na małe granty w Ścieżce 1 i Ścieżce 2 wyznaczono od 1 lipca do 31 sierpnia 2024 r., a następnie przedłużono do 27 września 2024 r. Umowy

⁸ Umowę z KPRM nr 90/DOB/2024 zawarto 14 marca 2024 r., a środki z na jej realizację NIW otrzymał 25 marca 2024 r.

z realizatorami zadań zawarto 15 października 2024 r., a 183 240 zł grantów przekazano im do 29 października 2024 r.

NIW zawarł 5 czerwca 2024 r. umowę z **Fundacją Oświatową im. ks. Stanisława Konarskiego** na realizację zadania pn. *Młodzi samorządowcy w akcji!* Konkurs na małe granty w Ścieżce 1 i Ścieżce 2 ogłoszono 26 sierpnia 2024 r., a konkurs uzupełniający 15 października 2024 r. Wyniki konkursów ogłoszono, odpowiednio 14 i 25 października 2024 r. Umowy z realizatorami zadań zawarto od 16 do 31 października 2024 r., a 144 000 zł grantów przekazano im w ciągu 14 dni od zawarcia umowy.

5.1.2. OCENA FORMALNA I MERYTORYCZNA OFERT W KONKURSACH EDYCJI 2022 I EDYCJI 2024 – DZIAŁALNOŚĆ EKSPERTÓW ZEWNĘTRZNYCH, POTENCJAŁ KADROWY NIW

W konkursach Edycji 2022 i Edycji 2024 nie zapewniono należytej merytorycznej oceny wniosków. Wybrani z naruszeniem regulaminów konkursów eksperci zewnętrzni niejednokrotnie nie stosowali wytycznych do oceny wniosków, a przyznawana punktacja nie miała odzwierciedlenia w uzasadnieniu oraz w treści ocenianych wniosków. Wystąpiły też przypadki przekazania wniosków do oceny ekspertom, którzy w trakcie dokonywania ocen merytorycznych byli przedstawicielami organizacji uczestniczących w konkursie. W trakcie postępowań konkursowych zaniechano bądź nierzetelnie weryfikowano, czy oferent jest adresatem Programu. Wskutek tych nieprawidłowości wśród Beneficjentów Programu znalazły się podmioty niedoświadczone i nie gwarantujące należytej realizacji powierzonych zadań.

**Niezapewnienie
rzetelnej weryfikacji
spełniania przez
Oferentów wymogów
dla adresatów
Programu**

Zgodnie z wymogami RP Fundusz Młodzieżowy i regulaminami Edycji 2022 i Edycji 2024 uprawnione do udziału w Programie były organizacje pozarządowe, w rozumieniu art. 3 ust. 2 udpp i podmioty wymienione w art. 3 ust. 3 tej ustawy. Spełnianie tych warunków było badane na etapie oceny formalnej wniosków przez pracowników Biura Programów Tematycznych NIW.

Nie weryfikowano natomiast, na etapie oceny formalnej, jak i oceny merytorycznej wniosku czy dany oferent jest adresatem Programu, tj. statut organizacji zawiera postanowienia wskazujące, iż prowadzi działania skierowane do młodzieży lub też może udokumentować prowadzenie takiej działalności w okresie dwóch lat poprzedzających ogłoszenie konkursu. Takiej weryfikacji nie robiono na etapie oceny formalnej oraz oceny wniosków przez ekspertów, a zapisy dotyczące

doświadczenia oferentów zawarte w pkt 4 kart oceny wniosków były nieprecyzyjne bądź nieprawdziwe.

W wyniku konkursu Edycji 2022 i Edycji 2024 powierzono realizację czterech zadań publicznych trzem z 44 poddanych analizie podmiotom za 1 200 694 zł, które nie były adresatami Programu (Fundacja Dumni z Elbląga, 4M, Fundacja Warszawa to Wolność). W stosunku do Fundacji Dumni z Elbląga, ze względu na nienależytą realizację i sprawozdanie zadania, NIW wydał decyzję w sprawie zwrotu dotacji wykorzystanej niezgodnie z przeznaczeniem

Przykład

Fundacja Dumni z Elbląga 12 września 2022 r. złożyła ofertę na realizację zadania w Priorytecie 1 pn. *Aktywna młodzież w województwie warmińsko-mazurskim*. W wyniku oceny formalnej 15 września 2022 r. dopuszczono ofertę do oceny merytorycznej, w której uzyskała od ekspertów maksymalną liczbę punktów – 100. Następnie, 16 grudnia 2022 r. z Fundacją zawarto umowę 10/FMP1/2022 z kwotą dotacji 615 625 zł.

Fundacja została zarejestrowana w KRS pięć miesięcy przed złożeniem oferty (13 kwietnia 2022 r.) pod nr 0000964530, a w jej statucie nie było postanowień wskazujących, iż prowadzi działania skierowane do młodzieży.

W ocenach merytorycznych wniosku nie odniesiono się wprost do spełniania wymogu adresata Programu, przy czym w pkt 4 oceny – kryterium: *Możliwość realizacji oferty przez Oferentów (uwzględniając potencjał i doświadczenie ich członków i partnerów)* eksperci wskazali:

- *wnioskodawca posiada zespół projektowy z niezbędnymi kwalifikacjami oraz doświadczenie w realizacji zadania. Wnioskodawca jest w stanie zrealizować z sukcesem zaplanowane działania ponieważ organizacja posiada potencjał techniczny, ekonomiczny, zasobów ludzkich, partnerów w stopniu bardzo wysokim;*
- *zaplanowane działania we wniosku w ramach oferty są możliwe do zrealizowania. Przemawia za tym potencjał kadrowy, techniczny, ekonomiczny Oferenta. Organizacja Dumni z Elbląga realizuje m.in. projekt pn. Aktywne NGO. Działalność Fundacji Dumni z Elbląga ma na celu m.in. działanie na rzecz rozwoju dobra wspólnego czy wspieranie rozwoju organizacji pozarządowych.*

Wobec Fundacji Dumni z Elbląga, w październiku 2024 r. NIW wydał decyzję w sprawie zwrotu dotacji wykorzystanej niezgodnie z przeznaczeniem.

Przyznawanie dotacji organizacjom bez doświadczenia, zarejestrowanym po ogłoszeniu konkursu, co było konsekwencją zasad przyjętych w regulaminie Edycji 2022 i nierzetelnej oceny wniosków przez ekspertów

W konkursie Edycji 2022 wzięły udział organizacje, które zarejestrowano po ogłoszeniu naboru wniosków, tj. po 18 sierpnia 2022 r. W analizowanej próbie 22 spraw, stwierdzono trzy takie przypadki (Stowarzyszenie Nowa Generacja Patriotyzmu, Stowarzyszenie Nowoczesność i Tradycja, Fundacja im. Janiny Lewandowskiej). Organizacje te, mimo że nie posiadały doświadczenia, spełniały wymogi udziału w konkursie, gdyż w statutach miały wymienione działania skierowane do młodzieży. Ustalone w regulaminie konkursu Edycji 2022 zasady, powtórzone następnie w regulaminie Edycji 2024, umożliwiały przyznanie takim organizacjom dodatkowych punktów w ramach kryteriów strategicznych, co znacznie polepszało ich pozycję rankingową i umożliwiło uzyskanie dotacji. Na wysoką pozycję na liście rankingowej takich wniosków wpływ miała też nierzetelna ich ocena przez ekspertów zewnętrznych.

Przykład

Fundacja im. Janiny Lewandowskiej 12 września 2022 r. złożyła ofertę na realizację zadania w Priorytecie 3 pn. *Wzmocnienie kompetencji organizacji młodzieżowych na Dolnym Śląsku za pomocą Funduszu Młodzieżowego* za 250 000 zł. W wyniku oceny formalnej 15 września 2022 r. dopuszczono ofertę do oceny merytorycznej, w której eksperci ocenili ją na 98 i 100 punktów. Po doliczeniu 5 punktów z tytułu kryterium strategicznego KS1 (organizacja której roczny przychód za 2020 r. nie przekracza 100 tys. zł) oferta uzyskała łącznie 104 pkt. Następnie, 12 grudnia 2022 r. z Fundacją zawarto umowę 112/FMP23/2022 z kwotą dotacji 187 500 zł.

Fundację im. Janiny Lewandowskiej wpisano do rejestru stowarzyszeń KRS pod nr 0000986805 – 19 sierpnia 2022 r., tj. jeden dzień po ogłoszeniu naboru wniosków. Wśród celów Fundacji wskazano m.in. samorozwój oraz kształcenie młodego pokolenia; projekty społeczne i obywatelskie – debaty, kampanie społeczne oraz rozważenie głosu młodego pokolenia.

W pkt 4 karty oceny merytorycznej oferty ekspert M.P. wskazał m.in., że *Wnioskodawca to organizacja z doświadczeniem, prowadząca działalność społeczną*, a ekspert M.M-R. nie odniosła się do doświadczenia oferenta, wskazując że *organizacja posiada potencjał techniczny, ekonomiczny, zasobów ludzkich w stopniu bardzo wysokim*.

Nierzetelna ocena wniosków oraz przyznanie dodatkowych punktów z tytułu kryteriów strategicznych umożliwiło też udzielenie dotacji podmiotom, które zostały zaewidencjonowane po ogłoszeniu konkursu, miały ten sam adres i zostały wpisane tego samego dnia do ewidencji stowarzyszeń zwykłych.

Przykłady

Stowarzyszenie Nowa Generacja Patriotyzmu 12 września 2022 r. złożyło ofertę na realizację zadania w Priorytecie 2 pn. *Konferencje Nowa Generacja Społecznej Odpowiedzialności* za 249 600 zł. W wyniku oceny formalnej 15 września 2022 r. dopuszczono ofertę do oceny merytorycznej, w której eksperci ocenili ją na 97 i 91 punktów. Po doliczeniu 5 punktów z tytułu kryterium strategicznego KS1 (organizacja której roczny przychód za 2020 r. nie przekracza 100 tys. zł) oferta uzyskała łącznie 99 pkt. Następnie, 7 grudnia 2022 r. ze Stowarzyszeniem zawarto umowę 67/FMP23/2022 z kwotą dotacji 187 200 zł.

Stowarzyszenie Nowa Generacja Patriotyzmu wpisano do ewidencji stowarzyszeń zwykłych prowadzonej przez Starostę Legionowskiego pod. poz. 75 – 24 sierpnia 2022 r., tj. 6 dni po ogłoszeniu naboru wniosków.

W pkt 4 karty oceny merytorycznej oferty ekspert M.P. wskazał m.in., że *Wnioskodawca to organizacja z doświadczeniem, prowadząca działalność społeczną*, a ekspert M.N., że *Oceniając potencjał organizacyjny warto zwrócić uwagę zwłaszcza na fakt, iż wnioskodawca posiada doświadczenie w zakresie rozliczania i realizacji projektów finansowanych ze środków publicznych*.

Stowarzyszenie Nowoczesność i Tradycja 12 września 2022 r. złożyło ofertę na realizację zadania w Priorytecie 3 pn. *Patriotyczne spotkania i warsztaty* za 250 000 zł. W wyniku oceny formalnej 15 września 2022 r. dopuszczono ofertę do oceny merytorycznej, w której eksperci ocenili ją na 99 i 92,5 punktów. Po doliczeniu 5 punktów z tytułu kryterium strategicznego KS1 oferta uzyskała łącznie 100,75 pkt. Następnie, 2 grudnia 2022 r. ze Stowarzyszeniem zawarto umowę 3/FMP23/2022 z kwotą dotacji 187 500 zł.

Stowarzyszenie Nowoczesność i Tradycja, powstało tego samego dnia co Stowarzyszenie Nowa Generacja Patriotyzmu i miało ten sam adres w Legionowie oraz zostało tego samego dnia wpisane do ewidencji stowarzyszeń zwykłych prowadzonej przez Starostę Legionowskiego pod kolejną poz. 76.

**Niezapewnienie
przestrzegania
regulaminów
Edycji 2022
i Edycji 2024 podczas
powoływania
ekspertów**

Oceny merytorycznej wniosków w konkursach Edycji 2022 i Edycji 2024 dokonywali eksperci zewnętrzni, znajdujący się w Bazie Ekspertów NIW-CRSO, do której nabór prowadzony był w trybie ciągłym.

Wybór ekspertów zewnętrznych do oceny merytorycznej wniosków, nastąpił w obu konkursach poprzez wskazanie przez ówczesnego dyrektora NIW i kierownika Biura Programów Tematycznych konkretnych osób, podczas gdy zgodnie z regulaminami konkursu Edycji 2022 i Edycji 2024 eksperci powinni być wybrani losowo z bazy ekspertów Instytutu. Było to niezgodne postanowieniami regulaminów konkursu Edycji 2022

i Edycji 2024 (pkt VIII. Procedura oceny ofert i przyznawania dotacji, ppkt 2. Ocena merytoryczna), które zakładały, że ocena merytoryczna oferty dokonywana jest przez Instytucję Zarządzającą przy wsparciu ekspertów zewnętrznych wybieranych losowo, których nazwiska znajdują się w bazie ekspertów NIW-CRSO.

W NIW nie opracowano też i nie stosowano w czasie edycji obu konkursów regulacji oraz procedur w zakresie wyboru i przydziału ekspertów do oceny merytorycznej wniosków, a także mechanizmów w celu zagwarantowania przejrzystości i transparentności tego procesu.

W konsekwencji nie zapewniono wyboru ekspertów, których bezstronność w ocenie wniosków nie budzi wątpliwości.

Pracownica Biura Programów Tematycznych w czasie Edycji 2022 zeznała, że informację o tym, kto ma być na liście ekspertów dostała od dyrektora NIW. Na liście tej znajdowały się osoby, z którymi wcześniej współpracowano, ale były też osoby, które się na niej nie miały znaleźć. Wskazała 38 konkretnych takich przykładów.

Wnioski do oceny merytorycznej przekazywano ekspertom, dla których RP Fundusz Młodzieżowy nie był programem preferowanym oraz przed zawarciem pisemnych umów

Wnioski do oceny merytorycznej przekazano 44 ekspertom, którzy nie wskazali w kwestionariuszu osobowym obszaru RP Fundusz Młodzieżowy, jako preferowanego do oceny. Spośród 58 kwestionariuszy objętych badaniem, tylko 14 miało wzór dostosowany do konkursu tj. zawierało ww. obszar. W dziewięciu przypadkach eksperci zaznaczyli go jako preferowany do oceny. Pozostałe 44 kwestionariusze złożono na wzorach, które nie zawierały ww. obszaru tematycznego. Działanie to było nierzetelne, gdyż nieaktualizowanie informacji dotyczących preferowanych obszarów stwarzało ryzyko powierzenia oceny wniosku ekspertowi nieposiadającemu wiedzy z dziedziny obejmującej zakres, którego dotyczył konkurs oraz niedającym rękami dokonania prawidłowej oceny merytorycznej.

Ponadto ekspertom przekazano wnioski o dofinansowanie celem dokonania ich oceny merytorycznej pomimo, iż nie zawarto jeszcze z tymi osobami stosownych umów pisemnych. Dotyczyło to 37 umów na ocenę wniosków w ramach Edycji 2022, zawartych w terminie od 7 listopada do 22 grudnia 2022 r., podczas gdy wnioski do oceny zostały przekazane ekspertom w okresie od 23 września 2022 r. do 24 października 2022 r. W Edycji 2024 dotyczyło to siedmiu umów zawartych z ekspertami.

Przykład

Ekspert M.M. w ramach Edycji 2022 otrzymała do oceny 16 wniosków. Wnioski zostały przekazane ekspertowi 23 września 2022 r., natomiast umowę nr 18/E/FM/2022 na ocenę tych wniosków, NIW zawarł z ekspertem 7 listopada 2022 r.

Zauważyć należy, że zgodnie z regulaminem konkursu Edycji 2022 i Edycji 2024 (pkt VIII. Procedura oceny ofert i przyznawania dotacji, ppkt 2. Ocena merytoryczna) – przed rozpoczęciem oceny, każdy ekspert zewnętrzny miał złożyć deklarację bezstronności. Wzór tej deklaracji stanowił załącznik do umów zlecenia zawieranych przez NIW z ekspertami.

**Niezapewnienie
bezstronności
w ocenie ofert
konkursowych**

W NIW nie zapewniono bezstronnej oceny merytorycznej wniosków konkursowych przez ekspertów zewnętrznych, a także nie opracowano i nie wdrożono skutecznego mechanizmu zapewniającego uniknięcie ryzyka powstawania konfliktu interesów przy ich ocenie. Powyższe skutkowało przekazaniem wniosków do oceny sześciu ekspertom w konkursie Edycji 2022 oraz czterem ekspertom w konkursie Edycji 2024, którzy w trakcie dokonywania ocen merytorycznych wniosków byli przedstawicielami organizacji, które same brały udział w konkursie. Eksperti ci dokonywali ocen merytorycznych wniosków, w ramach tych samych Priorytetów, w których reprezentowana przez nich organizacja starała się o dofinansowanie.

Zaangażowanie w ocenę wniosków w charakterze ekspertów, osób powiązanych z organizacjami ubiegającymi się o dotacje w tym samym konkursie budzi poważne wątpliwości co do zapewnienia bezstronności oceny wniosków i zasad uczciwej konkurencji.

Zgodnie z pkt VIII. Procedura oceny ofert i przyznawania dotacji regulaminu Edycji 2022 i Edycji 2024 – w przypadku zgłoszenia do NIW-CRSO konfliktu interesów lub stwierdzenia konfliktu interesów przez NIW-CRSO oferta przekazywana jest do oceny merytorycznej innemu ekspertowi zewnętrznemu.

Zgodnie z pkt 7.1. *Zarządzanie i Koordynacja* RP Fundusz Młodzieżowy, Instytucja Zarządzająca realizuje Program zgodnie z zasadami pomocniczości, suwerenności stron, partnerstwa, efektywności, uczciwej konkurencji i jawności, określonymi w art. 5 ust. 3 udpp.

Przykład

Ekspertem obu edycji Konkursu była przedstawicielka **Stowarzyszenia „Projekt Poznań”**, które w ramach Priorytetu 1 w Edycji 2022 zakwalifikowano do dofinansowania w kwocie 1 170 000 zł, (wniosek 49567, pozycja na liście: 5) oraz w ramach Edycji 2024 w kwocie 2 000 000 zł (wniosek 60809, pozycja na liście: 7). W obu edycjach Konkursu Stowarzyszenie „Projekt Poznań”, było jedynym Operatorem w województwie wielkopolskim. Ekspertka ta w Edycji 2022 oceniła łącznie 21 wniosków, z czego 9 w ramach Priorytetu 1. Z kolei w ramach Edycji 2024 oceniła łącznie 18 wniosków, z czego 7 w Priorytecie 1.

Wśród ocenianych ofert w Edycji 2022 była konkurencyjna do wniosku Stowarzyszenia „Projekt Poznań” oferta **Stowarzyszenia Gmin i Powiatów Wielkopolski**, które zgłosiło chęć realizacji zadań Operatora w województwie wielkopolskim, a wniosek ten nie otrzymał dofinansowania.

Ponadto, dopuszczono do oceny wniosku przez eksperta mającego powiązania z wnioskodawcą, co stanowiło konflikt interesów. Ekspert ten, wykazał w Kwestionariuszu kandydata na eksperta w sekcji *Doświadczenie zawodowe oraz działalność w sektorze pozarządowym* dwie pozycje, z czego jedna dotyczyła uczestnictwa w latach 2019–2022 w kolegium organizowanym przez Fundację Służba Niepodległej. Ekspert ten w Edycji 2022 oceniał wniosek złożony przez Fundację Służba Niepodległej na zadanie w Priorytecie 2 (50260) i przyznał mu maksymalną liczbę 100 punktów. W wyniku tego konkursu Fundacja otrzymała dotację w wysokości 187 500 zł.

Ekspert ten podpisał oświadczenie o bezstronności, stanowiące załącznik nr 1 do umowy eksperta z NIW-CRSO. Oświadczenie stanowiło m.in., że ekspert zobowiązany był do podjęcia wszelkich działań koniecznych do uniknięcia konfliktu interesów mogącego powstać w związku z interesami gospodarczymi, powiązaniem politycznymi, związkami rodzinnymi, towarzyskimi lub emocjonalnymi lub innymi sytuacjami mającymi lub mogącymi mieć wpływ na bezstronne i obiektywne wykonanie umowy. Ze względu na to, że zastępca dyrektora NIW zawarł umowę z ekspertem 7 listopada 2022 r., zarówno umowa, jak i oświadczenie o bezstronności, zostało podpisane przez eksperta już po przekazaniu mu omawianego wniosku do oceny.

Niezapewnienie skutecznego mechanizmu weryfikacji jakości ocen merytorycznych wniosków przez ekspertów

W trakcie kontroli stwierdzono przypadki, w których eksperci, nie stosowali wytycznych do oceny wniosków, przekazanych im przez NIW. Przyznawana punktacja nie miała odzwierciedlenia w uzasadnieniu oraz w treści ocenianych wniosków. W trzech przypadkach eksperci nie obniżali przyznawanej punktacji, pomimo wystąpienia do tego podstaw, czego skutkiem było nierówne potraktowanie wnioskodawców poprzez przyznanie dofinansowania niektórym z nich, z naruszeniem wytycznych do oceny wniosków. Dotyczyło to wniosków w Edycji 2022: Stowarzyszenia Nowa Generacja Patriotyzmu, Fundacji Via et Veritas, Fundacji "Instytut Myśli Schumana" oraz Fundacji im. Janiny Lewandowskiej, z którymi zawarto umowy na realizację zadań za 699,5 tys. zł.

Przykład

Wniosek **Stowarzyszenia Nowa Generacja Patriotyzmu** w Edycji 2022 dotyczący organizacji dwóch Konferencji *Nowa Generacja Społecznej Odpowiedzialności (NGSO)*, oceniło dwóch ekspertów, którzy przyznali łącznie: 97 punktów ekspert M.N. oraz 91 punktów ekspert M.P. Uzasadnienie przyznanej punktacji w trzech z pięciu ocenianych kryteriów nie miało jednak odzwierciedlenia w złożonym wniosku. I tak, w kryterium:

1. *Adekwatność oferty w odniesieniu do celów programu oraz celów i potrzeb jego uczestników i organizacji zaangażowanych w jego ocenę*

- eksperci przyznali odpowiednio po 24 i 25 punktów (max 25 pkt). Wnioskodawca nie przedstawił w ofercie informacji takich jak badania, analizy – które potwierdziłyby zasadność realizacji zadania, ani raportów zewnętrznych Instytucji, które w uzasadnieniu powoływali eksperci.
2. *Możliwość realizacji oferty przez Oferentów (uwzględniając potencjał i doświadczenie ich członków i partnerów)* – eksperci przyznali odpowiednio po 20 i 17 punktów (max 20 pkt). Nieprawdziwe było jednak stwierdzenie zawarte we wniosku, że Stowarzyszenie jest organizacją z doświadczeniem, gdyż zostało wpisane do ewidencji stowarzyszeń zwykłych prowadzonych przez Starostę Legionowskiego już w trakcie trwania konkursu, tj. 24 sierpnia 2022 r. We wniosku wskazano, że Prezes Stowarzyszenia, jest pomysłodawcą i organizatorem pierwszej Konferencji NGSO (z ramienia stowarzyszenia Dumni z Polski), jednak było to doświadczenie tylko jednej osoby, a nie Stowarzyszenia. Nieprawdziwe było stwierdzenie eksperta M.N., że Oferent wykazał zasoby i kompetencje na oczekiwanym poziomie, gdyż w zasobach kadrowych oprócz Prezesa Stowarzyszenia, nie podano konkretnych informacji dotyczących tego, ile osób będzie brało udział w organizacji Konferencji, jakie te osoby mają doświadczenie i za co będą odpowiedzialne ani informacji finansowych oferenta. Zasoby kadrowe Stowarzyszenia składały się z jego Prezesa, *dziennikarki Gazety Polskiej oraz grona działaczy społecznych*. W ofercie zaznaczono również, że Prezes jest członkiem II kadencji Rady Dialogu z Młodym Pokoleniem.
3. *Zasadność planowanych kosztów w stosunku do celów, rezultatów i zakresu działań, które obejmuje oferta* – eksperci przyznali maksymalną liczbę 10 punktów. Żaden z ekspertów nie odniósł się do tego, że wnioskodawca nie wykazał uzasadnienia kosztów związanych z rozwojem instytucjonalnym, w którym ujął *Szkolenia, kursy, studia podyplomowe* w kwocie 12 000 zł na rok 2022 oraz 12 000 zł na rok 2023. We wniosku ujęto jedynie liczbę jednostek, określając je na dwa.

Z wynikiem 94 punktów Stowarzyszenie uplasowałoby się na liście rezerwowej, jednak ze względu na to, że nie wykazało żadnego przychodu za 2020 rok, otrzymało dodatkowo 5 punktów za kryterium strategiczne *Oferta realizowana przez organizację, której roczny przychód za 2020 rok nie przekracza 100 tys. zł*. Z łączną liczbą 99 punktów, Stowarzyszenie otrzymało 187 200 zł dotacji.

Ponadto zidentyfikowano przypadek ocen wykonanych przez eksperta M.P., który w kartach ocenianych wniosków podał niemal identyczne uzasadnienie, ograniczając się do jego nieznaczącej modyfikacji. Ekspert zawierając umowy z NIW, zobowiązał się do wykonania przedmiotu umowy, tj. oceny merytorycznej wniosków – z najwyższą starannością. W NIW nie weryfikowano sposobu dokonywania ocen merytorycznych przez tego eksperta, w zakresie zgodności z wytycznymi do ocen wniosków.

W Edycji 2022 ekspert ten, ocenił 40 wniosków, a w Edycji 2024 16 wniosków. Badaniem objęto karty ofert zakwalifikowanych do udziału w konkursie, w ilości: 26 kart z Edycji 2022 oraz 11 z Edycji 2024. Niezależnie od Priorytetu, w którym złożono wniosek, uzasadnienie oceny danego kryterium kryteriów było sformułowane niemal identycznie.

Zaznaczyć należy, że zgodnie obowiązującymi w trakcie konkursu Edycji 2022 i Edycji 2024 wytycznymi dla ekspertów:

- uzasadnienie każdego z kryteriów powinno być rzetelne i odzwierciedlać liczbę przyznanych punktów;
- nie należy kopiować uzasadnień z innych wniosków i między kryteriami;
- każda ocena musi być zindywidualizowana, a uzasadnienie odnosić się bezpośrednio do treści ocenianego wniosku.

Ekspert M.P. otrzymał 8000 zł wynagrodzenia w ramach Edycji 2022 i 3 200 zł w ramach Edycji 2024.

**Powierzenie zadań
Programu podmiotom,
których działania
nie były skierowane
bezpośrednio
do młodzieży**

W toku kontroli stwierdzono po dwa przypadki zakwalifikowania ofert do dofinansowania i powierzenia wykonania zadań publicznych w ramach Edycji 2022 (Fundacja Polemika, Stowarzyszenie Ogólnopolska Federacja Młodych) i Edycji 2024 (Stowarzyszenie Integracji SALIX, Stowarzyszenie na Rzecz Rozwoju Gminy Wierzbica) za 726,4 tys. zł, pomimo iż wskazane w ofertach działania obejmowały osoby z różnych grup wiekowych, a grupę docelową w Programie zdefiniowano jako młodzież w wieku 15–29 lat.

Przykład

Fundacja Polemika, która w Edycji 2022 w ofercie na działanie w Priorytecie 3 pn. *Młodzi też potrafią*, podała w opisie grupy docelowej:

- dzieci i młodzież do 18 r.ż.,
- osoby dorosłe 18 r.ż. do 65 r.ż.,
- seniorów od 65 r.ż.

Ekspert ocenił ofertę na 96 pkt i 100 pkt i została ona umieszczona na liście ofert zakwalifikowanych do dofinansowania w liczbą 103 pkt

(po doliczeniu punktów z kryteriów strategicznych). Umową nr 81/FM23/2022 z 15 grudnia 2022 r. Fundacji przyznano 187 500 zł dotacji.

Wobec Fundacji nie podjęto działań weryfikacyjnych i przyjęto bez uwag sprawozdania końcowe za 2023 r. pomimo, iż wykazano w nich działania niekorespondujące wprost z celami RP Fundusz Młodzieżowy.

Przyznawanie dotacji na działania identyczne lub zbliżone treścią oraz dla podmiotów powiązanych osobowo

W czasie postępowań konkursowych Edycji 2022 i Edycji 2024 w przypadku siedmiu z 44 poddanych szczegółowej analizie wniosków stwierdzono przypadki zakwalifikowania do Programu projektów identycznych lub zbliżonych treścią wniosków konkursowych, bądź podmiotów powiązanych ze sobą powiązane osobowo.

Przykłady

W ramach Edycji 2022 na działania w Priorytecie 2 dotacje po 187 500 zł otrzymały: **Stowarzyszenie Wiedza dla Regionu, Fundacja Warszawa to Wolność** oraz **Fundacja Macte Animo**. Prezesem we wszystkich tych trzech podmiotach, zgodnie z wyciągami KRS dołączonymi do podpisywanych umów, była ta sama osoba, a złożone wnioski dotyczyły podobnych działań, które polegały na organizacji szkoleń dla członków organizacji młodzieżowych, które działają na rzecz turystyki (w tym lokalnej), a także dla tych, dla których jest to przedmiot zainteresowania.

W ramach Edycji 2022 na działania w Priorytecie 3 dotacje po 187 500 zł otrzymały: **Fundacji Polemika** i **Stowarzyszenie Ogólnopolska Federacja Młodych**. Prezes Fundacji Polemika był osobą upoważnioną do składania wyjaśnień dotyczących tych dwóch ofert. W zasobach kadrowych wniosku Fundacji Polemika wskazano Prezesa Stowarzyszenia Ogólnopolska Federacja Młodych, a we wniosku tego Stowarzyszenia – Prezesa Fundacji Polemika. Zgodnie z wyciągami KRS dołączonymi do umów z tymi organizacjami, miały one siedziby pod tym samym adresem, a wnioski dotyczyły podobnych działań, które polegały na sieciowaniu organizacji młodzieżowych, samorządów uczniowskich oraz samorządów studenckich. Głównymi działaniami podczas całego projektu miało być zorganizowanie przez oba podmioty po 20 spotkań integrujących lokalne środowiska młodzieżowe.

Niezapewnienie dokumentowania i archiwizowania dokumentacji konkursowej

NIW nie był w posiadaniu trzech oświadczeń o bezstronności dotyczących ekspertów zewnętrznych z Edycji 2022, a także trzech oświadczeń o bezstronności dotyczących ekspertów, którzy dokonali ocen w Edycji 2024. NIW nie posiadał również oświadczenia o bezstronności jednego z członków Komisji Konkursowej w Edycji 2022 oraz jednego kwestionariusza osobowego eksperta oceniającego wnioski konkursowe w tej Edycji.

Komplet dokumentacji zgłoszeniowej eksperta stanowił: kwestionariusz osobowy, oświadczenie o niekaralności, informacja dotycząca przetwarzania danych osobowych przez NIW, które kandydat miał w pierwszej kolejności wypełnić elektronicznie i wysłać na podany adres mailowy, a następnie w przypadku zakwalifikowania się do grona ekspertów, dostarczyć do NIW podpisane dokumenty. Nieprzekazanie ww. kompletu dokumentów miało skutkować niepodpisaniem umowy z ekspertem oraz uniemożliwieniem przystąpienia do oceny merytorycznej ofert. Dodatkowo dostępne były jedynie robocze pliki Excel dotyczące przyznania dodatkowych punktów w ramach kryterium strategicznego. Niemożliwe było odtworzenie procesu wyboru ekspertów ani kto był w Bazie ekspertów w Edycji 2022. W trakcie trwania kontroli, niemożliwe było również odtworzenie list rankingowych przygotowanych dla Komisji Konkursowej w Edycji 2022. Brak było też korespondencji dotyczącej przedłużenia terminu składania ofert w Edycji 2022.

**Niezapewnienie
potencjału
organizacyjnego
umożliwiającego
rzetelną i skuteczną
weryfikację ofert
oraz realizacji
dofinansowanych
projektów**

Za organizację konkursów i bieżący nadzór nad realizacją dotowanych w ramach RP Fundusz Młodzieżowy zadań w NIW odpowiadało Biuro Programów Tematycznych, składające się średnio z ośmiu osób.

W latach 2022–2024 Biuro to odpowiadało za realizację sześciu programów, tj.: RP Fundusz Młodzieżowy, Rządowy Program Wspierania Rozwoju Organizacji Poradniczych na lata 2022–2033 (WROP), Rządowy Program Wspierania Rozwoju Uniwersytetów Ludowych na lata 2020–2030 (PWRUL), Rządowy Program Wsparcia Rozwoju Organizacji Harcerskich i Skautowych na lata 2018–2030 (ROHiS), Rządowy Program Polski Inkubator Rzemiosła na lata 2021–2030 (PIR), Rządowy Program Wspierania Rozwoju Międzynarodowych Domów Spotkań na lata 2021–2030 (WRMDS), których łączny budżet, w latach 2022–2025, wynosił odpowiednio: 58 650 tys. zł, 77 150 tys. zł., 77 782 tys. zł i 77 150 tys. zł.

Przykład

Według danych zawartych w sprawozdaniu z działalności NIW za 2022 rok, poza działaniami związanymi z RP Fundusz Młodzieżowy, w ramach pięciu będących we właściwości Biura Programów Tematycznych programów, w roku tym przeprowadzono konkursy: WROP – Edycja 2022, PWRUL – Edycja 2023, ROHiS – Edycja 2022, PIR – Edycja 2022; wypłacono dotacje w ramach: 86 umów w ramach WROP – Edycja 2022, 38 umów w PRWUL – Edycja 2022, siedem umów w ROHiS – Edycja 2020, 233 umowy w PIR – Edycja 2022, 10 umów w WRMDS – Edycja 2021. Ponadto, realizowano działania w ramach projektów dofinansowanych w konkursie PWRUL Edycja 2020 oraz Edycja 2021 r. Oceniono 38 sprawozdań cząstkowych organizacji dofinansowanych w ramach Edycji 2020 konkursu oraz 116 sprawozdań cząstkowych dla Edycji

2021. Realizowano też działania w ramach projektów dwuletnich w konkursie ROHiS – Edycja 2020 r., oceniono siedem sprawozdań końcowych organizacji harcerskich i skautowych, które uzyskały dofinansowanie w Edycji 2020. W PIR rozliczono pierwszą edycję konkursu, poddano weryfikacji i zatwierdzono 139 sprawozdań końcowych w ramach Ścieżki 2 konkursu Edycja 2021. W WRMDS kontynuowano działania związane z pierwszą edycją konkursu. Dokonano oceny dziewięciu sprawozdań częściowych złożonych przez organizacje.

Według wyjaśnień poprzedniej i obecnej dyrekcji NIW wnioski dotyczące zgody na uwzględnienie w planie finansowym Instytutu środków na zwiększenie zatrudnienia nie zostały uwzględnione.

Liczba osób zatrudnionych w Biurze Programów Tematycznych nie wystarczała do rzetelnej i skutecznej weryfikacji ofert oraz realizacji dofinansowanych projektów, co potwierdzali w toku kontroli byli i obecni pracownicy tego Biura. W odpowiedzi na wystąpienie pokontrolne dyrektor NIW wskazał, że podjął działania zmierzające do wzmocnienia Biura Programów Tematycznych, a część jego zadań została przekazana do innej komórki Instytutu.

Przykłady

Zatrudniona w Biurze w czasie konkursów Edycji 2022 i Edycji 2024, a od 17 lipca 2023 r. do 16 września 2024 r. kierownik tego Biura zeznała, że: *Przeprowadzenie tych Konkursów nie było możliwe bez pomyłek. To nie było wykonalne przy takim zakresie obowiązków. Zgłaszałam wielokrotnie Dyrektorowi problemy z nadmiarem obowiązków zarówno moim jak i zespołu. Osobiście dwukrotnie ustnie prosiłam o degradację ze stanowiska Kierownika na Eksperta, ponieważ nie byłam w stanie podołać przydzielonym zadaniom.*

Główny specjalista zatrudniona w Biurze w wyjaśnieniu podała, że: *Były takie sytuacje, że na pewne sprawy przymykało się oczy, wiedząc, ile trwa procedowanie jednej sprawy. To było widać na przykładzie Matecznika Pomocniczości. Były takie sytuacje, że każdy rozkładał ręce. Kierowniczką (...) sama nie wiedziała co robić i nie miała też takiej siły przebicia. Wiadomym było, że u byłego Dyrektora nie wywalczy się zgody na brak akceptacji sprawozdania, a jeśli nawet by się to udało, to procedowanie sprawy jest bardzo ciężkie i pisma wracają przez kilka miesięcy przykładowo z Działu Prawnego. Ze względu na obszerny zakres obowiązków, po prostu rezygnowałam z wchodzenia głębiej w sprawy, bo wiadomym jest, że nic się z tym nie zrobi (...) Obciążenie stanowiska jest bardzo wysokie, oprócz opieki nad Programem Fundusz Młodzieżowy, gdzie mam Priorytet 1, zajmuję się również Polskim Inkubatorem Rzemiosła, gdzie mam 110 Beneficjentów.*

Dodatkowo są jeszcze bieżące konsultacje w innych sprawach, w tym wyjazdy służbowe. Nie mam tutaj dokładnego zakresu obowiązków i przykładowo na początku mojej pracy, to ja robiłam kontrole z za biurka, bo nikt się tym nie zajmował.

5.2. REALIZACJA, ROZLICZANIE I KONTROLA ZADAŃ DOFINANSOWYWANYCH ZE ŚRODKÓW RZĄDOWEGO PROGRAMU FUNDUSZ MŁODZIEŻOWY NA LATA 2022–2033

W trakcie realizacji Edycji 2022 i Edycji 2024 RP Fundusz Młodzieżowy nie zapewniono należytego nadzoru nad realizacją powierzonych zadań publicznych, w tym ich rozliczania i kontroli. Nie zapewniono rzetelnej weryfikacji sprawozdawanego przez Beneficjentów stanu zaangażowania i realizacji powierzonych zadań w ramach Programu.

5.2.1. WYNIKI KONTROLI W NARODOWYM INSTYTUCIE WOLNOŚCI

Prowadzony w Narodowym Instytucie Wolności nadzór nad realizacją umów w ramach Programu był nieefektywny i polegał głównie na działaniach związanych z ich rozliczaniem na podstawie sprawozdań Beneficjentów. Stan osobowy Biura Programów Tematycznych nie pozwalał na szczegółowe i skuteczne prowadzenie działań nadzorczych. W Instytucie nie opracowano i nie wdrożono systemu kontroli Beneficjentów Programu w zakresie działań finansowanych lub współfinansowanych ze środków Programu, a same postępowania kontrolne prowadzono w sposób nieefektywny, niezapewniający bieżącej i rzetelnej wiedzy o stanie realizacji dotowanych zadań.

Zgoda NIW na zmiany w umowach z Beneficjentami

Regulaminy konkursów Edycji 2022 i Edycji 2023 przewidywały możliwość zmian w projekcie. Wszelkie zmiany musiały być zgłaszane przez Beneficjentów ze stosownym wyprzedzeniem, uwzględniającym poszczególne etapy realizacji zadania.

Analizę dotyczącą aneksowania umów przeprowadzono na próbie 22 spraw z Edycji 2022 (Priorytet 1 – 12 i Priorytet 2–3 – 10) i 25 spraw z Edycji 2024 (Priorytet 1 – 15 i Priorytet 2–3 – 10).

W ramach Edycji 2022 NIW wyraził zgodę na zmiany w formie aneksu do 12 umów, w tym 11 umów na realizację zadań w ramach Priorytetu 1 i jednej umowy w ramach Priorytetu 3. Natomiast, w Edycji 2024 zawarto aneksy do dziewięciu umów, w tym siedmiu umów na realizację zadań w ramach Priorytetu 1 oraz po jednej umowie w ramach Priorytetu 2 i 3.

W przypadku aneksów do umów na zadania realizowane w ramach Priorytetu 2 i 3, polegały one głównie na zmianie poszczególnych pozycji kosztowych.

Najistotniejsze zmiany w projektach realizowanych przez Operatorów w ramach Priorytetu 1 dotyczyły ograniczenia założonych działań. Dotyczyło to przede wszystkim działań i rezultatów w Ścieżce 1 – *Tworzenie i aktywizacja rad młodzieżowych*, polegających na zmniejszeniu liczby udzielonych małych grantów, liczby rad młodzieżowych objętych opieką czy też efektów ich działania. NIW zgodził się na takie zmiany w przypadku sześciu Operatorów w Edycji 2022 i dwóch Operatorów w ramach pierwszego roku realizacji Edycji 2024. W szczególności, w wyniku aneksów z sześcioma Operatorami w Edycji 2022 założona w ich ofertach liczba małych grantów na inicjatywy młodzieżowych rad i sejmików przy jst zmniejszyła się o 22 (z 81 do 59), liczba inicjatyw rad wspartych przez pięciu Operatorów zmniejszyła się o 15 (z 61 do 46). Liczba funkcjonujących rad na koniec 2023 r. po zawarciu aneksów z dwoma Operatorami zmniejszyła się o osiem (z 53 do 45), przy czym sprawozdanie jednego z tych Operatorów (Fundacja Inicjatyw Społecznych Sapere Aude), w wyniku działalności którego na koniec 2023 r. miało funkcjonować 43 rad młodzieżowych, do końca kontroli NIK nie zostało przyjęte przez NIW. Zmniejszenie liczby małych grantów w Ścieżce 1 powodowało zazwyczaj zwiększenie liczby małych grantów na inicjatywy samorządów uczniowskich i doktoranckich oraz uczelnianych organizacji studenckich i doktoranckich. Celem proponowanych przez Operatorów zmian było przede wszystkim dostosowanie wiążących ich ofert do rzeczywistej możliwości ich wykonania. Wynikało to głównie z nienależytego przygotowania Beneficjentów do realizacji zadań Operatora i przyjęcia w ofercie zbyt optymistycznych założeń, które nie zostały należycie zweryfikowane przez ekspertów na etapie oceny wniosków.

Przykłady

New Europe Foundation na podstawie umowy 2/FMP1/2022 z 6 grudnia 2022 r. realizowało zadanie *Aktywizacja młodzieży w samorządach w województwie śląskim i małopolskim*. Na podstawie aneksu z 28 września 2023 r. zmniejszono z 14 do dziewięciu liczbę małych grantów na inicjatywy młodzieżowych rad i sejmików przy jst (Ścieżka 1) oraz zwiększono z 14 do 31 liczbę małych grantów na inicjatywy samorządów uczniowskich i doktoranckich oraz uczelnianych organizacji studenckich i doktoranckich (Ścieżka 2). Kolejnym aneksem z 11 grudnia 2023 r. zmieniono dwa wskaźniki, które były związane z liczbą przyznanych grantów. W rezultacie nr 6, Ścieżka 1 z 15 do dziewięciu rad zmodyfikowano wskaźnik rad, które wdrażają lokalne rozwiązania w zakresie wolontariatu. Również z 15

do dziewięciu zmniejszono wskaźnik w rezultacie nr 7, Ścieżka 1 dotyczący poprawy funkcjonowania rad dzięki wsparciu Programu.

Stowarzyszenie „Projekt Poznań” na podstawie umowy 5/FMP1/2022 z 12 grudnia 2022 r. realizowało zadanie *Postawmy na młodzież*. Na podstawie aneksu z 19 grudnia 2023 r. przeniesiono części środków na małe granty dla rad młodzieżowych w Ścieżce 1 na granty dla samorządów uczniowskich, studenckich i doktoranckich w Ścieżce 2. Zmiany w rezultatach Ścieżki 1 polegały na zmniejszeniu z 18 do 16 – liczby rad, które uzyskały wsparcie, zmiana wartości docelowej na rok 2023, liczby koordynatorów rad objętych programami kształcenia/kursami oraz liczby inicjatyw rad wspartych w ramach Programu. Zmiany w rezultatach Ścieżki 2 polegały na zwiększeniu z 18 do 22 liczby samorządów uczniowskich i studenckich, które uzyskały wsparcie, oraz z czterech do 22 liczby samorządów wdrażających rozwiązania w zakresie wolontariatu.

Stowarzyszenie to nie uzyskało zgody NIW na zmniejszenie wartości docelowej liczby funkcjonujących rad młodzieżowych z 18 do jednej, przy czym w sprawozdaniu za 2023 r. wykazany rezultat w tym zakresie wynosił – jeden.

Fundacja Misji Obywatelskiej na podstawie umowy 7/FMP1/2022 z 8 grudnia 2022 r. realizowała zadanie *Przystanek – Czas na Podkarpacką Młodzież!* Aneksem z 30 maja 2023 r. zmniejszono liczbę przyznanych małych grantów w Ścieżce 1 z sześciu do czterech (wartość minimalna) i liczbę małych grantów w Ścieżce 2 z 14 do 10 (wartość minimalna).

Instytut Suwerennej i Spółdzielni Socjalna Active Go w Białymstoku na podstawie umowy 8/FMP1/2022 z 15 grudnia 2022 r. realizowały zadanie *Młodzieżowe Podlaskie Lokalnie*. Aneksem z 11 grudnia 2023 r. zmodyfikowano wartość rezultatów w Ścieżce 1. Zmniejszono z ośmiu do sześciu liczbę rad, które uzyskały wsparcie i z ośmiu do siedmiu liczbę inicjatyw rad wspartych w ramach Programu. Modyfikacja dotyczyła też maksymalnej kwoty przyznawanej w ramach tej Ścieżki na małe granty z 8000 zł na 10 000 zł.

Fundacja Inicjatyw Społecznych Sapere Aude na podstawie umowy 12/FMP1/2022 z 29 grudnia 2022 r. realizowała zadanie *Rzadzimy się sami! – małe granty na wielkie sprawy*. Aneksem z 11 grudnia 2023 r. przeniesiono część środków na małe granty dla rad młodzieżowych w Ścieżce 1 na małe granty dla samorządów uczniowskich, studenckich i doktoranckich w Ścieżce 2. Zmiany w rezultatach Ścieżki 1 polegały na zmniejszeniu: z 50 do 43 – liczby funkcjonujących rad młodzieżowych; z 20 do 14 liczby rad młodzieżowych, które uzyskały wsparcie oraz liczby inicjatyw rad wspartych w ramach Programu. Natomiast w Ścieżce 2 zwiększono z 60 do 66 liczbę samorządów uczniowskich i studenckich, które uzyskały wsparcie oraz liczbę

inicjatyw samorządów wspartych w ramach Programu. W związku z tym 46 800 zł z 156 000 zł środków na grunty w Ścieżce 1 przesunięto na granty w Ścieżce 2, zwiększając te środki z 474 000 zł do 520 800 zł. We wniosku o aneks wskazano, że zmiana alokacji środków wynika z napotkanych trudności w procesie finansowania rad i sejmików młodzieżowych, w tym braku odpowiedzi i niechęci potencjalnych beneficjentów do tworzenia nowych struktur. Fundacja zaproponowała przekierowanie tych środków na wsparcie samorządów uczniowskich i studenckich. Pozwolić miało to na dodatkowe dofinansowanie sześciu podmiotów, przydzielając każdemu z nich 7800 zł. Bez relokacji środków, ryzyko ich niewykorzystania przez pierwotnie wyznaczone podmioty wzrasta. *W odpowiedzi na niespodziewany wzrost liczby wniosków od samorządów uczniowskich i studenckich tuż przed zakończeniem naboru, chcemy umożliwić większej liczbie podmiotów wykorzystanie potencjału ich projektów.* Wskazano też, że dzięki tym zmianom średnia wartość wszystkich wskaźników wzrosła z 74,32 % do 82,02 %, co umożliwi uznanie dotacji za rozliczoną. Fundacja nie zrealizowała wszystkich zamierzonych działań i w wyniku weryfikacji sprawozdania końcowego Edycji 2022 w 2024 r. – zwróciła część dotacji, tj. 141 463,67 zł z 1 044 750 zł przekazanych w 2023 r. Do 25 kwietnia 2025 r. NIW nie rozliczył dotacji i nie przyjął sprawozdania Fundacji z realizacji zadania w 2023 r.

**Niezgodna
z Programem
i regulaminem Edycji
2022 zgoda na zmianę
umowy z Operatorem**

Były dyrektor NIW wyraził zgodę na zmiany w realizacji w 2023 r. przez Stowarzyszenie Matecznik Pomocniczości i Dobroci zadania *Lubuska Ofensywa Młodzieżowa – LOM!*, które były sprzeczne z RP Fundusz Młodzieżowy, o czym był uprzedzony wcześniej przez pracownika i kierownika Biura Programów Tematycznych.

Aneks z 19 grudnia 2023 r. dyrektor Instytutu zatwierdził zmianę oferty Stowarzyszenia, dotyczącą przesunięcia 109 000 zł ze 150 000 zł przeznaczonych na granty dla rad młodzieżowych w ramach Ścieżki 1. *Tworzenie i aktywizacja rad młodzieżowych* na granty dla samorządów uczniowskich i studenckich w Ścieżce 2. *Aktywizacja samorządów uczniowskich i studenckich*, zwiększając je ze 150 000 zł do 259 000 zł.

Stowarzyszenie 25 października 2023 r. wystąpiło do NIW o wyrażenie zgody na zmiany w ofercie, wnosząc o:

- przesunięcie środków finansowych ze Ścieżki 1. Tworzenie i aktywizacja rad młodzieżowych (150 000 zł) na: I.1.3. „Zespół Komunikacji Medialnej/2023” (20 500 zł); I.1.1. „Granty SU 2023 oraz SaST AJ Gorzów/2023, obsługa i promocja” (109 000 zł). II.1. „Umowy zlecenia” (6000 zł). II.3. Umowy zlecenie (Zespół Ekspercki + Zespół ewaluacji) (12 000 zł). II.4 Koszty podróży (2500 zł);
- poszerzenie grupy docelowej o grupy nieformalne składające się z uczniów i studentów w różnych przedziale wiekowym.

Prezes Stowarzyszenia wskazał, że prośba o przesunięcie środków podyktowana była dużym zainteresowaniem lokalnej społeczności, która charakteryzuje się świadomością obywatelską i społeczną oraz ogromnym zainteresowaniem działań w samorządach uczniowskich, jak i w grupach nieformalnych uczniów i studentów w różnym przedziale wiekowym. Po otwarciu naboru w Ścieżce 1, pomimo wielu spotkań promocyjnych, żadna grupa nie wykazała zainteresowania radami młodzieżowymi. W ramach realizacji Ścieżki 2. *zaskoczyło nas ogromne zainteresowanie małymi grantami proponowanymi przez różne środowiska uczniowskie i studenckie w różnym przedziale wiekowym. Pozytywny odbiór odbił się szerokim echem wśród społeczności z różnych obszarów (miejskich i wiejskich); dane zmiany wyjdą na przeciw oczekiwaniom społeczności i pomogą zrealizować założone cele i osiągnąć zadowalające rezultaty.*

Po uzyskaniu od Stowarzyszenia dodatkowych wyjaśnień w sprawie uzasadnienia poszczególnych pozycji kosztowych, opiekun projektu w Biurze Programów Tematycznych NIW sporządziła 10 listopada 2023 r. notatkę w sprawie zmian w umowie, wskazując że zaproponowane przez Stowarzyszenie przesunięcia są uzasadnione brakiem zainteresowanych odbiorców tworzeniem rad młodzieżowych. Operator przez 10 miesięcy roku 2023 r. nie sygnalizował jednak, że wydatkowanie środków w ramach Ścieżki nr 1 jest zagrożone. Zaproponowane przez Operatora modyfikacje spowodują całkowitą zmianę zakresu merytorycznego we wniosku – likwidację jednego z działań (Ścieżka 1. *Tworzenie i aktywizacja rad młodzieżowych*) i niewykonanie rezultatów z tym związanych. Niewywiązanie się z realizacji Ścieżki nr 1 przez Operatora wpływa negatywnie na realizację wskaźników rezultatu Programu, który określa liczbę rad młodzieżowych na rok 2033. Zgodnie z regulaminem konkursu (s. 49) w przypadku, gdy nie zostały zrealizowane wszystkie działania lub średnia wartość wszystkich osiągniętych, wskazanych we wniosku wskaźników wyniosła poniżej 50 %, dyrektor określa wysokość kwoty dotacji do zwrotu. Wobec powyższego Biuro Programów Tematycznych przedłożyło notatkę dyrektorowi NIW w celu podjęcia decyzji w sprawie.

Na notatce znajdowała się odrębna adnotacja Dyrektora NIW-CRSO z 15 listopada 2023 r. – *Zgoda na przesunięcie kwoty 109 tys. zł ze ścieżki 1 do ścieżki 2 z przeznaczeniem na granty – uzasadnienie jak w mailu z 24/10/2023. W pozostałej części brak zgody.*

W wyniku decyzji ówczesnego dyrektora NIW praktycznie wyrażono zgodę na rezygnację z realizacji małych grantów w ramach Ścieżki 1. Stowarzyszenie nie wydatkowało pozostałych 41 000 zł na granty dla rad młodzieżowych i nie zrealizowało żadnego ze wskaźników poziomu rezultatu dla Ścieżki 1. Według postanowień RP Fundusz Młodzieżowy i regulaminu Edycji 2022 – każdy Operator zobligowany jest do realizacji obu Ścieżek.

**Ograniczony
i nieskuteczny nadzór
nad realizacją umów**

Bieżący nadzór nad realizacją umów w ramach RP Fundusz Młodzieżowy i rozliczanie dotacji należało do Biura Programów Tematycznych.

W wyniku analizy działań podejmowanych w tym Biurze w związku z realizacją 22 umów w Edycji 2022 i 25 umów w Edycji 2024 stwierdzono, że we wszystkich przypadkach przeprowadzono weryfikację sprawozdań. Najwięcej działań wyjaśniających podejmowano wobec sprawozdań Operatorów w ramach Priorytetu 1, a polegały one głównie na wezwaniach do uzupełnień sprawozdania oraz przedłożenia dokumentów potwierdzających realizację założonych wskaźników rezultatu i ponoszonych wydatków. Potencjał organizacyjny (stan osobowy) tego Biura nie pozwalał jednak na szczegółowe i skuteczne prowadzenie działań nadzorczych, co opisano już szczegółowo w pkt 5.1.2. niniejszej informacji o wynikach kontroli.

**Rozliczanie zadań
Operatorów w ramach
Priorytetu 1**

Realizacja Programu nie była przedmiotem audytu wewnętrznego w NIW. W wyniku analizy sprawozdań Operatorów w Edycji 2022, po uzyskaniu dodatkowych wyjaśnień i dokumentów, NIW rozliczył dziewięć z 12 dotacji w Edycji 2022, w tym sprawozdanie Stowarzyszenia Matecznik Pomocniczości i Dobroci, które nie zrealizowało żadnego ze wskaźników rezultatu w Ścieżce 1 oraz Stowarzyszenia „Projekt Poznań”, które przekroczyło dopuszczalny poziom kosztów administracyjnych.

Przykłady

NIW przyjęło rozliczenie końcowe **Stowarzyszenia Matecznik Pomocniczości i Dobroci** z realizacji w 2023 r. zadania pn. *Lubuska Ofensywa Młodzieżowa – LOM!*, w ramach umowy 11/FMP1/2022 z 20 grudnia 2022 r., pomimo iż poziom realizacji wszystkich ośmiu wskaźników w Ścieżce 1 wynosił 0.

Aneksem z 19 grudnia 2023 r. wyrażono zgodę na przesunięcie 109 tys. zł z grantów w Ścieżce 1 na granty w Ścieżce 2. Nie wyrażono zgody na rezygnację z grantów w Ścieżce 1, pozostawiając na ten cel 41 tys. zł, które Stowarzyszenie zwróciło jako środki niewykorzystane. Tym samym Stowarzyszenie nie przekazało żadnych grantów w ramach Ścieżki 1, dotyczącej tworzenia i aktywizacji rad młodzieżowych. Sprawozdanie z realizacji powierzonego Stowarzyszeniu zadania zatwierdzono, pomimo nieosiągnięcia rezultatów zadania oraz licznych wątpliwości zgłaszanych przez pracowników Biura Programów Tematycznych.

W konsekwencji NIW rozliczył zadanie pomimo braku wsparcia dla rad młodzieżowych w Ścieżce 1, podczas gdy celem Programu jest zwiększenie zaangażowania młodzieży i młodzieżowych organizacji pozarządowych w życie publiczne przez wsparcie inicjatyw młodzieżowych, wzrost ich znaczenia w życiu publicznym oraz ich wzmocnienie instytucjonalne. Zgodnie z postanowieniami regulaminu Edycji 2022 pkt II. Priorytet 1 Aktywizacja młodzieży w samorządach 1.

Przeznaczenie środków w ramach Priorytetu 1 – każdy Operator zobligowany jest do realizacji obu Ścieżek.

Po przyjęciu przedmiotowego sprawozdania za 2023 r., NIW przeprowadził w Stowarzyszeniu kontrolę, w wyniku której zakwestionowano całość dotacji rozliczonej w ramach tej umowy, w łącznej wysokości 482 518,31 zł.

NIW przyjęło rozliczenie końcowe **Stowarzyszenia „Projekt Poznań”** z realizacji umowy 5/FMP1/2022 z 12 grudnia 2022 r. na zadanie *Postawmy na młodzież*, pomimo iż przekroczono umowy poziom kosztów jego obsługi.

W § 5 ust. 2 umowy 5/FMP1/2022 z 12 grudnia 2022 r. postanowiono, że suma wydatków Operatora z dotacji kategorii II – koszty obsługi – nie przekroczy 25 % kwoty faktycznie wydatkowanej dotacji, tymczasem wg sprawozdania Stowarzyszenia za 2023 r. wydatkowane środki kwalifikowane jako koszty administracyjne wyniosły 256 538,85 zł, a 25 % faktycznie wydatkowanej w tym roku kwoty dotacji (894 111,09 zł) to 223 527,77 zł. Poniesione koszty administracyjne stanowiły więc 28,7 % *wydatkowanej* w 2023 r. dotacji, tj. o 33 011,08 zł ponad dopuszczony umową poziom.

W przypadku dwóch Operatorów, tj. Fundacji Dumni z Elbląga i Fundacji Sileas, po analizie sprawozdań końcowych, NIW wydał decyzje zobowiązujące do zwrotu dotacji wykorzystanej niezgodnie z przeznaczeniem. Natomiast w przypadku Fundacji Inicjatyw Społecznych Sapere Aude, do czasu zakończenia kontroli w NIW nie podjęto decyzji o zatwierdzeniu bądź odrzuceniu jej sprawozdania końcowego.

Przykład

W NIW nie rozliczono dotacji udzielonej na podstawie umowy 12/FMP1/2022 z 29 grudnia 2022 r. z **Fundacją Inicjatyw Społecznych Sapere Aude** na projekt *Rządzimy się sami! – małe granty na wielkie sprawy*, pomimo że od czasu złożenia skorygowanego sprawozdania końcowego upłynęło blisko 10 miesięcy.

Sprawozdanie końcowe z realizacji zadania Fundacja ta złożyła 31 stycznia 2023 r. W toku weryfikacji sprawozdania Operator był wzywany do uzupełnień: 8 lutego 2024 r., 27 lutego 2024 r., 19 marca 2024 r. i 29 kwietnia 2024 r. Ponadto wobec braku aktualizacji sprawozdania końcowego wysłano do Operatora pisma wzywające do złożenia wyjaśnień: 13 maja 2024 r., 4 i 28 czerwca 2024 r. W dniu 28 czerwca 2024 r. do NIW wpłynęło uzupełnione sprawozdanie. Z uwagi na fakt, że zachodziło duże prawdopodobieństwo, że organizacja przekazała środki podmiotom nieuprawnionym – kwota ok. 100 000 zł, a także zwlekała z uzupełnieniem sprawozdania

i wpłaceniem brakujących środków. Sprawozdanie nie zostało zaakceptowane, a 25 czerwca 2024 r. dyrektor NIW zlecił kontrolę w tej organizacji, którą przeprowadzono 11–12 lipca 2024 r., przy czym do zakończenia kontroli NIK w NIW nie sporządzono sprawozdania z tej kontroli.

**Przypadki rozliczenia
zadań Beneficjentów
w ramach Priorytetu 2 i 3
bez weryfikacji**

W przypadku Edycji 2024, w NIW rozliczono 11 z 15 dotacji udzielonych Operatorom. W pozostałych czterech przypadkach sprawozdania Operatorów za 2024 r. były w trakcie weryfikacji.

W wyniku analizy sprawozdań 20 Beneficjentów w ramach Priorytetu 2–3, stwierdzono, że:

- rozliczono wszystkie 10 dotacji w Edycji 2022, przy czym w dwóch przypadkach zażądano od Beneficjentów wyjaśnień bądź dokumentów;
- rozliczono siedem z 10 dotacji za 2024 r., a w pozostałych trzech przypadkach sprawozdania były w trakcie weryfikacji.

W przypadku dwóch rozliczeń podmiotów w ramach Edycji 2022 nie podjęto działań weryfikacyjnych i przyjęto bez uwag sprawozdania końcowe za 2023 r. pomimo, iż wykazano w nich działania niekorespondujące wprost z celami RP Fundusz Młodzieżowy. Z analizy ogólnodostępnych danych w Internecie wynika, że powyższe wydarzenia nie miały bezpośredniego związku z działalnością na rzecz młodzieży, a skierowane były do dzieci, osób dorosłych bądź seniorów. Zaznaczyć przy tym należy, że we wnioskach o dotacje tych organizacji wykazano też inne poza młodzieżą grupy docelowe, jak dzieci i seniorzy. Dotyczyło to Fundacji Polemika, która zgodnie z umową 81/FMP23/2022 z 15 grudnia 2022 r. otrzymała dofinansowanie w łącznej wysokości 187 500 zł oraz Stowarzyszenia Ogólnopolska Federacja Młodych, która zgodnie z umową 14/FMP/23/2022 z 2 grudnia 2022 r. otrzymała 187 500 zł dotacji. Wnioski o dotacje tych organizacji przedstawiono już w pkt 5.1.2. niniejszej informacji.

Przykłady

Fundacja Polemika w sprawozdaniu końcowym wniosku 49484 wykazała 15 zaplanowanych na 2023 r. wydarzeń, w tym:

- Koncert Noworoczny (6 stycznia 2023, Restauracja Żmigród w Opatowie),
- Spotkanie sprawozdawcze OSP w Sobótce (3 lutego 2023 r., świetlica OSP w Sobótce),
- Noworoczny Bal Seniora (9 lutego 2023 r. Restauracja Promenada w Ożarowie),

- Zabawa integracyjna z okazji Dnia Kobiet w Tominach (11 marca 2023 r., świetlica wiejska w Tominach),
- Inauguracja Roku Akademickiego Uniwersytetu Trzeciego Wieku w Opatowie (17 października 2023 r. aula w Liceum Ogólnokształcącym im. Bartosza Głowackiego).

Stowarzyszenie Ogólnopolska Federacja Młodych w sprawozdaniu końcowym wniosku 49394 wskazała, że zrealizowała wszystkie zaplanowane na 2023 r. wydarzenia, w tym:

- Koncert Muzyki Dawnej (29 października 2023 r. Restauracja „Żmigród”, Opatów),
- Spotkanie Integracyjne dla Uniwersytetu Trzeciego Wieku w Opatowie (10 listopada 2023 r. Restauracja „Żmigród”, Opatów),
- Spotkanie Integracyjne KGW z Młodzieżą w Bidzinach (23 listopada 2023 r. Remiza OSP w Bidzinach).

Niewdrożenie systemu kontroli Beneficjentów Programu

W NIW nie opracowano i nie wdrożono systemu kontroli Beneficjentów Programu w zakresie działań finansowanych lub współfinansowanych ze środków Programu, do którego Instytut, jako Instytucja Zarządzająca, zobowiązany był pkt 7.1. Zarządzanie i koordynacja Programu.

Kontrole realizacji zadań dotowanych w ramach RP Fundusz Młodzieżowy wykonywano na podstawie zarządzenia nr 2/09/2021 dyrektora NIW z 14 września 2021 r. w sprawie zasad i trybu postępowania kontrolnego, mającego zastosowanie do kontroli wszystkich programów horyzontalnych i tematycznych zarządzanych przez NIW. Kontrole zadań dotowanych w ramach RP Fundusz Młodzieżowy, tak jak i innych programów oraz organizacji pożytku publicznego wykonywane były przez osobę na samodzielnym stanowisku ds. kontroli, a od października 2024 r. przez utworzone w NIW Biuro Kontroli. Nie zapewniono przy tym terminowej i efektywnej realizacji zadań kontrolnych. Stan zatrudnienia w Instytucji osób odpowiedzialnych za kontrolę był niewystarczający do realizacji zadań kontrolnych założonych w rocznym planie kontroli NIW, w tym efektywnej i skutecznej kontroli Beneficjentów Programu.

W latach 2022–2024 na samodzielnym stanowisku ds. kontroli zatrudniona była jedna osoba, przy czym w lipcu 2024 r. zadania kontrolne na tym stanowisku powierzono drugiemu pracownikowi NIW. Natomiast w utworzonym w październiku 2024 r. Biurze Kontroli zatrudnione były trzy osoby. W styczniu 2025 r. zaktualizowano też dotychczasowy regulamin kontroli NIW.

W 2022 r. nie przewidywano kontroli Beneficjentów Programu. W rocznym planie kontroli na 2023 r. zaplanowano 60 kontroli, w tym cztery kontrole Beneficjentów RP Fundusz Młodzieżowy. W 2023 r. w ramach

samodzielnego stanowiska ds. kontroli NIW przeprowadził 45 kontroli, w tym dwie Beneficjentów Programu, których uwzględniono w planie kontroli po analizie ryzyka. Kontrole wykazały, że projekty realizowane były prawidłowo, bez uwag.

W rocznym planie kontroli na 2024 r. zaplanowano 65 kontroli, w tym pięć kontroli Beneficjentów Programu. W 2024 r. w ramach samodzielnego stanowiska ds. kontroli a następnie Biura Kontroli NIW przeprowadzono łącznie 11 kontroli realizacji projektów RP Fundusz Młodzieżowy, w tym trzy kontrole planowe i osiem doraźnych. Według stanu na 6 marca 2025 r. zakończone były trzy z 11 tych postępowań kontrolnych. W planie kontroli NIW na 2025 r. przewidziano 81 kontroli, w tym trzy dotyczące zadań realizowanych w ramach Programu (jedna kontrola niewykonana, a zaplanowana na 2024 r. i dwie kontrole wprowadzone do planu w wyniku analizy ryzyka).

**Niezapewniające
bieżącej i rzetelnej
wiedzy o stanie
realizacji dotowanych
zadań kontrole NIW**

Nie w pełni realizowano założenia planu kontroli NIW zadań dotowanych w ramach RP Fundusz Młodzieżowy, gdyż w 2023 r. nie wszczęto dwóch z czterech zaplanowanych na ten rok kontroli, a w 2024 r. kolejnych dwóch kontroli.

W przypadku siedmiu kontroli prowadzonych w 2024 r. do 6 marca 2025 r. nie sporządzono projektu sprawozdania z kontroli, podczas gdy zgodnie z pkt 6.1. Zasad i trybu postępowania kontrolnego przez NIW-CRSO – po zakończeniu czynności kontrolnych sporządza się i niezwłocznie, nie później niż do 21 dni kalendarzowych, przekazuje się kontrolowanemu projekt sprawozdania z kontroli. Dotyczyło to kontroli siedmiu projektów o łącznej wartości 5320,6 tys. zł, przeprowadzonych od marca do lipca 2024 r., u następujących Beneficjentów: Stowarzyszenie Rozwijamy Talenty, Stowarzyszenie „Projekt Poznań”, Stowarzyszenie Aktywny Dialog, New Europe Foundation, Fundacja Inicjatyw Społecznych „Sapere Aude”, Stowarzyszenie Forum Współpracy i Rozwoju oraz Fundacja Sileas. Ponadto, po przeprowadzeniu 22–23 lutego 2024 r. kontroli Fundacji Zdrowe Miasto, zadanie *Akademia Młodzieży Obywatelskiej* o wartości 147,9 tys. zł, nie sporządzono sprawozdania z kontroli.

Według stanu na 6 marca 2025 r. zakończone były trzy z 11 postępowań kontrolnych dotyczących wykorzystania środków przekazanych w ramach Edycji 2022, w wyniku których stwierdzono nieprawidłowości skutkujące żądaniem zwrotem dotacji w wysokości 829,65 tys. zł.

Przykłady

Fundacja Instytut Rzeczypospolitej im. P. Włodkowica – zadanie *Działaj Aktywnie!* – wzmocnienie roli młodzieży w życiu publicznym o wartości umownej 187 406,25 zł. W wyniku kontroli doraźnej stwierdzono, że projekt był realizowany nieprawidłowo, w tym: niewłaściwie opisywano dokumenty księgowe (brak opisu dotyczącego pokrycia wydatku ze środków RP Fundusz Młodzieżowy), nie rozliczono zadania w sprawozdaniu końcowym. Zobowiązano Fundację do zwrotu całości przekazanej dotacji 187 406,25 zł.

Stowarzyszenie Matecznik Pomocniczości i Dobroci w ramach Edycji 2022 realizował dwa zadania: *Lubuska Ofensywa Młodzieżowa – LOM!* o wartości umownej 541 500 zł i *Lubuski Wulkan Aktywności Młodzieży* o wartości umownej 185 925 zł.

Stwierdzono, że projekty były realizowane nieprawidłowo. W przypadku pierwszego zadania: nie osiągnięto żadnego z założonych wskaźników w Ścieżce 1, nie zorganizowano konkursu na małe granty w tej Ścieżce, a konkurs w Ścieżce 2 przeprowadzono niezgodnie z regulaminem, gdyż granty przekazano podmiotom nieuprawnionym. Stwierdzono także naruszenia Kodeksu wyborczego, kwestionując z tego tytułu środki przeznaczone na realizację celów wyborczych i wsparcie kampanii politycznej Prezesa Stowarzyszenia w wyborach parlamentarnych w 2023 r., w wysokości 49 067,82 zł.

W przypadku drugiego zadania stwierdzono, że nie osiągnięto części założonych wskaźników, a środki dotacji wydatkowane niezgodnie z umową.

W wyniku stwierdzonych w toku tych kontroli nieprawidłowości zobowiązano Stowarzyszenie do zwrotu dotacji w łącznej wysokości 642 240 zł.

Ww. Beneficjenci nie zastosowali się do zawartych w sprawozdaniach z kontroli wniosków o zwrot dotacji i NIW wszczął postępowania o zwrot dotacji wykorzystanej niezgodnie z przeznaczeniem, co przedstawiono w dalszej części informacji o wynikach kontroli.

Żądanie zwrotu dotacji przez NIW

Dyrektor NIW wydał cztery decyzje zobowiązujące do zwrotu wykorzystanej niezgodnie z przeznaczeniem dotacji na realizację zadania publicznego RP Fundusz Młodzieżowy, dotyczące zwrotu środków w łącznej wysokości 1371 tys. zł. Decyzje te były konsekwencją nieprawidłowości w realizacji dotowanych zadań i wykonywaniu obowiązków sprawozdawczych.

Przykłady

Decyzją 2.2./FM/BPT/2024.MP z 30 października 2024 r. zobowiązano **Fundację Dumni z Elbląga** do zwrotu wydatkowanej niezgodnie z przeznaczeniem dotacji na realizację zadania publicznego pn. *Aktywna młodzież w województwie Warmińsko-Mazurskim*, na podstawie umowy 10/FMP1/2022 z 16 grudnia 2022 r. Decyzja dotyczyła 579 968,82 zł. NIW nie rozliczył dotacji, gdyż według sprawozdania końcowego z realizacji projektu wskaźnik rezultatu osiągnięto na poziomie 63 %. Fundacja nie zastosowała się do wezwań NIW do przedstawienia wyjaśnień do złożonego (po korektach) 7 kwietnia 2024 r. sprawozdania końcowego z wykonania zadania publicznego, nie poddała się również kontroli realizacji przedmiotowej umowy w dniu 23–24 maja 2024 r.

Według stanu na dzień zakończenia kontroli NIK toczyło się postępowanie odwoławcze.

Decyzją BPT.401.3.1.2025.MP z 15 stycznia 2025 r. zobowiązano **Fundację Sileas** do zwrotu wydatkowanej niezgodnie z przeznaczeniem dotacji na realizację zadania publicznego pn. *Wsparcie tworzenia i aktywizacji rad młodzieżowych oraz samorządów uczniowskich i studenckich*, na podstawie umowy 4/FMP1/2022 z 7 grudnia 2022 r. Decyzja dotyczyła 548 340 zł dotacji.

W toku weryfikacji, złożonego 30 stycznia 2024 r., sprawozdania końcowego stwierdzono, że sporządzono je kopiując treść oferty. Fundacja złożyła korektę sprawozdania, przy czym stwierdzono, że istnieje prawdopodobieństwo udzielenia małych grantów podmiotom nieuprawnionym. Fundacja nie zastosowała się do wezwania NIW w sprawie wyjaśnień do sprawozdania końcowego. Według stanu na 28 kwietnia 2025 r. należność z tytułu niezgodnego z przeznaczeniem wykorzystania dotacji objęta była postępowaniem upominawczym.

Postępowania administracyjne o zwrot dotacji wykorzystanej niezgodnie z przeznaczeniem prowadzono jeszcze w przypadku trzech umów realizowanych w ramach RP Fundusz Młodzieżowy, z czego dwa dotyczyły umów ze Stowarzyszeniem Matecznik Pomocniczości i Dobroci.

Przykład

Według stanu na koniec kwietnia 2025 r., NIW miał nierozliczonych pięć umów zawartych ze **Stowarzyszeniem Matecznik Pomocniczości i Dobroci**, tj.:

- umowę 27/PROO/3/2023 na zadanie *Utworzenie obywatelskiego dwumiesięcznika regionalnego Stare-Nowe Kresy*, do zwrotu pozostało 4803,73 zł niewykorzystanej dotacji;

- umowę 11/FMP1/2022 na zadanie *Lubuska Ofensywa Młodzieżowa – LOM!* i 125/FMP23/2022 na zadanie *Lubuski Wulkan Aktywności Młodzieży*, prowadzone jest postępowanie w sprawie zwrotu dotacji wydatkowanej niezgodnie z przeznaczeniem, odpowiednio: 541 500 zł i 185 000 zł;
- umowę 264/III/2022 na zadanie *Obywatelska Róża Wiatrów ROZKWIT!* (NOWEFIO), nie przedstawiono NIW dokumentacji umożliwiającej akceptację sprawozdania z wykorzystania 400 000 zł dotacji;
- umowę 53/PROO/1a/2021 na zadanie *Wyrwani ze szponów pandemii... nie zostawia się przyjaciół w biedzie, a ludzi w potrzebie!*, sprawozdanie z wykorzystania 440 000 zł dotacji nie zostało przez NIW zaakceptowane.

5.2.2. WYNIKI KONTROLI BENEFICJENTÓW

Kontrolą objęto 18 Beneficjentów realizujących powierzone przez Narodowy Instytut Wolności zadania w ramach RP Fundusz Młodzieżowy, w tym siedmiu Operatorów w sześciu województwach w Priorytecie 1 Programu, z których czterech otrzymało również dotacje z Priorytetu 2 i 3 oraz 11 podmiotów, które uzyskały wyłącznie dotacje w ramach Priorytetu 2 i 3. W sumie kontrolą objęto 31 zadań, na które w ramach Edycji 2022 i 2024 Programu, przyznano 15 267 tys. zł dotacji. Wszyscy skontrolowani Beneficjenci realizowali powierzone przez Instytut zadania publiczne w ramach Programu. Sposób realizacji tych zadań przez Beneficjentów w wystąpieniach pokontrolnych, w siedmiu przypadkach oceniono pozytywnie, w czterech – negatywnie, a w pozostałych siedmiu przypadkach sformułowano ocenę w formie opisowej. Stwierdzone nieprawidłowości polegały głównie na realizacji zadań niezgodnie z ofertą i umową z Narodowym Instytutem Wolności bądź działaniach nierzetelnych i niegospodarnych.

Wnioski Beneficjentów zawierały wymagane i prawdziwe informacje

Wszyscy kontrolowani Beneficjenci spełniali wymogi formalne do udziału w RP Fundusz Młodzieżowy i złożyli do NIW oferty w sprawie powierzenia zadania publicznego w ramach tego Programu, w czasie ogłoszonych postępowań konkursowych.

Oferty zawierały prawdziwe dane, przy czym w jednym przypadku stwierdzono, że sposób przedstawienia w ofercie przewidywanych kosztów Projektu w poszczególnych kategoriach był niezgodny z Programem i regulaminem konkursu Edycji 2024, co mogło mieć wpływ na ocenę projektu, a tym samym naruszać zasadę uczciwej konkurencji. Prawidłowe ujęcie planowanych dla poszczególnych kategorii kosztów skutkowałoby niespełnieniem limitów określonych w Programie, gdyż koszty obsługi zadania przekroczyłyby dopuszczalny limit 25 %.

**Realizacja zadań
zgodnie
z harmonogramem
i kosztorysem**

Powierzone przez NIW w ramach Programu zadania Beneficjenci, w zdecydowanej większości realizowali zgodnie z zawartym w ofercie harmonogramem i kosztorysem. Ewentualne zmiany dotyczyły najczęściej przesunięć bądź zamiany poszczególnych pozycji kosztorysowych, które uzgadniane były w NIW. Stwierdzono jeden przypadek zmiany w harmonogramie bez uzgodnienia jej z NIW, przy czym zmiana ta nie wpłynęła negatywnie na realizację zadania⁹. Wystąpił też jeden przypadek przekroczenia o 33 tys. zł założonego umową dopuszczalnego poziomu kosztów administracyjnych, co przedstawiono już szczegółowo w pkt 5.2.1. niniejszej informacji.

**Zmiana zakresu
realizowanych zadań**

W dwóch przypadkach Operatorzy uzgadniali z NIW zmianę dotyczącą zakresu realizowanych w ramach Edycji 2022 zadań, jak i ich grup docelowych, co wynikało z trudności w pozyskaniu do uczestnictwa zadeklarowanej liczby podmiotów i grup młodzieży¹⁰.

Przykład

Fundacja Centrum Europy Lokalnej w Kielcach wystąpiła do NIW o zgodę na zmianę wskaźników, tj. zmniejszenie liczby rad młodzieżowych, a zwiększenie liczby samorządów szkolnych wraz z przesunięciami budżetowymi z tym związanymi, tj.:

- w Ścieżce 1. zmniejszenie wskaźnika 5 *Liczba inicjatyw rad wspartych w ramach Programu* z 15 do dziewięciu oraz wskaźnika 8 *Liczba zrealizowanych i rozliczonych projektów grantowych* z 15 do 10,
- a w Ścieżce 2. zwiększenie wskaźnika 2 *Liczba inicjatyw samorządów wspartych w ramach Programu* z 40 do 52 oraz wskaźnika 4 *Liczba zrealizowanych i rozliczonych projektów grantowych* z 40 do 46.

Zaproponowane zmiany w budżecie na 2023 r. nie miały wpływu na ogólne finansowanie zadania publicznego, gdyż w Ścieżce 1 budżet zmniejszono o 51 000 zł, zwiększając go o tę kwotę w Ścieżce 2. W uzasadnieniu Fundacja podniosła, że w przypadku samorządów szkolnych i studenckich jest nadmiar zgłoszeń, natomiast w przypadku rad młodzieżowych jest mniej wniosków niż założono w budżecie.

W przypadku Caritas Diecezji Sosnowieckiej, zadania Operatora w 2024 r. w ramach Edycji 2024 Programu realizowano zgodnie z umową zawartą z NIW na terenie diecezji sosnowieckiej, która swoim zasięgiem obejmuje część województwa śląskiego i część małopolskiego. Z uwagi na akceptację przez NIW takiej propozycji, na 10 przyznanych przez Caritas w 2024 r.

⁹ Fundacja „Świetlica Rozwoju mind-body-soul”, umowa nr 51/FM23/2024 z 29 kwietnia 2024 r. na realizację zadania publicznego *EcoLAF II*.

¹⁰ Sytuacja ta dotyczy Stowarzyszenia „Projekt Poznań”, co przedstawiono już szczegółowo w pkt 5.2.1. informacji oraz Fundacji Centrum Europy Lokalnej w Kielcach.

grantów, dwa przekazano podmiotom z województwa małopolskiego, a osiem z terenu obejmującego ok. 20 % województwa śląskiego. Tym samym wykluczono z możliwości wsparcia i ubiegania się o małe granty podmioty i grupy młodzieżowe w Ścieżce 1 i 2 w pozostałej części województwa śląskiego. Zadania Operatora na pozostałej części województwa śląskiego Caritas Diecezji Sosnowieckiej zaczął wykonywać dopiero w 2025 r., co opisano już w pkt 5.1.1. niniejszej informacji.

**Przypadki
nieprawidłowej
realizacji
powierzonych zadań**

W przypadku siedmiu Beneficjentów stwierdzono nieprawidłowości w dotowanych przez NIW projektach, polegające na realizacji zadań niezgodnie z ofertą i umową z NIW bądź działaniach nierzetelnych i niegospodarnych (Caritas Diecezji Sosnowieckiej, Stowarzyszenie Mieszkańców Ziemi Grudziądzkiej Wiślany Szlak, Fundacja „Świetlica Rozwoju mind-body-soul”, Fundacja Centrum Europy Lokalnej. Stowarzyszenie „Projekt Poznań”, Świętokrzyskie Stowarzyszenie Inicjatyw Społecznych im. S. Staszica, Fundacja Oświatowa im. Ks. Stanisława Konarskiego).

Przykład

Caritas Diecezji Sosnowieckiej jako Operator w Edycji 2024:

- nie zapewnił dostępu dla osób ze szczególnymi potrzebami do części pomieszczeń w których odbywały się szkolenia, pomimo że zobowiązał się do tego w ofercie;
- rozliczył dla pięciu zadań w ramach małych grantów 4377 zł kosztów na usługi księgowe, mimo zobowiązania w ofercie, że zapewni im wsparcie księgowe. Było to działanie niegospodarne, gdyż Caritas ze środków na obsługę Projektu w 2024 r. wydatkował na usługi księgowe 48 tys. zł;
- za udostępnienie sali na spotkania w związku z realizacją zadania wystawiono notę na 600 zł, pomimo iż w ofercie wskazano, że Operator dysponuje niezbędnym zapleczem i salami możliwym do wykorzystania na realizację projektu.

Szereg stwierdzonych nieprawidłowości dotyczyło powierzania przez Operatorów zadań innym osobom zaangażowanym w ich realizację, na podstawie umów cywilnoprawnych. Dotyczyło to sytuacji powierzania zadań osobom niekompetentnym, których efekty pracy nie korespondowały z poniesionymi nakładami oraz niegospodarnego przeznaczenia środków dotacji na wypłaty wynagrodzenia, w tym kredytowania się tymi środkami.

Przykłady

Stowarzyszenie Mieszkańców Ziemi Grudziądzkiej Wiślany Szlak

Dwie spośród trzech osób, zatrudnionych przez Stowarzyszenie w charakterze fundraiserów, nie posiadało żadnego udokumentowanego przygotowania merytorycznego oraz doświadczenia w pozyskiwaniu funduszy zewnętrznych, wskutek czego efekty ich ponad rocznej pracy, w postaci darowizn dla Stowarzyszenia w łącznej kwocie 200 zł, były całkowicie niewspółmierne do nakładów poniesionych na ich angaż (28 tys. zł). Analogiczna sytuacja wystąpiła przy zatrudnieniu za 27 tys. zł w charakterze konsultanta merytorycznego blisko spokrewnionej z Prezes Stowarzyszenia osoby, która nie posiadała wykształcenia i doświadczenia zawodowego adekwatnych do tematyki zajęć prowadzonych w ramach projektu *Szkoła Młodych Liderów*.

Caritas Diecezji Sosnowieckiej

Niegospodarnie przeznaczono 4 tys. zł na wynagrodzenia dla członków komisji konkursowej (na podstawie umów zleceń), w sytuacji w której osoby te były wskazane w ofercie Operatora, jako zaplecze merytoryczne realizacji projektu oraz pobierały ze środków Programu wynagrodzenie za jego realizację.

Ponadto trzy umowy zlecenia z 29 grudnia 2023 r. zawarto z coachem, koordynatorem i firmą świadczącą usługi księgowe na okres od 1 stycznia do 31 grudnia 2024 r., tj. na blisko pół roku przed zawarciem umowy z NIW. W umowach tych ustalono stałe miesięczne wynagrodzenie w wysokości odpowiednio: 840 zł brutto, 6200 zł brutto i 4000 zł brutto, a także zamieszczono zapis, że wynagrodzenie zostanie wypłacone w pełnej wysokości po zawarciu umowy z NIW i po przelaniu dotacji na rachunek Caritas. Umowę z NIW Caritas podpisał 23 maja 2024 r., a 500 tys. zł dotacji na 2024 r. otrzymał 28 maja 2024 r. Pomimo tego, że w okresie od 1 stycznia 2024 r. do 31 maja 2024 r. nie realizowano – *de facto* – żadnych czynności związanych z obsługą i realizacją *Projektu*, w czerwcu 2024 r. wypłacono tym usługodawcom łącznie 65 tys. zł wynagrodzenia.

Fundacja „Świetlica Rozwoju mind-body-soul”

Fundacja wypłaciła zleceniobiorcom wynagrodzenie na kwotę 45,7 tys. zł „z góry”, przed faktycznym wykonaniem powierzonych im zleceń, w tym 22,3 tys. zł pochodziło z dotacji w Edycji 2022 r., a 23,4 tys. zł z dotacji w Edycji 2024.

Fundacja zawarła też ze swoim prezesem umowę na koordynację projektu w Edycji 2024 za 24 tys. zł oraz umowę na przeprowadzenie badania za 3 tys. zł, podczas gdy według z § 3 ust. 18 pkt 3 umowy z NIW

(w celu uniknięcia konfliktu interesów) Fundacja nie mogła udzielać zamówień podmiotom powiązanim z nią osobowo lub kapitałowo¹¹.

Fundacja Centrum Europy Lokalnej

W sposób niegospodarny i niezgodny z ustawą o finansach publicznych Fundacja wydatkowała 51,1 tys. zł środków dotacji na zakup gadżetów promocyjnych, sprzętu elektronicznego oraz najnowszych dwóch iPhone'ów po 8,3 tys. każdy – o 2 tys. zł drożej niż wynosiła ich cena w chwili debiutu na polskim rynku 6,5 tys. zł).

**Operatorzy nie w pełni
zapewnili prawidłowe
i transparentne
nabory na małe granty**

Nieprawidłowości w postępowaniach konkursowych na małe granty stwierdzono u czterech Operatorów. Polegały one najczęściej na naruszeniu zasady konkurencyjności i transparentności.

Przykłady

Fundacja Oświatowa im. Ks. Stanisława Konarskiego

W przeprowadzonym konkursie grantowym w 2024 r. nie powołano komisji konkursowej, co było niezgodne z § 2 ust. 2 umowy z NIW oraz § 7 ust. 3 regulaminu konkursu grantowego. Ponadto, w naborze dodatkowym w ramach konkursu grantowego Fundacja skróciła czas jego trwania. Nabór dodatkowy, ogłoszony 15 października 2024 r., zakończono 24 października 2024 r. przyznając 11 000 zł grantu pierwszemu oferentowi, mimo że termin składania ofert upływał 31 października 2024 r.

Caritas Diecezji Sosnowieckiej

Zgodnie z punktem VIII.2 opracowanego przez Caritas *Regulaminu 1 i 2*, o zakwalifikowaniu podmiotu ubiegającego się o dofinansowanie do konkursu decydowała data i godzina wpływu złożonego przez niego wniosku do *Operatora*. Tymczasem, w postępowaniu grantowym w 2024 r. nie odnotowywano w sposób wiarygodny daty i godziny wpływu wszystkich składanych wniosków. Informacje te można było tylko ustalić dla dwóch wniosków, które wpłynęły elektronicznie.

Fundacja Centrum Europy Lokalnej

W postępowaniu konkursowym Edycji 2022 w 2023 r. powierzono ocenę merytoryczną wniosku osobie nieuprawnionej. Oceniający wnioski (Prezes Spółdzielni Socjalnej Porządek Musi Być) ocenił pozytywnie 17 kwietnia 2023 r. wniosek i przyznał mu 96 punktów pomimo tego, że ww. Spółdzielnia była patronem wnioskodawcy.

¹¹ Pozostawanie z wykonawcą w stosunku prawnym lub faktycznym powodującym powstanie uzasadnionych wątpliwości co do bezstronności lub niezależności przy przeprowadzeniu postępowania o udzielenie zamówienia.

W jednym przypadku nie zastosowano się do zakazu zawartego w regulaminie konkursu Edycji 2024, wykluczającego udzielanie dotacji organizacjom młodzieżowym, w których skład wchodzi osoby powiązane (interesami gospodarczymi, powiązaniem politycznymi, związkami rodzinnymi lub innymi sytuacjami mogącymi mieć wpływ na bezstronne i obiektywne rozstrzygnięcie konkursów dotacyjnych) z członkami władz Operatora udzielającego grantu. Dotyczyło to Stowarzyszenia „Projekt Poznań”, które udzieliło 19 742 zł grantu fundacji, której prezes zarządu był powiązany z członkami władz Operatora. Powiązanie to polegało na:

- wykonaniu przez prezesa zarządu ww. fundacji na rzecz Stowarzyszenia – w okresie od sierpnia 2022 r. do marca 2024 r. – pracy polegającej m.in. na przygotowaniu wstępnej koncepcji projektu wniosku o grant, konsultacjach z zarządem Stowarzyszenia dotyczących realizacji zadania, konsultacjach z NIW, współpracy i kontaktach z podmiotami zewnętrznymi, organizacji i prowadzeniu spotkań zespołu projektowego, koordynacji procesu przygotowania regulaminu konkursu, ocenie wniosków grantowych, rozliczeniu projektu etc.; podstawą wykonania ww. pracy była umowa zawarta przez Przewodniczącą Stowarzyszenia z prezesem zarządu ww. fundacji;
- sfinansowaniu z ww. dotacji organizacji przedsięwzięcia „Głos przyszłości podczas Poznańskiego Kongresu Gospodarczego 2024”, którego moderatorem była Przewodnicząca;
- współtworzeniu Wielkopolskiego Klubu Dyskusyjnego „Cyril Club” – tj. „platformy umożliwiającej rozwój organizacji pozarządowych i ruchów społecznych” – przez trzy podmioty, w tym Stowarzyszenie i ww. fundację, wszystkie mające siedziby pod tym samym adresem co Operator¹².

Stowarzyszenie to nie zapewniło też realizacji szeregu obowiązków należących do Operatora, zawartych w umowach z NIW i z grantobiorcami. I tak:

- nie przechowywało dokumentacji potwierdzającej monitorowanie realizacji projektów przez grantobiorców, podczas gdy obowiązek ten przewidziany był w umowach zawartych z NIW, w ramach Edycji 2022 i 2024;
- nie egzekwowano od 10 grantobiorców wywiązania się z zobowiązania do złożenia sprawozdań częściowych (za okresy trzymiesięczne) z realizacji przedsięwzięcia opisanego we wniosku grantowym, ujętego w § 10 ust. 1 umów o powierzenie grantu;

¹² Źródło: [Wielkopolski Klub Dyskusyjny „Cyril Club”](#).

- nie zachowano 30-dniowego terminu zatwierdzenia pięciu sprawozdań końcowych, ustalonego w § 10 ust. 7 umów z grantobiorcami. Sprawozdania te zatwierdzano z opóźnieniem od ośmiu do 108 dni;
- nie zawiadomiono 20 grantobiorców (15 w Edycji 2022 i 5 w Edycji 2024) o zatwierdzeniu sprawozdań końcowych z realizacji zadania zgodnie z § 10 ust. 8 umów z grantobiorcami, tj. za pośrednictwem poczty elektronicznej w terminie siedmiu dni od zatwierdzenia tych sprawozdań. Ww. 15 grantobiorców nie powiadomiono pocztą elektroniczną, a pozostałych pięciu zawiadomiono w toku kontroli NIK, tj. po upływie 17 dni od zatwierdzenia sprawozdań końcowych.

**Przekazywanie dotacji
na finansowanie
zadania publicznego
oraz małych grantów**

W 17 na 18 badanych przypadków, Beneficjenci otrzymali środki z NIW na finansowanie zadania publicznego w terminie i wysokości określonej umowami. Wyjątkiem była Fundacja Instytut Inicjatyw Lokalnych im. prof. Waleriana Pańki, która drugą transzę dofinansowania w Edycji 2022 Programu, w wysokości 97 880 zł otrzymała po terminie określonym w umowie tj. 16 marca 2023 r. podczas gdy zgodnie z umową powinna je otrzymać do 25 lutego 2023 r. Powyższe nie wpłynęło negatywnie na realizację zadania.

Dwóch spośród sześciu objętych kontrolą Operatorów, nie przekazało grantów w wyznaczonych w umowie terminach, pomimo otrzymania na ten cel środków z NIW. Dotyczyło to:

- Stowarzyszenia „Projekt Poznań”, które przekazało 13 grantów w łącznej wysokości 207 243,50 zł po upływie od 15 do 64 dni od podpisania umów, a w trzech przypadkach środki w łącznej kwocie 51 000 zł przekazało przed obustronnym podpisaniem umów, od jednego do sześciu dni, licząc od daty złożenia ostatniego podpisu;
- Fundacji Centrum Europy Lokalnej, która przekazała 21 grantów w łącznej wysokości 84 000 zł, z opóźnieniem wynoszącym od 18 do 30 dni.

**Prowadzenie
przez Beneficjentów
wyodrębnionej
dokumentacji
finansowo-księgowej**

Zgodnie z warunkami regulaminów Edycji 2022 i Edycji 2024 oraz umów z NIW, Beneficjenci musieli być jedynymi posiadaczami wskazanych we wnioskach rachunków bankowych. Zobowiązani byli również do prowadzenia wyodrębnionej dokumentacji finansowo-księgowej środków otrzymanych na realizację zadania zgodnie z zasadami wynikającymi z ustawy o rachunkowości, tj. w sposób umożliwiający identyfikację poszczególnych operacji księgowych. Dowody księgowe miały być rzetelne, to jest zgodne z rzeczywistym przebiegiem operacji gospodarczej, którą dokumentują, kompletne oraz wolne od błędów rachunkowych. Dowody księgowe związane z realizacją zadania miały być opisane w sposób trwały na odwrocie dowodu księgowego, zgodnie z wymogami określonymi w art. 21 ustawy o rachunkowości. W szczególności powinny zawierać zapis: „Sfinansowano z dotacji Rządowego Programu Fundusz Młodzieżowy w wysokości ... w ramach

**Przypadki
nieprawidłowości
w dokumentacji
finansowo-księgowej**

realizacji zadania określonego umową nr ...". Brak trwałego opisu na dowodzie księgowym miał skutkować nieuznaniem tego wydatku.

W przypadku siedmiu spośród 18 badanych Beneficjentów stwierdzono nieprawidłowości w sposobie prowadzenia ewidencji księgowej i dokumentowania operacji gospodarczych związanych z realizacją powierzonego przez NIW zadania publicznego. Nieprawidłowości te polegały głównie na niezachowaniu wymogów formalnych dokumentów księgowych, określonych w art. 21 ustawy o rachunkowości.

Przykłady

Żaden z 90 skontrolowanych w **Stowarzyszeniu Mieszkańców Ziemi Grudziądzkiej Wiślany Szlak** dowodów księgowych, potwierdzających wydatkowanie 168 071,33 zł dotacji nie został opisany w sposób zgodny z wymogami określonymi w art. 21 ust. 1 pkt 6 ustawy o rachunkowości, tj. nie zawierał stwierdzenia sprawdzenia i zakwalifikowania go do ujęcia w księgach rachunkowych przez wskazanie miesiąca oraz sposobu ujęcia go w księgach rachunkowych (dekretacji), a także podpisu osoby odpowiedzialnej za te wskazania.

Stowarzyszenie nie posiadało też w formie pisemnej zasad (polityki) rachunkowości, czym naruszono art. 10 ust. 1 ustawy o rachunkowości. Dowody księgowe z realizacji zadań przez **Fundację Oświatową im. ks. Stanisława Konarskiego** na łączną kwotę 40 460 zł były opisane w sposób niezgodny z wymogami ustawy o rachunkowości oraz nie posiadały informacji o weryfikacji dokumentacji na podstawie której sporządzano dowody księgowe, czym naruszono art. 21 ust. 1 i art. 22 ust 1 ustawy o rachunkowości oraz § 6 pkt 2 umowy z NIW-CRSO.

Wystąpiły też jednostkowe przypadki ujęcia kosztów związanych z realizacją Programu na niewłaściwych kontach księgowych.

**Przestrzeganie zasady
dokonywania
transakcji
bezgotówkowych**

Zgodnie z postanowieniami regulaminów Edycji 2022 i Edycji 2024, Beneficjentów obowiązywała zasada regulowania płatności w formie bezgotówkowej (przelewem), płatności gotówkowe dopuszczalne były jedynie w przypadkach, gdy nie jest możliwy obrót bezgotówkowy. Jednostkowe naruszenia tych postanowień wystąpiły w przypadku dwóch Beneficjentów.

Przykład

W grudniu 2022 oraz w 2023 r. **Związek Stowarzyszeń „Centrum Aktywności”** dokonał 3272,05 zł wydatków związanych z zadaniem *Młodzi w akcji!* za pomocą płatności gotówkowych i kart płatniczych nienależących do Związku.

Realizacja obowiązków informacyjnych

Zgodnie postanowieniami umów zawartych z NIW Beneficjenci byli zobowiązani do informowania, że zadanie publiczne jest finansowane ze środków Instytutu. Informacja ta powinna się znaleźć we wszystkich materiałach, publikacjach, informacjach dla mediów, ogłoszeniach publicznych oraz wystąpieniach publicznych. Ponadto na Beneficjentów nałożono obowiązek umieszczania logo NIW i Programu na wszystkich materiałach oraz (tam gdzie to możliwe) na zakupionych rzeczach. Na Operatorach w Priorytecie 1 ciążyły dodatkowe obowiązki, związane z publikacją informacji o organizacji i wynikach konkursów grantowych.

Żadnych zastrzeżeń nie budził sposób realizacji obowiązków informacyjnych przez 15 z 18 kontrolowanych Beneficjentów. Stwierdzone w tym zakresie nieprawidłowości polegały na: nieumieszczeniu na jednym urządzeniu logotypu Programu oraz informacji, że zadanie publiczne jest finansowane ze środków otrzymanych od NIW, niepodania na stronie internetowej Operatora informacji o naborze i wyborze realizatorów projektów grantowych oraz niezastosowania wymaganych klauzul informacyjnych.

Zwrot niewykorzystanych środków dotacji

Według postanowień regulaminów Edycji 2022 i Edycji 2024 oraz umów zawartych z NIW, przyznane środki dotacji oraz uzyskane w związku z zadaniem przychody Beneficjent jest zobowiązany wykorzystać w terminie 14 dni od dnia zakończenia realizacji zadania publicznego – nie później jednak niż do 31 grudnia każdego roku, w którym jest realizowane zadanie publiczne. Niewykorzystaną kwotę dotacji przyznanej na dany rok budżetowy Beneficjent jest zobowiązany zwrócić w terminie 15 dni od dnia zakończenia realizacji zadania publicznego.

Wszyscy kontrolowani Beneficjenci wywiązywali się z obowiązku zwrotu do NIW niewykorzystanej części dotacji, przy czym w czterech przypadkach stwierdzono opóźnienia w zwrocie środków, wynoszące od dwóch do 45 dni. Środki te zwrócono wraz z należnymi odsetkami.

Przykład

Największe opóźnienia wystąpiły w przypadku **Stowarzyszenia „Projekt Poznań”**, które w ramach Priorytetu 1 było Operatorem w województwie wielkopolskim. W ramach Edycji 2022 z opóźnieniem od 17 do 45 dni zwrócono 10 917,97 zł (w trzech transzach), a w ramach Edycji 2024 z opóźnieniem 12 dni zwrócono 16 809,82 zł. Głównym powodem tych opóźnień miały być nieterminowe zwroty do Operatora środków niewykorzystanych małych grantów.

**Zwrot dotacji
wykorzystanej
niezgodnie
z przeznaczeniem,
pobranej nienależnie
bądź w nadmiernej
wysokości**

W wyniku prowadzonych przez NIW działań monitorujących oraz weryfikacji sprawozdań częściowych i końcowych z realizacji powierzonych w ramach Programu zadań, nie stwierdzono wykorzystania dotacji niezgodnie z przeznaczeniem, pobrania tych środków nienależnie lub w nadmiernej wysokości.

W wyniku kontroli NIK stwierdzono jeden przypadek upoważniający do zwrotu dotacji przez Beneficjenta. Stowarzyszenie „Projekt Poznań” przekroczyło o 33 011 zł dopuszczalny umową z NIW poziom kosztów obsługi projektu, co szczegółowo przedstawiono już w pkt 5.2.1. niniejszej informacji. W wystąpieniu pokontrolnym zobowiązano Operatora do zwrotu NIW kwoty dotacji pobranej przez Stowarzyszenie w nadmiernej wysokości z tytułu kosztów obsługi projektu. W odpowiedzi na wystąpienie pokontrolne Stowarzyszenie poinformowało, że wniosku tego nie zrealizuje.

Zgodnie z regulaminem Edycji 2022 i umową zawartą przez Stowarzyszenie z NIW wykorzystanie dotacji niezgodnie z przeznaczeniem, pobranie w nadmiernej lub nienależnej wysokości stanowi podstawę rozwiązania umowy. Według informacji przekazanej przez dyrektora NIW 4 września 2025 r., Instytut był w trakcie rozwiązywania umowy z tym Operatorem.

**Wykonywanie
obowiązków
sprawozdawczych
z realizacji projektów**

Wszyscy kontrolowani Beneficjenci wywiązywali się obowiązków sprawozdawczych, określonych w regulaminach Edycji 2022 i Edycji 2024. Sprawozdania częściowe i końcowe Beneficjenci przekazywali w wersji elektronicznej za pomocą Systemu Obsługi Dotacji, zamieszczonego na stronie internetowej <https://generator.niw.gov.pl>.

Zgodnie z cz. B.I. regulaminów konkursu sprawozdanie z wykonania zadania publicznego dofinansowanego w ramach RP Fundusz Młodzieżowy należy wypełnić w terminie 30 dni od daty zakończenia jego realizacji (w przypadku zadań wieloletnich – po każdym roku realizacji zadania). W jednym przypadku stwierdzono, że sprawozdanie końcowe za 2023 r. Operator złożył 15 dni po upływie ww. terminu, co miało wynikać z opóźnień w rozliczaniu zadań finansowanych w ramach małych grantów.

Dane zawarte w sprawozdaniach 16 z 18 kontrolowanych Beneficjentów odpowiadały udokumentowanemu stanowi realizacji dotowanych przez NIW zadań. W przypadku sprawozdań dwóch Beneficjentów stwierdzono nieprawidłowości, które polegały na: nieuwzględnieniu w sprawozdaniu zmian wprowadzonych w umowie z NIW w zakresie nieznacznych przesunięć środków, błędnej (zaniżonej) liczby uczestników szkolenia oraz wykazania zawyżonego poziomu wykonania jednego ze wskaźników realizacji zadania.

**Efekty realizacji
dotowanych zadań**

Wszyscy kontrolowani Beneficjenci, których sprawozdania zostały przyjęte przez NIW, uzyskali poziom rezultatów wymagany Programem do rozliczenia dotacji przez NIW. Zgodnie z regulaminami Edycji 2022 i Edycji 2024 dotacja zostanie uznana za rozliczoną, jeżeli wszystkie działania zostały zrealizowane i utrzymane, a poziom osiągniętych wskaźników rezultatu (średnia wartość osiągniętych wszystkich wskaźników, wskazanych we wniosku) wynosi co najmniej 80 %. W przypadku, gdy wszystkie zaplanowane działania zostały zrealizowane, a wskaźniki rezultatu zostały osiągnięte na poziomie niższym niż 80 %, NIW-CRSO dokonuje analizy, której celem jest ustalenie możliwej do rozliczenia kwoty dotacji. W szczególności pod uwagę brany jest stosunek wartości dotacji do osiągniętych wskaźników rezultatu (średniej wartości osiągniętych wszystkich wskaźników w danym okresie rozliczeniowym). Nie wystąpił przypadek upoważniający dyrektora NIW do określenia wysokości kwoty dotacji do zwrotu, ze względu na realizację wskaźników poniżej 50 %.

Zasady te pozwoliły na rozliczenie dotacji dla Stowarzyszenia „Projekt Poznań”, które w ramach Edycji 2022 zadeklarowało powstanie 18 rad młodzieżowych, a w rzeczywistości powstała jedna rada młodzieżowa. Wcześniej Stowarzyszenie to wystąpiło do NIW o zgodę na obniżenie tego wskaźnika z 18 do jeden, ale zgody takiej nie uzyskało. Natomiast Stowarzyszenie osiągnęło sześć pozostałych wskaźników, w Ścieżce 1, jak np.: liczba członków rad objętych programami kształcenia/kursami; liczba rad, którym udzielono wsparcia; liczba koordynatorów rad objętych programami kształcenia/kursami, czy liczba inicjatyw rad wspartych w ramach Programu. Zaznaczyć przy tym należy, że część wskaźników zrealizowano w tej Ścieżce w mniejszym wymiarze, po zgodzie NIW w formie aneksu do umowy, co przedstawiono już szczegółowo w pkt 5.2.1. informacji.

W przypadku zadań realizowanych w ramach Priorytetu 2 i 3, zadania określone w ofertach Beneficjentów zostały wykonane, przy czym rozliczono działania, które adresowane były do innych grup wiekowych niż młodzież (Fundacja Polemika i Stowarzyszenie Ogólnopolska Federacja Młodych), bądź były niegospodarne, jak efekty fundraisingu Stowarzyszenia Mieszkańców Ziemi Grudziądzkiej Wiślany Szlak – co przedstawiono już szczegółowo w tej części informacji.

5.3. EFEKTY ZADAŃ PUBLICZNYCH REALIZOWANYCH W RAMACH RZĄDOWEGO PROGRAMU FUNDUSZ MŁODZIEŻOWY NA LATA 2022–2033

Pomimo, iż w wyniku konkursów w latach 2022–2024 rozdysponowano całość środków przewidzianych na dotacje dla Beneficjentów w ramach Programu, to uzyskane dotychczas rezultaty nie gwarantują osiągnięcia założonych w Programie wskaźników. Dotyczy to w szczególności Ścieżki 1 Priorytetu 1, polegającej na tworzeniu i aktywizacji rad młodzieżowych. Biorąc pod uwagę dotychczasowe tempo powstawania rad młodzieżowych, osiągnięcie wartości docelowej w 2033 r. na poziomie 600 jest mało prawdopodobne. Przy obecnym poziomie finansowania niemożliwe jest także osiągnięcie w 2033 r. założonych wskaźników w Priorytecie 2 i 3. Wiarygodnych informacji o stanie realizacji Programu nie dała przeprowadzona w 2023 r. ewaluacja.

W Narodowym Instytucie Wolności nie zrealizowano też podstawowego celu Priorytetu 4. Pomoc Techniczna RP Fundusz Młodzieżowy, jakim jest zapewnienie właściwego zarządzania, wdrażania oraz promocji Programu. Środki z tego tytułu wykorzystano jedynie częściowo, a na działania niezwiązane bezpośrednio z realizacją Programu wydatkowano blisko połowę zbadanych w toku kontroli środków Pomocy Technicznej.

5.3.1. WYDATKI NA REALIZACJĘ RP FUNDUSZ MŁODZIEŻOWY

Realizacja obowiązków
sprawozdawczych
przez NIW

Dane o realizacji RP Fundusz Młodzieżowy zawarte były w rocznych sprawozdaniach finansowych z wykorzystania dotacji przekazanej przez KPRM na podstawie umów: 1413/DOB/22 z 5 października 2022 r., 9/DOB/23 z 17 stycznia 2023 r. i 90/DOB/24 z 14 marca 2024 r. Sprawozdania z wykorzystania tych środków przekazywano KPRM terminowo, a informacje w nich zawarte były zgodne z danymi zawartymi w prowadzonej w NIW wyodrębnionej ewidencji księgowej Programu.

Informacje o stanie realizacji RP Fundusz Młodzieżowy zawarte były też w rocznych sprawozdaniach z działalności Instytutu, składanych na podstawie art. 8 ust. 7 ustawy o NIW Przewodniczącemu Komitetu ds. Pożytku Publicznego. Przewodniczący nie zaakceptował sprawozdania z działalności NIW za 2023 r., a wcześniej – 13 marca 2024 r. odwołał dyrektora NIW. Było to konsekwencją stwierdzonych w wyniku kontroli nieprawidłowości wykonywania zadań przez NIW (określonych w art. 23 i 24 ustawy o NIW) w zakresie przeprowadzania procedur konkursowych Rządowego Programu Rozwoju Organizacji Obywatelskich PROO na lata 2018–2030, Edycja 2024. Kontrola wykazała szereg nieprawidłowości

i uchybień wynikających przede wszystkim z wadliwej organizacji procesów zarządczych z uwagi na brak rzetelnych, przejrzystych, transparentnych, odpowiadających wymogom legalności procedur kontrolowanego Programu. Na niezasadność zajmowania stanowiska przez ówczesnego dyrektora NIW wskazała również Najwyższa Izba Kontroli w konkluzji negatywnej oceny działalności Instytutu przedstawionej wystąpieniu sporządzonym po kontroli D/23/505 – *Udzielanie, wykorzystanie i rozliczanie środków wsparcia finansowego z wybranych programów realizowanych przez Narodowy Instytut Wolności – Centrum Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego*¹³.

Środki na realizację Programu

Na podstawie umów zawartych z KPRM¹⁴, NIW otrzymał na realizację RP Fundusz Młodzieżowy środki w wysokości określonej na dany rok w tym Programie, tj.: 10 mln zł na 2022 r. – 21 października 2022 r.; 20 mln zł na 2023 r. – 26 stycznia 2023 r. i 20 mln zł na 2024 r. – 25 marca 2024 r.

Wydatki NIW na realizację Programu

W latach 2022–2024 na realizację RP Fundusz Młodzieżowy wykorzystano całość środków przeznaczonych na dotacje dla realizatorów zadań w ramach Priorytetów 1–3 oraz część środków na wydatki w ramach Priorytetu 4 – Pomoc Techniczna.

W 2022 r. w ramach dotacji celowej na RP Fundusz Młodzieżowy NIW wydatkował 9 866 008 zł, z czego:

- 1 072 694 zł z tytułu realizacji 12 umów w ramach Priorytetu 1;
- 4 533 045 zł z tytułu realizacji 70 umów w ramach Priorytetu 2;
- 3 994 261 zł z tytułu realizacji 58 umów w ramach Priorytetu 3;
- 266 008 zł z tytułu realizacji Pomocy Technicznej.

Środki na realizację umów wydatkowano w pełnej wysokości, a 133 992 zł niewykorzystanej Pomocy Technicznej zwrócono 30 grudnia 2022 r.

Z 9 600 000 zł przekazanych 146 Beneficjentom na realizację 140 umów, trzech Beneficjentów zwróciło w 2022 r. 7647 zł. Natomiast po zakończeniu 2022 r. Beneficjenci zwrócili do NIW 56 681 zł.

W 2023 r. w ramach dotacji celowej na RP Fundusz Młodzieżowy NIW wydatkował 19 597 741 zł, z czego:

- 7 615 300 zł z tytułu realizacji 12 umów w ramach Priorytetu 1;
- 6 316 812 zł z tytułu realizacji 70 umów w ramach Priorytetu 2;
- 5 259 871 zł z tytułu realizacji 58 umów w ramach Priorytetu 3;
- 405 758 zł z tytułu realizacji Pomocy Technicznej.

¹³ Wystąpienie pokontrolne KST.411.1.01.2023 z 20 grudnia 2023 r.

¹⁴ Odpowiednio: 1413/DOB/22 z 5 października 2022 r., nr 9/DOB/23 z 17 stycznia 2023 r. i 90/DOB/24 z 14 marca 2024 r.

Środki na realizację umów przekazano Beneficjentom w wysokości 19 191 983 zł, a 8017 zł środków niewykorzystanych na dotacje i 394 242 zł na Pomoc Techniczną zwrócono 29 grudnia 2023 r.

Z 19 191 983 zł przekazanych 146 Beneficjentom na realizację 140 umów, 14 Beneficjentów zwróciło w 2023 r. 46 974 zł. Nie wystąpiły natomiast zwroty niewykorzystanych dotacji po zakończeniu 2023 r.

W 2024 r. w ramach dotacji celowej na RP Fundusz Młodzieżowy NIW wydatkował 19 478 339 zł, z czego:

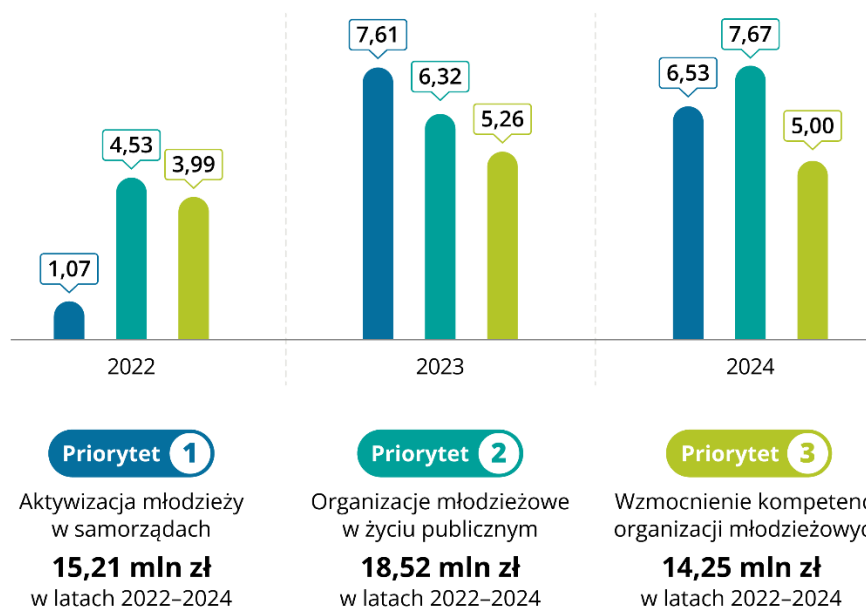
- 6 528 908 zł z tytułu realizacji 15 umów w ramach Priorytetu 1;
- 7 666 963 zł z tytułu realizacji 78 umów w ramach Priorytetu 2;
- 5 003 701 zł z tytułu realizacji 49 umów w ramach Priorytetu 3;
- 278 767 zł z tytułu realizacji Pomocy Technicznej.

Środki na realizację umów przekazano Beneficjentom w wysokości 19 199 572 zł, a 428 zł środków niewykorzystanych na dotacje i 521 233 zł na Pomoc Techniczną zwrócono w grudniu 2024 r.

Z 19 199 572 zł przekazanych 146 Beneficjentom na realizację 142 umów, czterech Beneficjentów zwróciło w 2024 r. 10 121 zł. Nie wystąpiły zwroty niewykorzystanych dotacji po zakończeniu 2024 r.

Infografika nr 3

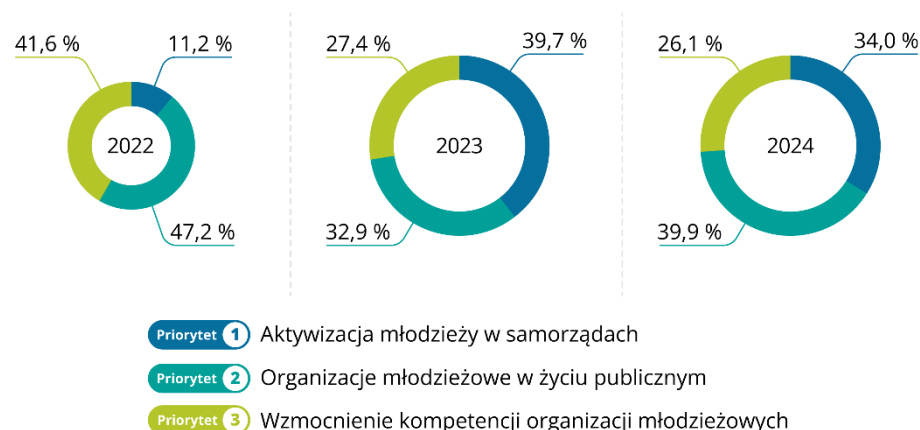
Wysokość środków przeznaczonych na dotacje dla Beneficjentów RP Fundusz Młodzieżowy, w latach 2022–2024

Źródło: opracowanie własne NIK na podstawie sprawozdań NIW-CRSO z wykorzystania środków na realizację RP Fundusz Młodzieżowy, w latach 2022–2024.

Infografika nr 4

Udział procentowy środków przekazanych Beneficjentom na realizację poszczególnych Priorytetów RP Fundusz Młodzieżowy, w latach 2022–2024

Źródło: opracowanie własne NIK na podstawie sprawozdań NIW-CRSO z wykorzystania środków na realizację RP Fundusz Młodzieżowy, w latach 2022–2024.

Niezapewnienie przez NIW wykorzystania środków Pomocy Technicznej na właściwe i efektywne zarządzanie, wdrażanie oraz promocję Programu

W latach 2022–2024 plan wydatków Pomocy Technicznej Programu wykonano zaledwie w wysokości 66,5 %, 50,7 % 34,8 %. Wynikało to przede wszystkim z braku szczegółowego planu rzeczowego wydatków Pomocy Technicznej w danym roku oraz planu komunikacji Programu, do którego NIW, jako Instytucja Zarządzająca zobowiązany był pkt 7.1. Zarządzanie i koordynacja RP Fundusz Młodzieżowy. Skutkowało to nie tylko niepełnym wykorzystaniem środków Pomocy Technicznej, ale i przeznaczeniem ich znacznej części na zadania i wydarzenia nie związane z realizacją Programu. W konsekwencji, w ocenie Najwyższej Izby Kontroli, NIW nie zrealizował podstawowego celu Priorytetu 4. Pomoc Techniczna RP Fundusz Młodzieżowy, jakim jest zapewnienie właściwego i efektywnego zarządzania, wdrażania oraz promocji Programu.

Nierzetelne i niegospodarne wydatkowanie środków Pomocy Technicznej na zadania niezwiązane z Programem

W ocenie Najwyższej Izby Kontroli 212 037 zł z 544 507 zł poddanych szczegółowej analizie wydatków z Pomocy Technicznej w latach 2022–2024 dotyczyło kosztów realizacji zadań niezwiązanych bezpośrednio z realizacją Programu. Wydatki te nie miały bezpośredniego związku z Programem, ale zostały zakwalifikowane jako działania mieszczące się w kategorii systemu działań o charakterze edukacyjno-informacyjnym na temat Programu oraz społeczeństwa obywatelskiego. Pomimo, iż RP Fundusz Młodzieżowy przewidywał możliwość przeznaczenia środków Pomocy Technicznej na organizację systemu działań o charakterze edukacyjno-informacyjnym na temat Programu oraz społeczeństwa obywatelskiego, to sfinansowanie tych wydatków w ocenie NIK było działaniem nierzetelnym. Środki Pomocy Technicznej RP Fundusz Młodzieżowy stanowiły bowiem doraźne uzupełnienie innych zadań finansowanych ze środków własnych NIW bądź innych programów.

Przykłady

62 500 zł przeznaczono na przeprowadzenie indywidualnej oceny wstępnej prac magisterskich oraz doktorskich w związku z konkursem na najlepszą pracę magisterską i rozprawę doktorską poświęconą społeczeństwu obywatelskiemu oraz sporządzenie rankingu prac magisterskich i rozpraw doktorskich. Dyrektor NIW ogłosił konkurs 7 kwietnia 2022 r., tj. na trzy miesiące przed podjęciem przez Radę Ministrów uchwały w sprawie przyjęcia Programu (19 lipca 2022 r.) Prace należało zgłosić do 30 września 2022 r., rozstrzygnięcie konkursu nastąpiło 24 listopada 2022 r.

Wynagrodzenia członków Kapituły Konkursu (13 osób) w kwocie 62 500 zł wypłacono ze środków Pomocy Technicznej RP Fundusz Młodzieżowy w grudniu 2022 r. Na nagrody pieniężne dla laureatów konkursu przeznaczono 48 000 zł, w tym: 13 000 zł – dotacja podmiotowa NIW, 26 000 zł – Pomoc Techniczna ROHIS, 6000 zł – Pomoc Techniczna PROO, 3000 zł – Pomoc Techniczna Programu Korpus Solidarności.

13 506 zł wydankowano w związku z realizacją wystawy pn. *Społeczeństwo obywatelskie dla Rzeczypospolitej*, w tym: 2207 zł za zmianę aranżacji oświetlenia i 11 299 zł za usługę cateringową w czasie wernisażu 15 września 2023 r. w Muzeum Łazienki Królewskie. Według relacji z wernisażu wystawy, zamieszczonej na stronie NIW – wystawa skupia się na historiach polskich społeczników, a także fundacji, stowarzyszeń, spółdzielczości oraz związku zawodowego NSZZ Solidarność, który można nazwać kolebką polskich organizacji obywatelskich po 1989 roku. Została podkreślona również działalność Beneficjentów rządowych programów, które są zarządzane przez NIW-CRSO. Stanowią one wizytówkę aktywności Instytutu (...). Ekspozycja została sfinansowana ze środków NIW w ramach Rządowego Programu Fundusz Inicjatyw Obywatelskich NOWEFIO na lata 2021–2030. Koszt całkowity tego wydarzenia NIW wyniósł 35 646 zł, w tym: 22 140 zł – RP Fundusz Inicjatyw Obywatelskich NOWEFIO.

130 000 zł przeznaczono na organizację II Ogólnopolskich Targów Organizacji Pozarządowych NGO-EXPO 29–30 czerwca 2023 r., w tym: 46 740 zł usługa wybudowania stoisk, wyposażenia i serwisu oraz 83 260 zł – najem wraz z wykonaniem usług powiązanych z najmem.

W programie targów nie wspomniano o RP Fundusz Młodzieżowy, wydarzenia tego nie wymieniono także wśród działań promocyjnych tego Programu w sprawozdaniu z działalności NIW za 2023 r.

Wybudowanie stoisk, wyposażenia i serwisu kosztowało 93 480 zł, z czego: 46 740 zł – Fundusz Młodzieżowy i 46 740 zł – ROHiS.

Najem z powiązanymi usługami wyniósł 428 733 zł, z czego: 50 000 zł – NOWEFIO, 150 000 zł – PROO, 40 000 zł – PWRUL, 83 260 zł – RP Fundusz Młodzieżowy, 3260 zł – ROHIS, 50 000 zł – PIR, 52 213 zł – ROP.

Ponadto środki Pomocy Technicznej Programu przeznaczone były na koszty związane z przeprowadzaniem kontroli u Beneficjentów. Ze środków tych wydatkowano 11 157 zł z tytułu kosztów sześciu kontroli przeprowadzonych w 2024 r., których nie zakończono, co przedstawiono już w pkt 5.2.1. informacji o wynikach kontroli.

**Zapotrzebowanie
środków Pomocy
Technicznej Programu**

NIW nie skorzystał z możliwości występowania do KPRM o środki na finansowanie Pomocy Technicznej FM Fundusz Młodzieżowy w transzach, adekwatnych do stanu realizacji zadań, wskutek czego dopuszczono do wielomiesięcznego przetrzymywania na nieoprocentowanym koncie środków w łącznej wysokości 915 475 zł. I tak:

- 19 stycznia 2023 r. wystąpiono do KPRM o 800 000 tys. zł na zadania Priorytetu 4. Pomoc Techniczna w 2023 r., które zostały przekazane NIW 26 stycznia 2023 r., po czym 29 grudnia 2023 r. niewykorzystane 394 242,49 zł zwrócono KPRM (po 336 dniach);
- 17 marca 2024 r. wystąpiono do KPRM o 800 000 tys. zł na zadania Priorytetu 4. Pomoc Techniczna w 2024 r., które zostały przekazane NIW 25 marca 2024 r., po czym niewykorzystane 521 232,91 zł zwrócono KPRM w dwóch transzach: 27 grudnia 2024 r. – 315 000 zł i 31 grudnia 2024 r. – 206 232,91 zł (po 277 i 281 dniach).

Środki te były przetrzymywane na wyodrębnionym, nieoprocentowanym koncie, prowadzonym dla NIW przez Bank Gospodarstwa Krajowego.

Występowanie o środki do KPRM w wysokości wyższej niż to wynikało z bieżącego zaangażowania zadań w ramach Pomocy Technicznej, a w konsekwencji przetrzymywanie środków publicznych było działaniem niegospodarnym, naruszającym zasady wydatkowania środków publicznych, określone w art. 44 ust. 3 ufp. Wydatki publiczne powinny być dokonywane w sposób celowy i oszczędny, umożliwiający terminową realizację zadań, w wysokości i terminach wynikających z wcześniej zaciągniętych zobowiązań.

Natomiast w zapotrzebowaniu na środki Pomocy Technicznej na 2025 r. z 6 lutego 2025 r. uwzględniono 100 000 zł z 800 000 zł zaplanowanych na Pomoc Techniczną w tym roku. Było to konsekwencją wyraźnego zaznaczenia w nowej umowie z KPRM (11/DOB/2025 z 29 stycznia 2025 r.), że środki dotacji w ramach składanego wniosku NIW powinny wynikać z faktycznego zapotrzebowania na okres nie dłuższy niż trzy miesiące, z uwzględnieniem zasad racjonalnego gospodarowania środkami publicznymi (§ 3 ust. 2).

5.3.2. REZULTATY REALIZACJI RP FUNDUSZ MŁODZIEŻOWY

Obowiązek przeprowadzenia ewaluacji Programu

Zgodnie z art. 25 ust. 1 ustawy o NIW – Instytut prowadzi ewaluację programów wspierania rozwoju społeczeństwa obywatelskiego w trakcie ich trwania, w szczególności w celu rozstrzygnięcia, czy realizacja programów prowadzi do osiągnięcia celów programów oraz czy jest zgodna z celami polityki państwa w zakresie wspierania rozwoju społeczeństwa obywatelskiego. Obowiązek ewaluacji przewidziano też w pkt 7.3. RP Fundusz Młodzieżowy, zakładając, że NIW jako Instytucja Zarządzająca, ma w szczególności realizować następujące zadania:

- opracowanie szczegółowego planu ewaluacji oraz założeń i zakresu poszczególnych badań, w tym wybór i narzędzi ewaluacyjnych,
- samodzielną realizację lub zlecenie podmiotom zewnętrznym poszczególnych badań ewaluacyjnych,
- opracowanie lub zatwierdzanie raportów ewaluacyjnych,
- wdrożenie wyników i rekomendacji do praktyki realizacji Programu lub w formie zmian w Programie.

Harmonogram ewaluacji Programu obejmuje ewaluację on-going – w cyklu trzyletnim: do 31 marca 2025 r. i do 31 marca 2028 r.

Przeprowadzona w NIW ewaluacja Programu była zbyt wczesna, a dane zebrane w wyniku badania ankietowego Beneficjentów nie były wiarygodne

Dotychczas przeprowadzono jedną ewaluację on-going, która obejmowała Edycję 2022. Ewaluację zlecono podmiotowi zewnętrznemu 14 czerwca 2023 r., tj. po upływie zaledwie ok. sześciu miesięcy od czasu podpisania umów z Beneficjentami i przekazania im środków dotacji (grudzień 2022 r.), a samo badanie dotyczyło stanu na 30 kwietnia 2023 r.

Celem badania ewaluacyjnego była analiza wsparcia organizacji pozarządowych, udzielonego w ramach Programu, pod kątem osiągania założonych wskaźników i wypracowanych produktów. Objęło ono podmioty, których projekty otrzymały dofinansowanie w ramach Edycji 2022. Badanie przeprowadzone z zastosowaniem dwóch technik:

- analizy danych zastanych (dokumenty i źródła dotyczące Programu);
- badanie ilościowe typu mixed-mode: CAWI, czyli badanie ankietowe w formie on-line, do którego zaproszono wszystkich 140 Beneficjentów i CATI, czyli badanie ankietowe w formie telefonicznej z udziałem ankietera, do którego zaproszono wszystkich tych Beneficjentów, którzy nie wypełnili samodzielnie ankiety on-line.

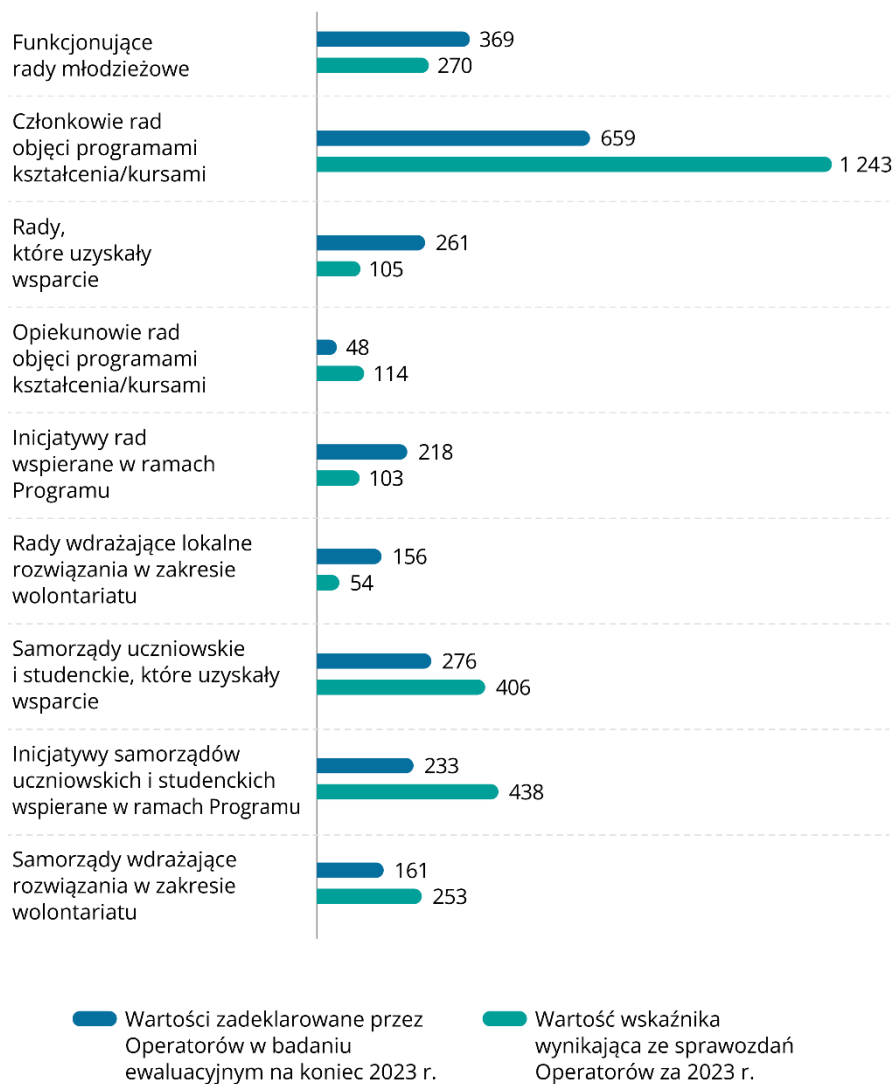
Badanie ewaluacyjne (ilościowe) posłużyło m.in. oszacowaniu 11 wskaźników rezultatu Programu w Priorytecie 1, w dwóch perspektywach czasowych: na 30 kwietnia 2023 r. i 31 grudnia 2023 r. Wyniki tego badania uzyskano w wyniku ankiet przeprowadzonych wśród Operatorów, którzy byli na początkowym etapie wdrażania (na 30 kwietnia

2023 r.) zaplanowanych działań. Odpowiedzi miały charakter deklaracyjny, a rzeczywisty stopień realizacji zaplanowanych przez nich działań był znacząco inny, co potwierdzały dane sprawozdań za 2023 r.

Przedstawiona w wyniku ewaluacji prognoza stanu realizacji wskaźników Priorytetu 1, w oparciu o same deklaracje Operatorów, nie była wiarygodna i przydatna do oceny zaangażowania w tym Priorytecie.

Infografika nr 5

Stan realizacji poszczególnych wskaźników Priorytetu 1 w 2023 r., zadeklarowanych w badaniu ewaluacyjnym przez Operatorów w Edycji 2022

Źródło: opracowanie własne NIK na podstawie wyników ewaluacji RP Fundusz Młodzieżowy w 2023 r. oraz danych przekazanych przez NIW-CRSO.

Rozbieżności dotyczyły wszystkich wskaźników, przy czym mniejszy od deklarowanego poziom rezultatu osiągnięto w Ścieżce 1 dotyczącej tworzenia i aktywizacja rad młodzieżowych, a większy w przypadku Ścieżki 2, która polegała na aktywizacji samorządów uczniowskich i studenckich. Na przykład, w przypadku wskaźnika *Liczba funkcjonujących rad*

młodzieżowych – według udzielonych odpowiedzi do 30 kwietnia 2023 r. utworzono trzy rady młodzieżowe, przy czym dziewięciu z jedenastu respondentów wskazało odpowiedź „0”, a sześciu nie rozstrzygnęło konkursu regrantingowego i/lub nie udzieliło ani jednego małego grantu. Operatorzy zadeklarowali powstanie do końca 2023 r. 127 rad młodzieżowych, podczas gdy w rzeczywistości powstało 28 takich rad. Według autorów badania ewaluacyjnego gdyby jako wartość bazową dla obliczeń wskaźnika przyjąć wartość określoną w Programie, tj. 242 rady, wówczas wartość na 30 kwietnia 2023 wyniosłaby 245 (40,8 % wartości docelowej, tj. 600), zaś na koniec 2023 r. roku, 369 (61,5 % wartości docelowej). Poziom realizacji wskaźnika (biorąc pod uwagę okres wdrażania Programu) uznano za wysoki. Według wyników badania ewaluacyjnego wskaźnik – *Liczba rad, które uzyskały wsparcie* – na 30 kwietnia 2023 r. wynosił 34 (5,6 % wartości docelowej wskaźnika, tj. 600), a do końca 2023 r. szacowana wartość tego wskaźnika miała wynieść 261 (43,5 % wartości docelowej). Stwierdzono, że poziom realizacji wskaźnika po pierwszej edycji Programu będzie wysoki. Rzeczywista wartość tego wskaźnika w 2023 r. była o 156 mniejsza i wynosiła 105.

Znaczące rozbieżności w realizacji poszczególnych wskaźników wynikały przede wszystkim z trudności we wdrażaniu działań zaplanowanych w Ścieżce 1 i przesuwaniu środków na małe granty dla rad młodzieżowych na małe granty w Ścieżce 2, co szczegółowo omówiono w pkt 5.2.1. niniejszej informacji o wynikach kontroli.

W raporcie z badania ewaluacyjnego wskazano, że ogólna ocena dotychczasowego wdrażania Programu jest pozytywna i tylko co piąty z badanych Beneficjentów widzi potrzebę wprowadzenia zmian w dotychczasowym sposobie jego realizacji. Ponadto, 78 % ankietowanych zadeklarowało udział w kolejnej edycji Programu.

**Przeprowadzona
w NIW ewaluacja
Programu nie służyła
poprawie jakości,
efektywności
i spójności
realizowanych działań**

Prowadzenie ewaluacji stanu realizacji Edycji 2022 w 2023 r. nie było spójne z pracami nad regulaminem Edycji 2024, przez co wykonana ewaluacja Programu nie posłużyła poprawie jakości, efektywności i spójności realizowanych w ramach Programu działań. Wyników ewaluacji nie wykorzystano w regulaminie Edycji 2024.

Raport z badania ewaluacyjnego przedstawiono Radzie NIW 22 września 2023 r. Z kolei wcześniej, bo uchwałą Nr 07/2023 Rady NIW z dnia 28 lipca 2023 r. zatwierdzono regulamin konkursu w ramach RP Fundusz Młodzieżowy, Edycja 2024. Tym samym nie wykorzystano w nowym konkursie wyników ewaluacji i rekomendacji. Ewaluacja nie spełniła więc podstawowego celu określonego w pkt 7.3. RP Fundusz Młodzieżowy, tj. poprawy jakości, efektywności i spójności realizowanych w ramach Programu działań, a 18 283,95 zł wydatkowane na jej przeprowadzenie należy uznać za działanie niegospodarne.

Biorąc pod uwagę zebrane dane oraz sugestie samych Beneficjentów, w celu sprawniejszej realizacji projektów, a tym samym całego Programu, zdaniem autorów Raportu, należało rozważyć wprowadzenie następujących zmian i modyfikacji:

1. wyodrębnienie osobnej puli środków dla każdego z województw, z uwzględnieniem potencjału regionu do konsumpcji określonej wielkości alokacji, a co za tym idzie, dokonywanie oceny wniosków dla każdego regionu osobno;
2. wdrożenie rozwiązań zapobiegających drastycznemu obniżeniu wartości wnioskowanej dotacji po jej przyznaniu, np. poprzez określenie możliwego maksymalnego poziomu jej obniżenia;
3. uelastycznienie czasu (terminu) wydatkowania środków poprzez rezygnację z zapisów mówiących o konieczności wydatkowania danej kwoty w określonym terminie w realizacji projektów wieloletnich;
4. wydłużenie okresu realizacji projektów w roku ogłoszenia konkursu poprzez: ogłoszenie konkursu przed rozpoczęciem okresu wakacyjnego i/lub skrócenie czasu na rozstrzygnięcie konkursu;
5. ustalenie maksymalnego czasu odpowiedzi na zapytania od Beneficjentów lub wprowadzenie dyżurów konsultacyjnych;
6. rozbudowa Generatora NIW-CRSO o funkcjonalność obsługi wniosków w ramach regrantingu;
7. rozszerzenie grupy docelowej Programu o grupy nieformalne (oprócz samorządów studenckich i uczniowskich możliwość aplikowania jako grupy nieformalne) oraz obniżenie minimalnego wieku uczestników projektów z 15 do 13 lat;

Spośród ww. propozycji uwzględniono ostatnią, zatwierdzając uchwałą Rady Nr 25/2024 NIW-CRSO z dnia 21 października 2024 r. zmianę regulaminu konkursu organizowanego w ramach RP Fundusz Młodzieżowy, Edycja 2024, co szczegółowo opisano już w pkt 5.1.1. informacji o wynikach kontroli.

Efekty w Priorytecie 1

Działania w ramach Priorytetu 1 skierowane są do rad młodzieżowych przy jednostkach samorządu terytorialnego oraz samorządów uczniowskich i studenckich, z wykorzystaniem mechanizmu regrantingu, który ma pozwolić na skuteczne dotarcie do podmiotów lokalnych i wspieranie przedsięwzięć rad młodzieżowych oraz samorządów uczniowskich i studenckich.

Dotychczasowe rezultaty uzyskane w wyniku realizacji tego Priorytetu nie gwarantują osiągnięcia założonych w Programie wskaźników.

Według danych ze złożonych do NIW sprawozdań z realizacji zadań w obszarze Priorytetu 1 Programu, w latach 2022–2024:

- powstało 40 rad młodzieżowych, odpowiednio: 28 w 2023 r. i 12 w 2024 r., a na koniec lat 2022–2024 funkcjonowało, odpowiednio: 52, 114 i 134 rad młodzieżowych (wartość bazowa w 2021 r. – 242, wartość docelowa w 2033 r. – 600);
- 2089 członków rad młodzieżowych objęto programami kształcenia/kursami, odpowiednio: 0, 1243 i 846 (docelowo – 8000);
- wsparto 218 rad, odpowiednio: dwie, 103 i 113 (docelowo – 600);
- 210 opiekunów rad młodzieżowych objęto programami kształcenia/kursami, odpowiednio: 0, 114 i 96 (docelowo – 500);
- wsparto 262 inicjatywy rad młodzieżowych w ramach Programu, odpowiednio: 0, 103 i 159 (docelowo – 1000);
- wdrażano 100 lokalnych rozwiązań rad młodzieżowych w zakresie wolontariatu, odpowiednio: 0, 54 i 46 (docelowo – 300);
- 654 samorządów uczniowskich i studenckich uzyskało wsparcie. Odpowiednio: dwa, 406 i 246 (docelowo – 2500);
- wsparto 772 inicjatyw samorządów uczniowskich i studenckich, odpowiednio: 0, 438 i 334 (docelowo – 3000);
- 387 samorządów uczniowskich i studenckich wdrażało rozwiązania w zakresie wolontariatu, odpowiednio: 0, 253 i 134 (docelowo 1000).

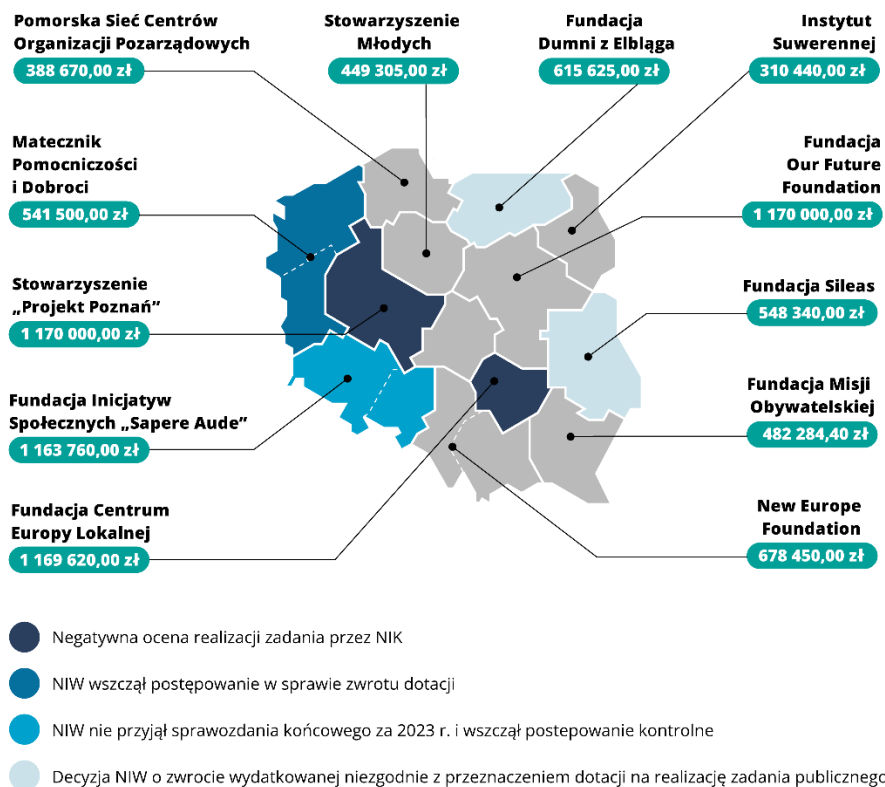
Poważne zastrzeżenia NIW do realizacji zadań Operatora dotyczą czterech z 12 organizacji, którym przekazano w latach 2022–2023 łącznie 2869 tys. zł dotacji, wykonujących działania w ramach Priorytetu 1. W stosunku do dwóch z tych organizacji (Fundacji Dumni z Elbląga i Fundacji Sileas) NIW wydał decyzje o zwrocie dotacji, a w stosunku do Stowarzyszenia Matecznik Pomocniczości i Dobroci wszczęto postępowanie w sprawie zwrotu dotacji, natomiast nie przyjęto dotychczas sprawozdania i objęto postępowaniem kontrolnym Fundację Inicjatyw Społecznych Sapere Aude. Zastrzeżenia do realizacji zadań przez te organizacje dotyczą przede wszystkim nieosiągnięcia wskaźników rezultatów w Ścieżce 1. Stowarzyszenie „Projekt Poznań” na koniec 2023 r. sprawozdało jedną funkcjonującą radę młodzieżową w województwie wielkopolskim, podczas gdy w ofercie zadeklarowało liczbę 18 funkcjonujących rad. Realizacja zadań Operatora przez to Stowarzyszenie została oceniona negatywnie przez Najwyższą Izbę Kontroli¹⁵. Negatywnie NIK oceniła też Fundację Centrum Europy Lokalnej w Kielcach, która była Operatorem na terenie

¹⁵ Wystąpienie pokontrolne LPO.410.2.1.2025 z 24 marca 2025 r.

województwa świętokrzyskiego w Edycji 2022 i Edycji 2024 oraz Caritas Diecezji Sosnowieckiej – Operatora w części województwa śląskiego Edycji 2024.

Infografika nr 6

Podział realizacji działań Operatorów w Edycji 2022 na terenie poszczególnych województw, z uwzględnieniem rozliczeń zakwestionowanych przez NIW-CRSO oraz negatywnej oceny NIK

Źródło: opracowanie własne NIK na danych przekazanych przez NIW-CRSO oraz wyników kontroli NIK u Operatorów Priorytetu 1.

Biorąc pod uwagę dotychczasowe tempo powstawania rad młodzieżowych (40 w latach 2022–2024), osiągnięcie liczby docelowej w 2033 r. na poziomie 600 rad, można uznać za mało prawdopodobne. W tej sytuacji ograniczona będzie również możliwość osiągnięcia założonych rezultatów dla pozostałych przewidzianych dla rad młodzieżowych wskaźników.

**Nie osiągnięto
założonych
w Programie
rezultatów
w Prioryecie 2 i 3**

Projekty realizowane w ramach Priorytetu 2 – *Organizacje młodzieżowe w życiu publicznym*, powinny przyczyniać się do zwiększania obecności organizacji młodzieżowych w życiu publicznym w różnych jego aspektach. W ramach tego Priorytetu mają być wspierane działania organizacji w zakresie kształtowania polityk publicznych na poziomie lokalnym, regionalnym, a jeżeli będzie to uzasadnione specyfiką projektu – także na poziomie krajowym. Dotyczyć to może m.in. polityki społecznej, polityki kulturalnej, podtrzymywania i upowszechniania tradycji narodowej,

zachowania dziedzictwa narodowego, regionalnego i lokalnego, polityki edukacyjnej, kształtowania wśród młodych ludzi postaw propaństwowych i obywatelskich. Natomiast projekty realizowane w ramach Priorytetu 3 – *Wzmocnienie kompetencji organizacji młodzieżowych*, powinny przyczynić się do budowy i wzmocnienia potencjału organizacji młodzieżowych przez poprawę ich zarządzania, tworzenie i doskonalenie zasobów, tworzenie i rozwijanie strategii działania organizacji. Rozwój strategii działania obejmować może zagadnienia takie jak działania fundraisingowe, kształtowanie wizerunku organizacji w przestrzeni publicznej (w tym przekazywania informacji o prowadzonych działaniach, kosztach i źródłach finansowania), zarządzanie zespołem.

W Priorytecie 2 Programu przewidziano dwa wskaźniki rezultatu:

- liczbę organizacji, które otrzymały wsparcie, z wartością docelową w 2033 r. – 1000;
- liczbę inicjatyw wspartych w ramach Programu, z wartością docelową w 2033 r. – 2000.

Natomiast w Priorytecie 3 przewidziano dwa wskaźniki rezultatu:

- liczbę inicjatyw zrealizowanych w ramach Programu, których celem było zwiększenie kompetencji organizacji, z wartością docelową w 2033 r. – 1500;
- odsetek organizacji, które w rok po zakończeniu realizacji zadania deklarują zwiększenie stabilności funkcjonowania dzięki wsparciu w ramach Programu, z wartością docelową w 2033 r. – 33 %.

Przy dotychczasowym poziomie finansowania nie jest możliwe osiągnięcie w 2033 r. wskaźnika 1000 organizacji, które otrzymały wsparcie w ramach Priorytetu 2. Dotychczas, w ramach dwóch edycji Programu na lata 2022–2025 wsparcie uzyskało 148 organizacji, a przy utrzymaniu obecnego poziomu wysokości dotacji (ok. 200 tys. zł), szacuje się, że w czasie trwania Programu możliwe będzie wsparcie ok. 500 organizacji. Podobna sytuacja dotyczy Priorytetu 3, w którym za pierwsze cztery lata realizacji Programu wsparto 107 inicjatyw, których celem było zwiększenie kompetencji organizacji, przy założonej wartości docelowej w 2033 r. na poziomie 1500. W związku z tym należy rozważyć zmianę wartości docelowych wskaźników rezultatu w tych Priorytetach bądź znaczące zmniejszenie dotacji na dofinansowane zadania, przy uwzględnieniu możliwości osiągnięcia założonych dla tych Priorytetów celów. Uwagę zwraca też ustalenie wskaźników rezultatu w wartościach ilościowych – udzielonych dotacji bądź zrealizowanych inicjatyw, co nie uwzględnia aspektu jakościowego dotowanych w ramach Programu zadań oraz efektywności wykorzystania przekazywanych Beneficjentom środków publicznych.

W toku kontroli NIK przeprowadzonych u Beneficjentów Priorytetu 2 i 3 stwierdzono bowiem przypadki działań niezgodnych z Programem, nierzetelnych i niegospodarnych, które wpływały na jakość i efektywność dotowanych zadań. Dotyczyło to w szczególności przypadków przedstawionych już szczegółowo w pkt 5.2.2. niniejszej informacji o wynikach kontroli, jak np.:

- niewspółmiernych efektów fundraisingu w postaci uzyskanych darowizn w wysokości 200 zł w stosunku do poniesionych na ten cel nakładów – 28 000 zł;
- realizacji zadań skierowanych do innych grup wiekowych niż młodzież.

5.3.3. NADZÓR NAD REALIZACJĄ RP FUNDUSZ MŁODZIEŻOWY

Wyniki kontroli przeprowadzonej w NIW oraz informacje uzyskane w toku tej kontroli od Przewodniczącej Komitetu do spraw Pożytku Publicznego (PKdsPP) upoważniają do stwierdzenia, że nadzór w zakresie realizacji RP Fundusz Młodzieżowy miał charakter formalny i nie dawał rzetelnego obrazu dotyczącego realizacji przez NIW tego Programu. Nie skorzystano z możliwości przeprowadzenia w NIW kontroli realizacji RP Fundusz Młodzieżowy, która – jak wskazują wyniki kontroli przeprowadzonej przez NIK – była niezbędna do rzeczywistej i wiarygodnej oceny prawidłowości przeprowadzenia postępowań konkursowych i realizacji dotowanych zadań. Rezultatem działalności nadzorczej PKdsPP w zakresie Rządowego Programu Rozwoju Organizacji Obywatelskich PROO na lata 2018–2030, Edycja 2024, było odwołanie w marcu 2024 r. dyrektora NIW i rozpoczęcie działań naprawczych przez nową dyrekcję Instytutu.

Działania PKdsPP w ramach nadzoru nad realizacją RP Fundusz Młodzieżowy

Zgodnie z art. 3 ustawy o NIW, nadzór nad NIW sprawuje Przewodniczący Komitetu do spraw Pożytku Publicznego.

W ramach bieżącego monitoringu i nadzoru w zakresie obszaru finansowego nad realizacją RP Fundusz Młodzieżowy PKdsPP prowadził następujące działania:

- przygotowanie i podpisanie umów regulujących zasady wnioskowania i rozliczania dotacji celowych na realizację zadań w ramach RP Fundusz Młodzieżowy przez NIW;
- weryfikacja i podpisanie rocznych planów finansowych programów, w tym w zakresie realizacji RP Fundusz Młodzieżowy;
- dokonanie ocen zasadności przyznania dotacji celowych w ramach Programu, na podstawie wniosków składanych przez dyrektora NIW zgodnie z obowiązującą w KPRM procedurą dotyczącą procesu udzielania dotacji celowej;

- weryfikacja i rozliczenie dotacji celowych przekazanych do NIW przez KPRM na realizację zadań RP Fundusz Młodzieżowy na podstawie złożonych przez NIW sprawozdań z rozliczenia dotacji.

W zakresie obszaru merytorycznego, PKdsPP w latach 2022–2024 nie podejmował żadnych specjalnych działań w ramach bieżącego monitoringu i nadzoru RP Fundusz Młodzieżowy. Działaniem rutynowym stanowiącym element monitoringu i nadzoru PKdsPP nad realizacją programów wspierania rozwoju społeczeństwa obywatelskiego wdrażanych przez NIW, w tym RP Fundusz Młodzieżowy, było rozpatrywanie rocznych sprawozdań z działalności NIW, w których ujęta jest informacja o realizacji poszczególnych programów. Przewodniczący Komitetu zaakceptował sprawozdanie z działalności NIW za rok 2022, a sprawozdanie z działalności NIW za rok 2023 zostało negatywnie ocenione z przez Radę NIW i nie zostało zaakceptowane przez PKdsPP.

**PKdsPP
nie kontrolował
realizacji Programu
przez NIW**

Zgodnie z art. 26 ustawy o NIW, PKdsPP sprawuje kontrole nad działalnością Instytutu pod względem legalności, gospodarności, celowości i rzetelności na zasadach i w trybie określonych w przepisach o kontroli w administracji rządowej. W latach 2022–2024 nie prowadzono postępowań kontrolnych w zakresie RP Fundusz Młodzieżowy realizowanego przez NIW. W lutym 2024 r. PKdsPP na podstawie art. 26 pkt 1 ustawy o NIW przeprowadził kontrolę, na zasadach i w trybie określonym w art. 51 ustawy z dnia 15 lipca 2011 r. o kontroli w administracji rządowej¹⁶. Kontrola miała na celu weryfikację prawidłowości wykonywania przez Instytut zadań w zakresie przeprowadzania procedur konkursowych Rządowego Programu Rozwoju Organizacji Obywatelskich PROO na lata 2018–2030, Edycja 2024. Kontrola wykazała szereg nieprawidłowości i uchybień wynikających przede wszystkim z wadliwej organizacji procesów zarządczych z uwagi na brak rzetelnych, przejrzystych, transparentnych, odpowiadających wymogom legalności procedur w funkcjonowaniu kontrolowanego Programu.

**Odwołanie dyrektora
NIW-CRSO**

W konsekwencji stwierdzonych w wyniku ww. kontroli nieprawidłowości i uchybień: działań niezgodnych z prawem, zasadami rzetelności, gospodarności i celowości, Przewodnicząca Komitetu ds. Pożytku Publicznego odwołała dyrektora NIW 13 marca 2024 r. Na niezasadność zajmowania stanowiska przez ówczesnego dyrektora NIW wskazała również Najwyższa Izba Kontroli w konkluzji negatywnej oceny działalności Instytutu przedstawionej w wystąpieniu sporządzonym po kontroli D/23/505 – *Udzielanie, wykorzystanie i rozliczanie środków wsparcia finansowego z wybranych programów realizowanych przez Narodowy Instytut Wolności – Centrum Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego.*

¹⁶ Dz. U. z 2020 r. poz. 224.

6. ZAŁĄCZNIKI

6.1. METODYKA KONTROLI I INFORMACJE DODATKOWE

Cel główny kontroli	Czy organizacjom pozarządowym przyznano dotacje w wyniku rzetelnej oceny wniosków, a przekazane środki publiczne wydatkowano prawidłowo?
Cele szczegółowe	<ol style="list-style-type: none"> 1. Czy oferty Beneficjentów złożone w konkursie Edycji 2022 i 2024 zawierały wymagane i prawdziwe informacje? 2. Czy wyboru ofert na realizację zadań publicznych dofinansowywanych ze środków RP Fundusz Młodzieżowy dokonano zgodnie z obowiązującymi przepisami i procedurami, w tym z kryteriami wyboru projektów? 3. Czy Beneficjenci prawidłowo realizowali projekty RP Fundusz Młodzieżowy i wykonywali obowiązki wynikające z umów o udzielenie dotacji? 4. Czy stan realizacji dotowanych zadań odzwierciedlał założone w RP Fundusz Młodzieżowy cele, wskaźniki i efekty? 5. Czy proces rozliczeń zrealizowanych umów o dofinansowanie uwzględniał ocenę wykonania założeń projektów i uzyskanych efektów, a zrealizowane umowy odzwierciedlały założone cele i wskaźniki? 6. Czy w Edycji 2022 osiągnięto założone efekty realizacji zadań publicznych realizowanych w ramach RP Fundusz Młodzieżowy? Czy dokonano oceny rezultatów pod kątem ewentualnych zmian w kolejnych edycjach Programu, zwłaszcza Edycji 2024?
Zakres podmiotowy	Kontrolą objęto 19 podmiotów, w tym: Narodowy Instytut Wolności – Centrum Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego i 18 Beneficjentów na terenie siedmiu województw.
Kryteria kontroli	W Narodowym Instytucie Wolności – Centrum Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego kontrolę przeprowadzono na podstawie art. 2 ust. 1 ustawy o NIK, z zastosowaniem kryterium legalności, gospodarności, celowości i rzetelności, kontrolę beneficjentów przeprowadzono na podstawie art. 2 ust. 3 ustawy o NIK, z zastosowaniem kryteriów legalności i gospodarności.
Okres objęty kontrolą	Lata 2022–2025, do dnia zakończenia kontroli – 30 czerwca 2025 r.
Finansowe rezultaty kontroli	Poniżej w tabeli zestawiono finansowe rezultaty kontroli, które obejmują kwoty dotacji przyznanych przez NIW-CRSO, do których Najwyższa Izba Kontroli, zgłosiła zastrzeżenia dotyczące sposobu ich przyznania, weryfikacji (rozliczenia) i kontroli w łącznej wysokości 10,3 mln zł , wydatkowania środków Pomocy Technicznej – 0,24 mln zł oraz gospodarowania środkami niewykorzystanymi – 0,92 mln zł .

A. Narodowy Instytut Wolności – Centrum Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego

A.1. Nieprawidłowości dotyczące przyznawania dotacji, ich rozliczania i kontroli

Lp.	Rodzaj nieprawidłowości	Liczba spraw	Wysokość dotacji, w których wystąpiły nieprawidłowości (w zł)
1.	Przyznanie dotacji podmiotom nieuprawnionym oraz w wyniku nierzetelnej oceny wniosków ¹⁷	15	4 855 584,24
2.	Nierzetelna weryfikacja sprawozdawanego przez Beneficjentów stanu zaangażowania i realizacji zadań w ramach Programu ¹⁸	5	3 250 260,00
3.	Niesporządzenie dokumentów pokontrolnych po przeprowadzonych kontrolach Beneficjentów (niezakończenie kontroli) ¹⁹	8	5 468 529,50

¹⁷ **Edycja 2022: Podmioty które nie spełniały warunków Programu (1,53 mln zł)**, tj.: Stowarzyszenie Matecznik Pomocniczości i Dobroci – 541 500 zł (mała liczba punktów), Fundacja Dumni z Elbląga – 615 626 zł, Fundacja 4M – 187 500 zł, Fundacja Warszawa to Wolność – 187 500 zł (organizacje nie były adresatami Programu); **nierzetelna ocena przez ekspertów (1,08 mln zł)**: Ogólnopolska Federacja Młodych – 187 500 zł, Stowarzyszenie Nowa Generacja Patriotyzmu – 187 200 zł, Fundacja Polemika – 187 500 zł, Fundacja Via et Veritas – 137 250 zł, Fundacja „Instytut Myśli Schumana” – 187 500 zł, Fundacja im. J. Lewandowskiej – 187 500 zł; **wniosek oceniony przez eksperta pozostającego w konflikcie interesów (0,19 mln zł)** – Fundacja Służba Niepodległej – 187 500 zł. **Edycja 2024: Podmioty które nie spełniały warunków Programu (1,71 mln zł)**, tj.: Caritas Diecezji Sosnowieckiej – 1 500 000 zł (zadania Operatora tylko w części województwa śląskiego), Fundacja 4M – 210 068,68 zł (organizacja nie była adresatem Programu); **nierzetelna ocena przez ekspertów (0,35 mln zł)**, tj.: Stowarzyszenie Integracji SALIX – 175 505,28 zł, Stowarzyszenie na Rzecz Gminy Wierzbica – 175 935,28 zł.

¹⁸ Edycja 2022: Stowarzyszenie „Projekt Poznań” – 1 170 000 zł, Stowarzyszenie Matecznik Pomocniczości i Dobroci – 541 500 zł, Ogólnopolska Federacja Młodych – 187 500 zł, Fundacja Polemika – 187 500 zł, Fundacja Inicjatyw Społecznych „Sapere Aude” – 1 163 760 zł (zadania nie rozliczono).

¹⁹ Edycja 2022: New Europe Foundation – 548 340 zł, Fundacja Sileas – 548 340 zł, Stowarzyszenie „Projekt Poznań” – 1 170 000 zł, Fundacja Inicjatyw Społecznych „Sapere Aude” – 1 163 760 zł, Stowarzyszenie Rozwijamy Talenty – 173 808,75 zł, Stowarzyszenie Forum Współpracy i Rozwoju – 132 918 zł, Fundacja Zdrowe Miasto – 147 918 zł. Edycja 2024: Stowarzyszenie Aktywny Dialog – 1 453 334 zł.

A.2. Nieprawidłowości dotyczące wykorzystania środków Pomocy Technicznej RP Fundusz Młodzieżowy

Lp.	Rodzaj nieprawidłowości	Kwota (w zł)
1.	Niegospodarne wydatkowanie środków przeznaczonych na Pomoc Techniczną Programu ²⁰	241 378,48
2.	Zapotrzebowanie środków w wysokości wyższej od koniecznej do realizacji Programu i niegospodarne przetrzymywanie na nieoprocentowanym rachunku bankowym niewykorzystanych środków Pomocy Technicznej	915 475,40

B. Skutki finansowe stwierdzonych nieprawidłowości w wyniku kontroli Beneficjentów

Poniżej w tabeli zestawiono finansowe skutki stwierdzonych nieprawidłowości u Beneficjentów w łącznej wysokości 0,85 mln zł, z czego: 0,48 mln zł stanowiły wydatki w wyniku działań nierzetelnych i niegospodarnych, 0,34 mln zł kwoty małych grantów przekazanych nieterminowo i 0,03 mln zł niewykorzystanych dotacji zwróconych po terminie.

Lp.	Nazwa jednostki kontrolowanej	Nieprawidłowość	Kwota (w zł)
1.	Stowarzyszenie Mieszkańców Ziemi Grudziądzkiej Wiślany Szlak	Niegospodarne wydatki na wynagrodzenia fundraiserów oraz konsultanta merytorycznego. Dwóch fundraiserów nie posiadało przygotowania i doświadczenia w pozyskiwaniu funduszy zewnętrznych, wskutek czego pozyskali 200 zł darowizn, co było niewspółmierne do nakładów poniesionych na ich angaż (28 tys. zł).	55 000,00

²⁰ Wydatki, które nie miały bezpośredniego związku z realizacją Programu, ale zostały zakwalifikowane jako działania mieszczące się w kategorii organizacji systemu działań o charakterze edukacyjno-informacyjnym na temat Programu oraz społeczeństwa obywatelskiego, Pomoc techniczna RP Fundusz Młodzieżowy – 212 037,67 zł, koszty przeprowadzenia kontroli przeprowadzonych w 2024 r. których nie zakończono – 11 156,86 zł, koszt przeprowadzenia ewaluacji stanu realizacji Edycji 2022 w 2023 r. – 18 183,95 zł (wykonana ewaluacja nie posłużyła poprawie jakości, efektywności i spójności realizowanych w ramach Programu działań, jej wyników nie wykorzystano w Regulaminie Edycji 2024, co było działaniem nierzetelnym i niegospodarnym).

Lp.	Nazwa jednostki kontrolowanej	Nieprawidłowość	Kwota (w zł)
		W charakterze konsultanta merytorycznego zatrudniono osobę bez wykształcenia i doświadczenia zawodowego adekwatnych do tematyki zajęć prowadzonych w ramach projektu Szkoła Młodych Liderów (27 tys. zł).	
2.	Fundacja Centrum Europy Lokalnej	Niegospodarne oraz niezgodne z ustawą o finansach publicznych wydatkowanie środków dotacji na zakup gadżetów promocyjnych, sprzętu elektronicznego oraz najnowszych dwóch iPhone'ów po 8,3 tys. każdy.	51 112,13
		Nieterminowe przekazanie małych grantów	84 000,00
		Dokumenty potwierdzające wydatki nie były sprawdzone pod względem merytorycznym, formalno-rachunkowym i nie były zatwierdzone do wypłaty.	14 310,20
3.	Fundacja Oświatowa im. Ks. Stanisława Konarskiego	Nieprawidłowości w postępowaniu na małe granty, w którym nie powołano komisji konkursowej, a w naborze dodatkowym w ramach konkursu grantowego skrócono czas jego trwania.	144 000,00
		Niezachowanie zasady konkurencji przy zlecaniu usług eksperckich.	44 492,52
4.	Stowarzyszenie „Projekt Poznań”	Naruszenie zakazu zawartego w Regulaminie Konkursu dla Edycji 2024 Programu, dotyczącego udzielania małego grantu podmiotowi powiązanemu z Operatorem	19 742,00
		Przekroczenie dopuszczalnego dla Operatora poziomu kosztów obsługi	33 011,08
		Przekazanie 51 tys. zł grantów trzem podmiotom przed podpisaniem umów ze Stowarzyszeniem oraz przekazanie 16 grantów na kwotę 207,2 tys. zł z opóźnieniem.	258 243,5

Lp.	Nazwa jednostki kontrolowanej	Nieprawidłowość	Kwota (w zł)
		Wysokość dotacji niewykorzystanej, która zwrócono po terminie	27 727,79
5.	Fundacja „Świetlica Rozwoju mind-body-soul”	Przekazanie wynagrodzeń „z góry” (zaliczkowanie się), w tym wynagrodzenia Prezesa Fundacji, któremu powierzono koordynację projektu z naruszeniem postanowień umowy z NIW-CRSO w sprawie zakazu udzielania zamówień podmiotom powiązanych z Fundacją osobowo lub kapitałowo (27 tys. zł).	45 700,00
6.	Caritas Diecezji Sosnowieckiej	Wyplata wynagrodzenia trzem osobom za czas, w którym nie realizowano żadnych czynności związanych z obsługą i realizacją Projektu,	65 000,00
		Wynagrodzenia członków komisji konkursowej (na podstawie umów zleceń), w sytuacji w której osoby te były wskazane w ofercie Operatora, jako zaplecze merytoryczne realizacji projektu oraz pobierały ze środków Programu wynagrodzenie za jego realizację.	4 000,00
		Koszty usług księgowych beneficjentów małych grantów, mimo iż to Operator zobowiązany był do wsparcia księgowego	4 377,30
		Wynagrodzenie Operatora za wynajem sali w związku z realizacją zadania, podczas gdy w ofercie wskazał, że dysponuje niezbędnym zapleczem i salami możliwym do wykorzystania na realizację Projektu.	600,00
7.	Związek Stowarzyszeń „Centrum Aktywności”	Zrealizowanie płatności gotówkowych co było niezgodne z umową z NIW-CRSO	3 272,05
	RAZEM		854 588,57

**Działania na podstawie
art. 29 ustawy o NIK**

Najwyższa Izba Kontroli pozyskała w trybie art. 29 ust.1 pkt 2 lit. f ustawy o NIK informacje od Przewodniczącej Komitetu ds. Pożytku Publicznego, od podmiotów i organizacji zaangażowanych w realizację kontrolowanych zadań beneficjentów oraz Narodowego Instytutu Wolności – Centrum Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego w pojedynczych przypadkach dotyczących sposobu realizacji i rozliczeń zadań kontrolowanych przez poszczególne Delegatury NIK.

Pozostałe informacje

Czynności kontrolne prowadzono od 7 stycznia 2025 r., a zakończono 30 czerwca 2025 r. Ostatnie wystąpienie pokontrolne podpisane zostało 30 czerwca 2025 r. Wyniki kontroli przedstawiono w 19 wystąpieniach pokontrolnych.

Z informacji o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków pokontrolnych wynika, że według stanu na 31 marca 2026 r. spośród 62 wniosków zrealizowano 41, w trakcie realizacji było 18 wniosków, a nie zrealizowano 3 wniosków.

Do trzech wystąpień pokontrolnych wniesiono zastrzeżenia w łącznej liczbie 31, z czego 26 zostało w całości oddalonych, trzy zostały uwzględnione w całości, a dwa uwzględniono częściowo. I tak:

- NIW-CRSO wniósł osiem zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, z których siedem zostało oddalonych, a jedno uwzględnione częściowo – wykreślając jedno zdanie w opisie nieprawidłowości dotyczącej zmiany regulaminu Edycji 2024;
- Stowarzyszenie „Projekt Poznań” wniosło osiem zastrzeżeń, które w całości zostały oddalone;
- Fundacja Centrum Europy Lokalnej wniosła 15 zastrzeżeń, z których 11 oddalono, jedno uwzględniono częściowo, a trzy uwzględniono w całości (dotyczące: niezapewnienia rzetelnej oceny merytorycznej wniosków składanych przez wnioskodawców ubiegających się o granty, weryfikacji liczby osób wykazywanych w protokołach wykonania usługi oraz nieprawidłowego wyłonienia wykonawcy w postępowaniu dotyczącym przeprowadzenia analizy strony internetowej i social mediów Fundacji).

Wykaz jednostek kontrolowanych

Lp.	Jednostka organizacyjna NIK przeprowadzająca kontrolę	Nazwa jednostki kontrolowanej	Imię i nazwisko kierownika jednostki kontrolowanej
1.	Delegatura NIK w Krakowie	Narodowy Instytut Wolności – Centrum Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego	Michał Braun
2.	Delegatura NIK w Bydgoszczy	Stowarzyszenie Mieszkańców Ziemi Grudziądzkiej Wiślany Szlak w Grudziądzu, ul. Chopina 30A/9, 86-300 Grudziądz	Magdalena Cieśla-Szulc
3.	Delegatura NIK w Bydgoszczy	Stowarzyszenie Młodych, Wielżądź 38A, 87-214 Płużnica	Justyna Jankowska
4.	Delegatura NIK w Katowicach	Fundacja Instytut Inicjatyw Lokalnych im. prof. Waleriana Pańki, ul. Tadeusza Kościuszki 223A/10, 40-600 Katowice	Michał Budny
5.	Delegatura NIK w Katowicach	Stowarzyszenie Instytut Roździeńskiego, ul. Mariacka nr 37/6, 40-014 Katowice	Maciej Malik
6.	Delegatura NIK w Katowicach	Związek Stowarzyszeń „Centrum Aktywności”, Rynek 2, 43-190 Mikołów	Agnieszka Ganiek / Mateusz Bies
7.	Delegatura NIK w Katowicach	Caritas Diecezji Sosnowieckiej, ul. Korczaka 5, 41-200 Sosnowiec	Przemysław Szot
8.	Delegatura NIK w Kielcach	Fundacja Polemika, ul. Jagiellońska 49/45, 25-606 Kielce	Marcin Wróblewski
9.	Delegatura NIK w Kielcach	Świętokrzyskie Stowarzyszenie Inicjatyw Społecznych im. Stanisława Staszica, Al. Górników Staszicowskich 34, 25-804 Kielce	Tomasz Tkaczyk

Lp.	Jednostka organizacyjna NIK przeprowadzająca kontrolę	Nazwa jednostki kontrolowanej	Imię i nazwisko kierownika jednostki kontrolowanej
10.	Delegatura NIK w Kielcach	Ogólnopolska Federacja Młodych, ul. Jagiellońska 49/45, 25-606 Kielce, miejsce działalności, ul. Kopernika 36, 27-500 Opatów	Krystian Szkoda
11.	Delegatura NIK w Kielcach	Fundacja Centrum Europy Lokalnej w Kielcach, ul. Stefana Okrzei 41B/40, 25-526 Kielce	Agnieszka Giemza
12.	Delegatura NIK w Krakowie	Fundacja Oświatowa im. ks. Stanisława Konarskiego, ul. Akacyjowa 5, 31-466 Kraków	Sławomir Dziadkiewicz
13.	Delegatura NIK w Krakowie	Instytut Karpacki, ul. Łącznik 12 h, 33-300 Nowy Sącz	Jarosław Kowalik
14.	Delegatura NIK w Olsztynie	Stowarzyszenie Braniewski Instytut Rozwoju, ul. Kwiatowa 21, 14-500 Braniewo	Wojciech Wakieć
15.	Delegatura NIK w Olsztynie	Elbląskie Stowarzyszenie Wspierania Inicjatyw Pozarządowych, ul. Związku Jaszczurczego 17, 82-300 Elbląg	Arkadiusz Jachimowicz
16.	Delegatura NIK w Poznaniu	Fundacja im. Bolesława Pobożnego, ul. Pułaskiego 26, 62-800 Kalisz	Daniel Dudek
17.	Delegatura NIK w Poznaniu	Stowarzyszenie „Projekt Poznań”, ul. Młyńska 14, 61-730 Poznań	Natalia Janikowska
18.	Delegatura NIK we Wrocławiu	Fundacja „Instytut Tertio Millenio”, ul. Grodzka 7/2, 50-120 Wrocław	Jan Jaśkowiak
19.	Delegatura NIK we Wrocławiu	Fundacja „Świetlica rozwoju Mind-Body Soul”, ul. Sienkiewicza 54/56 lok. 31, 50-349 Wrocław	Tomasz Wojciechowski

6.1.1. WYKAZ OCEN KONTROLOWANYCH JEDNOSTEK

Lp.	Nazwa jednostki kontrolowanej	Poddane kontroli dotacje (wartość przyznana)	Ocena kontrolowanej działalności*/	Stany mające wpływ na wydaną ocenę:	
				prawidłowe	nieprawidłowe
1.	Narodowy Instytut Wolności – Centrum Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego		Negatywna	<ul style="list-style-type: none"> – Opracowano i wdrożono regulaminy konkursów Edycji 2022 i Edycji 2024. – Prawidłowo ogłoszono nabór wniosków i zakończenie konkursów Edycji 2022 i Edycji 2024. – Odstąpiono od podpisania umowy z częścią Beneficjentów w Edycji 2024. – Wprowadzono w czerwcu 2024 r. Ramową procedurę minimalizowania ryzyka wystąpienia konfliktu interesów w ramach oceny merytorycznej wniosków/ofert dokonywanych przez ekspertów zewnętrznych oraz podczas Komisji Konkursowych i Paneli Ekspertów. – Rozdysponowano środki wolne w ramach Edycji 2024. – Wydano cztery decyzje o zwrocie wykorzystanych niezgodnie z przeznaczeniem dotacji i wszczęto kolejne postępowania w tej sprawie. – Powołano w 2024 r. Biuro Kontroli. – Prawidłowo realizowano obowiązki sprawozdawcze z realizacji Programu. 	<ul style="list-style-type: none"> – Dokonano zmiany regulaminu konkursu Edycji 2024, obniżając dolny wiek młodzieży z 15 do 12 lat. – Nie zapewniono w konkursach Edycji 2022 i Edycji 2024 rzetelnej weryfikacji czy Oferenci byli adresatami Programu. – W Edycji 2024 nie zapewniono w Priorytecie 1 Operatora na terenie całego województwa śląskiego. – Wyrażono zgodę na sprzeczne z Programem zmiany w realizacji w przez Stowarzyszenie Matecznik Pomocniczości i Dobroci zadania <i>Lubuska Ofensywa Młodzieżowa – LOM!</i>. – W Edycji 2022 przekazano wnioski do oceny merytorycznej 44 ekspertom, którzy nie wskazali w kwestionariuszu osobowym obszaru RP Fundusz Młodzieżowy, jako preferowanego do oceny. – Wybór ekspertów do oceny merytorycznej wniosków, nie nastąpił w sposób losowy, co było niezgodne z regulaminami konkursu Edycji 2022 i Edycji 2024. – W Edycji 2022 przekazano ekspertom wnioski do oceny merytorycznej pomimo, iż w chwili ich przekazania nie zawarto jeszcze z tymi osobami umów.

Lp.	Nazwa jednostki kontrolowanej	Poddane kontroli dotacje (wartość przyznana)	Ocena kontrolowanej działalności*/	Stany mające wpływ na wydaną ocenę:	
				prawidłowe	nieprawidłowe
					<ul style="list-style-type: none"> – Nie zapewniono bezstronnej oceny merytorycznej wniosków konkursowych przez ekspertów zewnętrznych, a także nie opracowano i nie wdrożono skutecznego mechanizmu, zapewniającego uniknięcie ryzyka konfliktu interesów przy ich ocenie. – W Edycji 2022 dopuszczono do oceny wniosku eksperta powiązanego z wnioskodawcą, co stanowiło konflikt interesów. – Nie zapewniono dokumentowania przebiegu konkursów w sposób umożliwiający pełne odtworzenie ich przebiegu. – Nie wdrożono skutecznego mechanizmu weryfikacji jakości ocen merytorycznych wniosków przez ekspertów zewnętrznych, w ramach Edycji 2022 i Edycji 2024. – Nierzetelne oceny wykonane przez jednego eksperta, który w kartach ocenianych wniosków, podał niemal identyczne uzasadnienia. – W wyniku nierzetelnie wykonanych ocen merytorycznych wniosków przez ekspertów, a następnie braku weryfikacji tych ocen przez NIW, zawarto umowy z czterema podmiotami, które nie spełniały kryteriów konkursowych. – Nie zapewniono potencjału organizacyjnego umożliwiającego efektywną i skuteczną weryfikację prawidłowości ofert oraz realizacji dofinansowanych, w ramach Programu, projektów w skali adekwatnej do liczby prowadzonych spraw.

Lp.	Nazwa jednostki kontrolowanej	Poddane kontroli dotacje (wartość przyznana)	Ocena kontrolowanej działalności*/	Stany mające wpływ na wydaną ocenę:	
				prawidłowe	nieprawidłowe
					<ul style="list-style-type: none"> – Nie opracowano i nie wdrożono systemu kontroli Beneficjentów Programu. – Postępowania kontrolne prowadzono w sposób nieefektywny, niezapewniający bieżącej i rzetelnej wiedzy o stanie realizacji dotowanych zadań. – Przyjęto rozliczenie Stowarzyszenia Matecznik Pomocniczości i Dobroci z realizacji w 2023 r. zadania pn. <i>Lubuska Ofensywa Młodzieżowa – LOM!</i>, pomimo iż nie osiągnięto żadnego z wskaźników rezultatu w Ścieżce 1. – Nie rozliczono dotacji udzielonej na podstawie umowy 12/FMP1/2022, pomimo że od czasu złożenia sprawozdania końcowego upłynęło blisko 10 miesięcy. – Przyjęto rozliczenie końcowe Stowarzyszenia „Projekt Poznań” z realizacji zadania <i>Postawmy na młodzież</i>, pomimo iż przekroczone umowy poziom kosztów jego obsługi. – W przypadku dwóch rozliczeń podmiotów w Edycji 2022 nie weryfikowano i przyjęto bez uwag sprawozdania końcowe za 2023 r. pomimo, iż wykazano w nich działania nie korespondujące wprost z celami Programu. – Nie skorzystano z możliwości występowania do KPRM o środki na finansowanie Pomocy Technicznej w transzach, adekwatnych do stanu realizacji zadań, wskutek czego

Lp.	Nazwa jednostki kontrolowanej	Poddane kontroli dotacje (wartość przyznana)	Ocena kontrolowanej działalności*/	Stany mające wpływ na wydaną ocenę:	
				prawidłowe	nieprawidłowe
					<p>dopuszczono do wielomiesięcznego przetrzymywania na nieprocentowanym koncie 915,5 tys. zł.</p> <ul style="list-style-type: none"> – Nie opracowano i nie wdrożono planu komunikacji Programu. – Nie zrealizowano celu Priorytetu 4. Pomoc Techniczna Programu, jakim jest zapewnienie właściwego i efektywnego zarządzania, wdrażania oraz promocji Programu. – Prowadzona ewaluacja stanu realizacji Edycji 2022 nie była spójna z pracami nad regulaminem Edycji 2024, przez co wykonana ewaluacja nie posłużyła poprawie jakości, efektywności i spójności realizowanych w ramach Programu działań.
2.	Stowarzyszenie Mieszkańców Ziemi Grudziądzkiej Wiślany Szlak w Grudziądzu	<i>Szkoła Młodych Liderów</i> , Priorytet 3, Edycja 2022 – 187,5 tys. zł	Negatywna	<ul style="list-style-type: none"> – Spełniono warunki udziału w Programie. – Wywiązano się z obowiązków sprawozdawczych. – Koszty realizowanych działań nie odbiegały od przyjętych umową harmonogramu i kosztorysu. – Osiągnięto założone wskaźniki rezultatu. 	<ul style="list-style-type: none"> – Żaden z dowodów księgowych potwierdzających wydatkowanie środków dotacji nie był opisany zgodnie z wymogami art. 21 ust. 1 pkt 6 ustawy o rachunkowości. – Nie określono w formie pisemnej zasad (polityki) rachunkowości, czym naruszono art. 10 ust. 1 ustawy o rachunkowości.

Lp.	Nazwa jednostki kontrolowanej	Poddane kontroli dotacje (wartość przyznana)	Ocena kontrolowanej działalności*/	Stany mające wpływ na wydaną ocenę:	
				prawidłowe	nieprawidłowe
					– Niegospodarnie wydatkowano 55 tys. zł na wypłatę wynagrodzeń dla fundraiserów oraz konsultanta merytorycznego.
3.	Stowarzyszenie Młodych	<i>Młoda Inicjatywa</i> , Priorytet 1, Edycja 2022 – 449,3 tys. zł i Edycja 2024 – 1 mln zł. <i>Projektowa Popcornica</i> , Priorytet 3, Edycja 2024 – 214 tys. zł	Pozytywna	<ul style="list-style-type: none"> – Spełniono warunki udziału w Programie. – Wnioski o dotacje spełniały wymagane kryteria formalne i merytoryczne. – Przyznane środki wydatkowano zgodnie z zawartymi umowami. – Osiągnięto założone wskaźniki rezultatu. – Prawidłowo wypełniano obowiązki sprawozdawcze. 	– Nie zachowano umownego terminu zwrotu niewykorzystanej części dotacji.
4.	Fundacja Instytut Inicjatyw Lokalnych im. prof. Waleriana Pańki	<i>Śląska Akademia Aktywności i Przedsiębiorczości</i> , Priorytet 3, Edycja 2022 – 173,9 tys. zł. <i>Akademia Młodego Samorządowca</i> , Priorytet 3, Edycja 2024 – 214 tys. zł.	W formie opisowej	<ul style="list-style-type: none"> – Projekty realizowano prawidłowo. – Wydatki były ponoszone w związku z realizacją projektów. – Terminowo realizowano obowiązki sprawozdawcze. 	<ul style="list-style-type: none"> – Żaden z badanych dowodów księgowych potwierdzających wydatkowanie środków dotacji nie został opisany zgodnie z wymogami art. 21 ust. 1 pkt 6 ustawy o rachunkowości. – W opisie wszystkich zbadanych dowodów księgowych z zadania <i>Akademia Młodego Samorządowca</i> wskazano niewłaściwe konto. – Błędna numeracja dowodów księgowych. – Nie zachowano umownego terminu zwrotu niewykorzystanej części dotacji. – Błędy w sprawozdaniach z realizowanych zadań.
5.	Stowarzyszenie Instytut Roździeńskiego	<i>Śląskie Forum Młodzieżowe</i> , Priorytet 2,	Pozytywna	<ul style="list-style-type: none"> – Spełniono warunki udziału w Programie. – Wnioski o dotacje spełniały wymagane kryteria formalne i merytoryczne. 	– Nieewidencjonowanie na wyodrębnionym koncie wszystkich wydatków ponoszonych w projekcie w Edycji 2022.

Lp.	Nazwa jednostki kontrolowanej	Poddane kontroli dotacje (wartość przyznana)	Ocena kontrolowanej działalności*/	Stany mające wpływ na wydaną ocenę:	
				prawidłowe	nieprawidłowe
		Edycja 2022 – 161,4 tys. zł, Edycja 2024 – 193,4 tys. zł.		<ul style="list-style-type: none"> – Przyznane środki wydatkowano zgodnie z zawartymi umowami. – Osiągnięto założone wskaźniki rezultatu. – Prawidłowo wypełniano obowiązki sprawozdawcze. 	
6.	Związek Stowarzyszeń „Centrum Aktywności”	<i>Młodzi w akcji!</i> Priorytet 2, Edycja 2022 – 135,2 tys. zł, Edycja 2024 – 214 tys. zł	W formie opisowej	<ul style="list-style-type: none"> – Spełniono warunki udziału w Programie. – Wnioski o dotacje spełniały wymagane kryteria formalne i merytoryczne. – Przyznane środki wydatkowano zgodnie z zawartymi umowami. – Osiągnięto założone wskaźniki rezultatu. – Prawidłowo wypełniano obowiązki sprawozdawcze. 	<ul style="list-style-type: none"> – Wydatki na łączną kwotę 163,3 tys. zł były dokumentowane w sposób niezgodny z postanowieniami umów i regulaminem konkursu. – 33 dowody księgowe nie spełniały wymogów określonych w art. 22 ust. 1 ustawy o rachunkowości.
7.	Caritas Diecezji Sosnowieckiej	<i>AkTYwny Wolontariat na Start,</i> Priorytet 1, Edycja 2024 – 1500 tys. zł	Negatywna	<ul style="list-style-type: none"> – Podmiot uprawniony do udziału w Programie. – Prowadzono wyodrębnioną dla zadania ewidencję księgową. – Prawidłowo wypełniano obowiązki sprawozdawcze. 	<ul style="list-style-type: none"> – Realizacja zadania na terenie części województwa śląskiego. – Sposób przedstawienia części kosztów w ofercie był niezgodny z Programem i regulaminem konkursu Edycji 2024. – Nieprawdziwe dane w ofercie o zapewnieniu dostępności architektonicznej dla osób ze szczególnymi potrzebami. – Niegospodarne, niezgodne zasadami wydatkowania środków publicznych określonych w art. 44 ust. 3 i art. 47 ufp gospodarowanie środkami dotacji. – Nieprawidłowa realizacja zadań Operatora, niezapewnienie właściwego przygotowania konkursu oraz monitorowania zadań realizowanych przez grantobiorców.

Lp.	Nazwa jednostki kontrolowanej	Poddane kontroli dotacje (wartość przyznana)	Ocena kontrolowanej działalności*/	Stany mające wpływ na wydaną ocenę:	
				prawidłowe	nieprawidłowe
8.	Fundacja Polemika	<i>Młodzi też Potrafią</i> , Priorytet 3, Edycja 2022 – 187,5 tys. zł, <i>Z Samorządem na Ty!</i> , Priorytet 3, Edycja 2024 – 214 tys. zł	W formie opisowej	<ul style="list-style-type: none"> – Spełniono warunki udziału w Programie. – Realizacja zadań oraz obowiązków wynikających z umów o udzielenie dotacji przebiegała zgodnie z poszczególnymi ofertami i harmonogramami. – Prawdłowo wykonywano obowiązki sprawozdawcze. – Stan realizacji dotowanych zadań odzwierciedlał przyjęte cele, wskaźniki i efekty, przy czym część wydarzeń zrealizowanych w ramach dotowanych zadań, pomimo iż była zgodna z ofertami Fundacji zaakceptowanymi przez NIW – CRSO, nie była kierowana wprost do młodzieży. 	
9.	Świętokrzyskie Stowarzyszenie Inicjatyw Społecznych im. Stanisława Staszica	<i>Kielecka Szkoła Liderów Młodzieżowych</i> , Priorytet 3, Edycja 2022 – 187,5 tys. zł	W formie opisowej	<ul style="list-style-type: none"> – Spełniono warunki udziału w Programie. – Wnioski o dotacje spełniały wymagane kryteria formalne i merytoryczne. – Przyznane środki wydatkowane zgodnie z zawartymi umowami. – Osiągnięto założone wskaźniki rezultatu. – Prawdłowo wypełniano obowiązki sprawozdawcze. 	<ul style="list-style-type: none"> – Powierzenie prowadzenia części szkoleń podmiotom, z naruszeniem art. 14 ust. 4 udpp. – Uwzględnienie w rozliczeniu 395,60 zł wydatków niekwalifikowalnych.
10.	Ogólnopolska Federacja Młodych	<i>SieciujMy się</i> , Priorytet 3, Edycja 2022 – 187,5 tys. zł. <i>Młodzi Przedsiębiorcy</i> , Priorytet 2,	W formie opisowej	<ul style="list-style-type: none"> – Spełniono warunki udziału w Programie – Realizacja zadań oraz obowiązków wynikających z umów o udzielenie dotacji przebiegała zgodnie z poszczególnymi ofertami i harmonogramami. – Prawdłowo wykonywano obowiązki sprawozdawcze. 	

Lp.	Nazwa jednostki kontrolowanej	Poddane kontroli dotacje (wartość przyznana)	Ocena kontrolowanej działalności*/	Stany mające wpływ na wydaną ocenę:	
				prawidłowe	nieprawidłowe
		Edycja 2024 – 214 tys. zł		– Stan realizacji dotowanych zadań odzwierciedlał przyjęte cele, wskaźniki i efekty, część wydarzeń zrealizowanych w ramach dotowanych zadań nie była kierowana wprost do młodzieży tj. osób w wieku 15–29 lat, a w części wydarzeń stanowiła ona mniejszość uczestników.	
11.	Fundacja Centrum Europy Lokalnej w Kielcach	<i>Program aktywizacji młodzieży w samorządach województwa świętokrzyskiego, Priorytet 1, Edycja 2022</i> – 1169,6 tys. zł <i>Aktywizacja młodzieży województwa świętokrzyskiego, Priorytet 1, Edycja 2024</i> – 1100 tys. zł	Negatywna	– Realizacja projektów wynikających z ofert i umów o udzielenie dotacji. – Prawidłowo wykonywano obowiązki sprawozdawcze. – Osiągnięto wskaźniki rezultatu w zakończonej Edycji 2022.	– Nieterminowe przekazywanie małych grantów. – Dokumentację finansowo-księgową powierzonych zadań publicznych prowadzono niezgodnie z zasadami Programu. – Część dokumentów księgowych nie spełniała wymogów ustawy o rachunkowości. – Niegospodarne wydatkowanie środków dotacji w łącznej kwocie 51,1 tys. zł.
12.	Fundacja Oświatowa im. ks. Stanisława Konarskiego	<i>Młodzi samorządowcy w akcji!, Priorytet 1, Edycja 2024</i> – 1500 tys. zł	W formie opisowej	– Spełniono warunki udziału w Programie. – Wniosek o dotację spełniał wymagane kryteria formalne i merytoryczne. – Przyznane środki wydatkowano na zadania objęte ofertą i umową. – Osiągnięto założone wskaźniki rezultatu.	– Nie powołano komisji konkursowej w przeprowadzonym konkursie grantowym. – Błędy formalne w umowach z grantobiorcami. – Dowody księgowe z realizacji zadań były opisane w sposób niezgodny z wymogami ustawy o rachunkowości.

Lp.	Nazwa jednostki kontrolowanej	Poddane kontroli dotacje (wartość przyznana)	Ocena kontrolowanej działalności*/	Stany mające wpływ na wydaną ocenę:	
				prawidłowe	nieprawidłowe
				<ul style="list-style-type: none"> - Prawidłowo wypełniano obowiązki sprawozdawcze 	<ul style="list-style-type: none"> - Skrócono czas na złożenie ofert w dodatkowym konkursie grantowym, co było niezgodne z umową zawartą z NIW i regulaminem konkursu. - Nie zachowano zasady konkurencyjności zatrudniono ekspertów ds. młodzieżowych rad i samorządów.
13.	Instytut Karpacki	<p><i>Młodzieżowa Akademia Partycypacji Obywatelskiej, Priorytet 2, Edycja 2022</i> - 134,4 tys. zł.</p> <p><i>Sądecki Akcelerator Myśli Młodych, Priorytet 2, Edycja 2024</i> - 210,4 tys. zł</p>	Pozytywna	<ul style="list-style-type: none"> - Spełniono warunki udziału w Programie. - Wnioski o dotacje spełniały wymagane kryteria formalne i merytoryczne. - Przyznane środki wydatkowano zgodnie z zawartymi umowami. - Osiągnięto założone wskaźniki rezultatu. - Prawidłowo wypełniano obowiązki sprawozdawcze. 	
14.	Stowarzyszenie Braniewski Instytut Rozwoju	<p><i>MediaAktywni, Priorytet 2, Edycja 2022</i> - 155,2 tys. zł.</p> <p><i>Akademia Dialogu Obywatelskiego, Priorytet 2,</i></p>	Pozytywna	<ul style="list-style-type: none"> - Spełniono warunki udziału w Programie. - Wnioski o dotacje spełniały wymagane kryteria formalne i merytoryczne. - Przyznane środki wydatkowano zgodnie z zawartymi umowami. - Osiągnięto założone wskaźniki rezultatu. - Prawidłowo wypełniano obowiązki sprawozdawcze. 	

Lp.	Nazwa jednostki kontrolowanej	Poddane kontroli dotacje (wartość przyznana)	Ocena kontrolowanej działalności*/	Stany mające wpływ na wydaną ocenę:	
				prawidłowe	nieprawidłowe
		Edycja 2024 – 207 tys. zł. <i>Warmińsko-Mazurski Fundusz Inicjatyw Młodzieżowych</i> ²¹ , Priorytet 1, Edycja 2024 – 1100 tys. zł			
15.	Elbląskie Stowarzyszenie Wspierania Inicjatyw Pozarządowych	<i>Warmińsko-Mazurski Fundusz Inicjatyw Młodzieżowych</i> , Priorytet 1, Edycja 2024 – 1100 tys. zł. Młodzi dla Elbląga, Priorytet 2, Edycja 2024 – 206,1 tys. zł.	Pozytywna	<ul style="list-style-type: none"> – Spełniono warunki udziału w Programie. – Wnioski o dotacje spełniały wymagane kryteria formalne i merytoryczne. – Przyznane środki wydatkowano zgodnie z zawartymi umowami. – Osiągnięto założone wskaźniki rezultatu. – Prawdłowo wypełniano obowiązki sprawozdawcze. 	
16.	Fundacja im. Bolesława Pobożnego	<i>Aktywizacja młodzieży z Wielkopolski Południowej</i> , Priorytet 2,	Pozytywna	<ul style="list-style-type: none"> – Spełniono warunki udziału w Programie. – Wniosek o dotację spełniał wymagane kryteria formalne i merytoryczne. – Przyznane środki wydatkowano zgodnie z zawartymi umowami. 	

²¹ Projekt realizowany wspólnie Elbląskim Stowarzyszeniem Wspierania Inicjatyw Pozarządowych.

Lp.	Nazwa jednostki kontrolowanej	Poddane kontroli dotacje (wartość przyznana)	Ocena kontrolowanej działalności*/	Stany mające wpływ na wydaną ocenę:	
				prawidłowe	nieprawidłowe
		Edycja 2022 – 187,5 tys. zł.		<ul style="list-style-type: none"> – Osiągnięto założone wskaźniki rezultatu. – Prawdłowo wypełniano obowiązki sprawozdawcze. 	
17.	Stowarzyszenie "Projekt Poznań"	<i>Postawmy na Młodzież, Priorytet 1,</i> Edycja 2022 – 1170 tys. zł, Edycja 2024 – 2000 tys. zł	Negatywna	<ul style="list-style-type: none"> – Spełniono warunki udziału w Programie. – Wnioski o dotacje spełniały wymagane kryteria formalne i merytoryczne. – Prawdłowo wykonywano obowiązki informacyjne. 	<ul style="list-style-type: none"> – Udzielenie grantu organizacji, w skład zarządu której wchodziła osoba powiązana z władzami Stowarzyszenia, co naruszało regulamin konkursu. – Przekroczenie maksymalnej dopuszczalnej wysokości środków na koszty obsługi. – Nieterminowe przekazanie Beneficjentom części środków w ramach regrantingu. – Część niewykorzystanej dotacji zwrócono po terminie ustalonym w umowach. – Nieterminowo wywiązano się z obowiązku sprawozdawczego wobec NIW. – Nie zawsze w sposób kompletny opisywano dowody księgowe związane z realizacją projektu. – Nie egzekwowano od beneficjentów sprawozdań częściowych z realizacji zadań. – Nieterminowo rozliczano sprawozdania końcowe i nie poinformowano w sposób przewidziany w umowach z grantobiorcami o rozliczeniu małego grantu.
18.	Fundacja „Instytut Tertio Millenio”	<i>Budowa i wzmocnienie potencjału organizacji Fundacji „Instytut</i>	Pozytywna	<ul style="list-style-type: none"> – Spełniono warunki udziału w Programie. – Wniosek o dotację spełniał wymagane kryteria formalne i merytoryczne. – Przyznane środki wydatkowane zgodnie z zawartą umową. 	

Lp.	Nazwa jednostki kontrolowanej	Poddane kontroli dotacje (wartość przyznana)	Ocena kontrolowanej działalności*/	Stany mające wpływ na wydaną ocenę:	
				prawidłowe	nieprawidłowe
		<i>Tertio Millennio</i> , Priorytet 3, Edycja 2022 – 184,5 tys. zł.		<ul style="list-style-type: none"> – Osiągnięto założone wskaźniki rezultatu. – Prawdłowo wypełniano obowiązki sprawozdawcze. 	
19.	Fundacja „Świelica rozwoju Mind-Body Soul”	<i>EcoLAF</i> , Priorytet 2, Edycja 2022 – 131,1 tys. zł. <i>EcoLAF II</i> , Priorytet 3, Edycja 2024 – 214 tys. zł.	W formie opisowej	<ul style="list-style-type: none"> – Spełniono warunki udziału w Programie. – Wnioski o dotacje spełniały wymagane kryteria formalne i merytoryczne. – Przyznane środki wydatkowano na zadania objęte umowami. – Osiągnięto założone wskaźniki rezultatu. – Prawdłowo wypełniano obowiązki sprawozdawcze. 	<ul style="list-style-type: none"> – Zawarcie umów w terminach niezgodnych z harmonogramem realizacji zadania. – Wynagrodzenie z tytułów umów zleceń wypłacono przed ich wykonaniem, naruszając ustawę o minimalnym wynagrodzeniu. – Zawarto z Prezesem Fundacji umowę na koordynację projektu oraz umowę na przeprowadzenie badania niezgodnie z umową z NIW. – Nie zachowano umownego terminu zwrotu niewykorzystanej części dotacji.

*/ pozytywna/w formie opisowej/negatywna

6.2. ANALIZA STANU PRAWNEGO I UWARUNKOWAŃ ORGANIZACYJNO- -EKONOMICZNYCH

NIW-CRSO Narodowy Instytut Wolności – Centrum Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego został powołany ustawą z dnia 15 września 2017 r. o Narodowym Instytucie Wolności – Centrum Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego. Zgodnie z art. 1 ust. 1 tej ustawy NIW jest instytucją właściwą do spraw wspierania rozwoju społeczeństwa obywatelskiego, a także działalności pożytku publicznego i wolontariatu w zakresie określonym w udpp. Na podstawie art. 2 ust. 1 ustawy o NIW, jest on agencją wykonawczą w rozumieniu ufp. Zgodnie z art. 3 ustawy o NIW, nadzór nad NIW sprawuje Przewodniczący Komitetu do spraw Pożytku Publicznego, o którym mowa w art. 34a ust. 1 pkt 1 udpp. Zgodnie z art. 4 ustawy o NIW, organami Instytutu są dyrektor NIW oraz Rada Narodowego Instytutu.

Zadania NIW-CRSO Zadania Instytutu zostały określone w rozdziale 3 ustawy o NIW. Należą do nich m.in.:

- zarządzanie programami wspierania rozwoju społeczeństwa obywatelskiego (art. 23 ust. 1);
- realizacja działań na rzecz wspierania rozwoju wspólnoty obywatelskiej i społeczeństwa obywatelskiego, w szczególności przez zwiększenie instytucjonalnej sprawności organizacji pozarządowych oraz innych zorganizowanych form społeczeństwa obywatelskiego, ich niezależności oraz profesjonalizmu, przy jednoczesnym zachowaniu ich obywatelskiego charakteru (art. 24 ust. 1);
- wzmacnianie potencjału organizacji pozarządowych oraz innych zorganizowanych form społeczeństwa obywatelskiego w szczególności przez wspieranie pozyskiwania przez nie środków pozabudżetowych na działalność, której celem jest wspieranie rozwoju społeczeństwa obywatelskiego oraz wspieranie rozwoju kadr, ze szczególnym uwzględnieniem wolontariuszy społeczników (art. 24 ust. 2);
- wspieranie zaangażowania obywateli, organizacji pozarządowych oraz innych zorganizowanych form społeczeństwa obywatelskiego w życie publiczne, procesy kształtowania polityk publicznych i podejmowania decyzji (art. 24 ust. 3 pkt 1);
- wspieranie obywatelskiej kontroli nad funkcjonowaniem instytucji publicznych i instytucji zaufania publicznego oraz zwiększenie ich przejrzystości i przestrzegania reguł dobrego rządzenia (art. 24 ust. 3 pkt 2);
- upowszechnianie informacji w środowisku organizacji pozarządowych oraz innych zorganizowanych form społeczeństwa obywatelskiego o planowanych i ogłaszanych konkursach (art. 24 ust. 3 pkt 10);

- popularyzowanie efektów zrealizowanych zadań oraz prowadzenie repozytorium modelowych przedsięwzięć, dobrych praktyk, rezultatów i produktów wypracowanych w ramach programów wspierania rozwoju społeczeństwa obywatelskiego (art. 24 ust. 2 pkt 11).

**Forma realizacji zadań
przez NIW-CRSO**

Na podstawie art. 24 ust. 5 ustawy o NIW, Instytut realizuje zadania samodzielnie lub zleca realizację zadań, o których mowa w art. 24 ust. 1–3 ustawy o NIW, wyłonionym w drodze otwartego konkursu ofert organizacjom pozarządowym oraz podmiotom wymienionym w art. 3 ust. 3 udpp. Zgodnie z art. 30 ust. 1 ustawy o NIW Instytut realizuje programy, o których mowa w art. 23 ust. 1 ustawy o NIW samodzielnie lub w drodze otwartego konkursu ofert, o którym mowa w dziale II rozdziale 2 udpp. Regulamin konkursu ustala dyrektor Instytutu, a zatwierdza go Rada Narodowego Instytutu (art. 30 ust. 2). W art. 30 ust. 3 ustawy o NIW wymieniono, co w szczególności powinno być określone w ww. regulaminie, a w art. 30 ust. 4 określono kryteria brane pod uwagę przy ocenie wniosków złożonych w konkursie.

**Ewaluacja programów
wspierania rozwoju
społeczeństwa
obywatelskiego**

Na podstawie art. 25 ustawy o NIW, Instytut prowadzi ewaluację programów wspierania rozwoju społeczeństwa obywatelskiego w trakcie ich trwania, w szczególności w celu rozstrzygnięcia, czy realizacja programów prowadzi do osiągnięcia celów programów oraz czy jest zgodna z celami polityki państwa w zakresie wspierania rozwoju społeczeństwa obywatelskiego. Ewaluacja przeprowadzana jest również po zakończeniu realizacji programów wspierania rozwoju społeczeństwa obywatelskiego i ma ona na celu w szczególności ocenę stopnia osiągnięcia ich celów lub określenia przyczyn ich nieosiągnięcia. Ewaluacje przeprowadzane są zgodnie z harmonogramem przewidzianym w tych programach. NIW może zlecić przeprowadzenie ewaluacji zewnętrznym podmiotom wybranych w drodze otwartego konkursu. W terminie do 30 czerwca każdego roku, dyrektor Instytutu przedstawia Radzie Narodowego Instytutu informację o wynikach ewaluacji przeprowadzonych w roku ubiegłym.

**Sprawowanie nadzoru
nad NIW-CRSO**

Zgodnie z art. 26 ustawy o NIW, kontrolę nad działalnością Instytutu pod względem legalności, gospodarności, celowości i rzetelności sprawuje Przewodniczący Komitetu do spraw Pożytku Publicznego na zasadach i w trybie określonych w przepisach o kontroli w administracji rządowej. Przewodniczący Komitetu zatwierdza także projekt rocznego planu finansowego Instytutu, projekt rocznego planu działalności Instytutu, roczne sprawozdanie finansowe Instytutu oraz roczne sprawozdanie z działalności Instytutu.

Udpp

Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, zgodnie z art. 1 ust. 1 reguluje zasady:

- 1) prowadzenia działalności pożytku publicznego przez organizacje pozarządowe w sferze zadań publicznych, współpracy organów administracji publicznej z organizacjami pozarządowymi oraz współpracy, o której mowa w art. 4d udpp (tj. opieka nad Polonią i Polakami za granicą);
 - 2) uzyskiwania przez organizacje pozarządowe statusu organizacji pożytku publicznego oraz funkcjonowania organizacji pożytku publicznego;
 - 3) sprawowania nadzoru nad prowadzeniem działalności pożytku publicznego;
 - 4) tworzenia i funkcjonowania rad działalności pożytku publicznego;
- a także warunki wykonywania świadczeń przez wolontariuszy oraz korzystania z tych świadczeń (art. 1 ust. 2 udpp).

**Podmioty prowadzące
działalność pożytku
publicznego**

Zgodnie z art. 3 ust. 1 ww. ustawy, działalnością pożytku publicznego jest działalność społecznie użyteczna, prowadzona przez organizacje pozarządowe w sferze zadań publicznych określonych w ustawie. W art. 3 ust. 2 udpp określono podmioty, które są organizacjami pozarządowymi:

- 1) niebędące jednostkami sektora finansów publicznych w rozumieniu ufp lub przedsiębiorstwami, instytutami badawczymi, bankami i spółkami prawa handlowego będącymi państwowymi lub samorządowymi osobami prawnymi;
- 2) nie działające w celu osiągnięcia zysku osoby prawne lub jednostki organizacyjne nieposiadające osobowości prawnej, którym odrębna ustawa przyznaje zdolność prawną w tym fundacje i stowarzyszenia, przy czym stosownie do art. 3 ust. 4 udpp – przepisów działu II udpp nie stosuje się do: partii politycznych, europejskich partii politycznych, związków zawodowych i organizacji pracodawców, samorządów zawodowych, fundacji utworzonych przez partie polityczne, europejskich fundacji politycznych.

Zgodnie z art. 3 ust. 3 udpp działalność pożytku publicznego może być prowadzona także przez:

- 1) osoby prawne i jednostki organizacyjne działające na podstawie przepisów o stosunku Państwa do Kościoła Katolickiego w RP, o stosunku Państwa do innych kościołów i związków wyznaniowych oraz o gwarancjach wolności sumienia i wyznania, jeżeli ich cele statutowe obejmują prowadzenie działalności pożytku publicznego;
- 2) stowarzyszenia jednostek samorządu terytorialnego;
- 3) spółdzielnie socjalne;
- 4) spółki akcyjne i spółki z ograniczoną odpowiedzialnością oraz kluby sportowe będące spółkami działającymi na podstawie przepisów ustawy z dnia 25 czerwca 2010 r. o sporcie, które nie działają w celu osiągnięcia zysku oraz przeznaczają całość dochodu na realizację celów

statutowych oraz nie przeznaczają zysku do podziału między swoich udziałowców, akcjonariuszy i pracowników.

Działalność w sferze zadań publicznych

W art. 4 ust. 1 udpp wymieniono enumeratywnie (od 1 do 33) zadania, które zaliczają się do sfery zadań publicznych, o której mowa w art. 3 ust. 1 udpp. Zgodnie z art. 5 ust. 1 udpp organy administracji publicznej prowadzą działalność w sferze zadań publicznych, o której mowa w ww. art. 4 tej ustawy, we współpracy z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3 udpp, prowadzącymi odpowiednio do terytorialnego zakresu działania organów administracji publicznej działalność pożytku publicznego w zakresie odpowiadającym zadaniom tych organów.

Zasady prowadzenia działalności pożytku publicznego

Zgodnie z art. 6 udpp działalność pożytku publicznego nie jest, z zastrzeżeniem art. 9 ust. 1 udpp, działalnością gospodarczą w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 6 marca 2018 r. – Prawo przedsiębiorców i może być prowadzona jako działalność nieodpłatna lub jako działalność odpłatna. Działalnością nieodpłatną pożytku publicznego, zgodnie z art. 7 udpp, jest działalność prowadzona przez organizacje pozarządowe i podmioty wymienione w art. 3 ust. 3 udpp w sferze zadań publicznych, o której mowa w art. 4 tej ustawy, za które nie pobierają one wynagrodzenia. Rodzaje działalności odpłatnej pożytku publicznego wymieniono w art. 8 ust. 1 udpp.

Powierzanie zadań publicznych

Działalność pożytku publicznego, zgodnie z art. 5 ust. 2 powołanej ustawy odbywa się w kilku formach, w tym poprzez zlecenie organizacjom pozarządowym oraz podmiotom wymienionym w art. 3 ust. 3 udpp realizacji zadań publicznych na zasadach określonych w ustawie. Przepis art. 5 ust. 4 udpp stanowi, że zlecenie realizacji zadań publicznych, o którym mowa w art. 5 ust. 2 pkt 1 powołanej ustawy, jako zadań zleconych w rozumieniu art. 127 ust. 1 pkt 1 lit. e, art. 151 ust. 1 oraz art. 221 ufp, może mieć formy: powierzenia wykonywania zadań publicznych, wraz z udzieleniem dotacji na finansowanie ich realizacji lub wspierania wykonywania zadań publicznych, wraz z udzieleniem dotacji na dofinansowanie ich realizacji.

Na podstawie art. 11 ust. 1 udpp organy administracji publicznej:

- 1) wspierają w sferze, o której mowa w art. 4 tej ustawy, realizację zadań publicznych przez organizacje pozarządowe oraz podmioty wymienione w art. 3 ust. 3 udpp, prowadzące działalność statutową w danej dziedzinie;
- 2) powierzają w sferze zadań publicznych, o której mowa w art. 4 udpp, realizację zadań publicznych organizacjom pozarządowym oraz podmiotom wymienionym w art. 3 ust. 3 udpp, prowadzącym działalność statutową w danej dziedzinie.

**Konkurs ofert
na powierzenie
zadania publicznego**

Zgodnie z art. 11 ust. 2 udpp, wspieranie oraz powierzanie, o których mowa w art. 11 ust. 1 udpp, odbywają się po przeprowadzeniu otwartego konkursu ofert albo w trybach określonych w art. 11a–11c lub art. 19a udpp. W otwartym konkursie ofert, o którym mowa w art. 11 ust. 2 tej ustawy, uczestniczą organizacje pozarządowe oraz podmioty wymienione w art. 3 ust. 3 udpp (art. 11 ust. 3 udpp). Zlecenie realizacji zadań publicznych w trybach następuje w sposób zapewniający wysoką jakość wykonania danego zadania (art. 11 ust. 4 udpp). Zgodnie z art. 13 ust. 1 udpp organ administracji publicznej zamierzający zlecić realizację zadania publicznego organizacjom pozarządowym lub podmiotom wymienionym w art. 3 ust. 3 tej ustawy, ogłasza otwarty konkurs ofert. Termin do składania ofert nie może być krótszy niż 21 dni od dnia ukazania się ostatniego ogłoszenia, o którym mowa w art. 13 ust. 3 udpp. Szczegółowe wymogi ogłoszenia wymieniono w art. 13 ust. 2 udpp. Otwarty konkurs ofert ogłasza się z zachowaniem wymogów określonych w art. 13 ust. 3 i 4 udpp. Zawartość oferty złożonej w trybie otwartego konkursu powinna być zgodna z art. 14 ust. 1 udpp. Ofertę wspólną, zgodnie z art. 14 ust. 2 udpp mogą złożyć 63 działające wspólnie dwie lub więcej organizacje pozarządowych lub podmiotów wymienionych w art. 3 ust. 3 udpp. Ponoszą one odpowiedzialność solidarną za zobowiązania, o których mowa w art. 16 ust. 1 udpp (art. 14 ust. 5 udpp).

**Rozpatrywanie ofert
na powierzenie
zadania publicznego**

Organ administracji publicznej, działając na podstawie art. 15 ust.1 udpp, przy rozpatrywaniu ofert:

- 1) ocenia możliwość realizacji zadania publicznego przez organizację pozarządową lub podmioty wymienione w art. 3 ust. 3 udpp;
- 2) ocenia przedstawioną kalkulację kosztów realizacji zadania publicznego, w tym w odniesieniu do zakresu rzeczowego zadania;
- 3) ocenia proponowaną jakość wykonania zadania i kwalifikacje osób, przy udziale których organizacja pozarządowa lub podmioty określone w art. 3 ust. 3 udpp będą realizować zadanie publiczne;
- 4) w przypadku, o którym mowa w art. 5 ust. 4 pkt 2 udpp, uwzględnia planowany przez organizację pozarządową lub podmioty wymienione w art. 3 ust. 3 tej ustawy udział środków finansowych własnych lub środków pochodzących z innych źródeł na realizację zadania publicznego;
- 5) uwzględnia planowany przez organizację pozarządową lub podmioty wymienione w art. 3 ust. 3 udpp, wkład rzeczowy, osobowy, w tym świadczenia wolontariuszy i pracę społeczną członków;
- 6) uwzględnia analizę i ocenę realizacji zleconych zadań publicznych w przypadku organizacji pozarządowej lub podmiotów wymienionych w art. 3 ust. 3 udpp, które w latach poprzednich realizowały zlecone zadania publiczne, biorąc pod uwagę rzetelność i terminowość oraz sposób rozliczenia otrzymanych na ten cel środków.

Komisja konkursowa

W celu opiniowania złożonych ofert, zgodnie z art. 15 ust. 2a udpp, organ administracji publicznej ogłaszający otwarty konkurs ofert powołuje komisję konkursową. W skład komisji konkursowej powołanej przez organ administracji rządowej wchodzi przedstawiciele tego organu (art. 15 ust. 2c udpp). W skład komisji konkursowej wchodzi również osoby wskazane przez organizacje pozarządowe lub podmioty wymienione w art. 3 ust. 3 udpp, z wyłączeniem osób wskazanych przez organizacje pozarządowe lub podmioty wymienione w art. 3 ust. 3 tej ustawy, biorące udział w konkursie, (art. 15 ust. 2d udpp). Zgodnie z art. 15 ust. 2da udpp komisja konkursowa może działać bez udziału osób wskazanych przez organizacje pozarządowe lub podmioty wymienione w art. 3 ust. 3 tej ustawy, jeżeli:

- 1) żadna organizacja nie wskaże osób do składu komisji konkursowej lub
- 2) wskazane osoby nie wezmą udziału w pracach komisji konkursowej, lub
- 3) wszystkie powołane w skład komisji konkursowej osoby podlegają wyłączeniu na podstawie art. 15 ust. 2d lub art. 15 ust. 2f udpp.

Na podstawie art. 15 ust. 2e udpp komisja konkursowa może korzystać z pomocy osób posiadających specjalistyczną wiedzę z dziedziny obejmującej zakres zadań publicznych, których konkurs dotyczy. Osoby te, zgodnie z art. 15 ust. 2ea udpp mogą w szczególności: uczestniczyć w pracach komisji z głosem doradczym i wydawać opinie.

Wybór ofert w konkursie

Na podstawie art. 15 ust. 2g udpp w otwartym konkursie ofert może zostać wybrana więcej niż jedna oferta. Zgodnie z art. 15 ust. 2i udpp każdy, w terminie 30 dni od dnia ogłoszenia wyników konkursu, może żądać uzasadnienia wyboru lub odrzucenia oferty.

Wyniki otwartego konkursu ofert, zgodnie z art. 15 ust. 2j udpp ogłasza się niezwłocznie po wyborze oferty w sposób określony w art. 13 ust. 3 tej ustawy. Zgodnie z art. 15 ust. 4 udpp po ogłoszeniu wyników otwartego konkursu ofert organ administracji publicznej, bez zbędnej zwłoki, zawiera umowy o wsparcie realizacji zadania publicznego lub o powierzenie realizacji zadania publicznego z wyłonionymi organizacjami pozarządowymi lub podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3 tej ustawy. Zasady postępowania w przypadku unieważnienia otwartego konkursu uregulowano w art. 18a udpp.

Realizacja zadania publicznego

Według art. 16. ust. 1 udpp organizacje pozarządowe lub podmioty wymienione w art. 3 ust. 3 tej ustawy, przyjmując zlecenie realizacji zadania publicznego w trybach, o których mowa w art. 11 ust. 2 udpp, zobowiązują się do wykonania zadania publicznego w zakresie i na zasadach określonych w umowie odpowiednio o wsparcie realizacji zadania publicznego lub o powierzenie realizacji zadania publicznego, sporządzonej z uwzględnieniem art. 151 ust. 2 i art. 221 ust. 3 upf oraz

przepisów udpp, a organ administracji publicznej zobowiązuje się do przekazania dotacji na realizację zadania. Zgodnie z art. 16 ust. 1a udpp umowa, o której mowa w art. 16 ust. 1 tej ustawy, dotycząca zadania realizowanego w sposób, o którym mowa w art. 16a udpp, określa zasady i tryb przeprowadzenia konkursu na realizatorów projektów, w tym warunki i kryteria ich wyboru, oraz zasady i sposób monitorowania i oceny realizowanych przez nich projektów. Umowa ta wymaga formy pisemnej pod rygorem nieważności (art. 16 ust. 2 udpp). Może ona być zawarta na czas realizacji zadania lub na czas określony, nie dłuższy niż 5 lat (art. 15 ust. 3 udpp). Zgodnie z art. 16 ust. 4 udpp zadanie publiczne nie może być realizowane przez podmiot niebędący stroną umowy, o której mowa w art. 16 ust. 1 tej ustawy, chyba że umowa ta zezwala na wykonanie określonej części zadania przez taki podmiot. Na podstawie art. 16 ust. 5 udpp organizacja pozarządowa oraz podmioty wymienione w art. 3 ust. 3 tej ustawy są zobowiązane do wyodrębnienia w ewidencji księgowej środków otrzymanych na realizację umowy, o której mowa w art. 16 ust. 1 udpp. Przepis art. 10 ust. 1 udpp stosuje się odpowiednio. Zgodnie z art. 16a ust. 1 udpp operator projektu zleca realizację całości zadania publicznego realizatorom projektów wybranym na zasadach i w trybie określonych w ofercie, o której mowa w art. 14 ust. 1 i 1a udpp, oraz umowie, o której mowa w art. 16 ust. 1 i 1a udpp. Informację o wyborze realizatorów projektów, zgodnie z art. 16a ust. 2 udpp, operator projektu podaje do publicznej wiadomości poprzez zamieszczenie na własnej stronie internetowej. Realizatorzy projektów, przyjmując zlecenie projektu w trybie określonym w art. 16a ust. 1 udpp, zobowiązują się do jego wykonania w zakresie i na zasadach określonych w umowie z operatorem projektu, a operator projektu zobowiązuje się do przekazania środków finansowych na realizację projektu (art. 16a ust. 3 udpp). Przekazanie środków finansowych następuje w terminie nie dłuższym niż 14 dni, licząc od dnia zawarcia umowy pomiędzy operatorem projektu, a realizatorem projektu (art. 16a ust. 4 udpp).

**Kontrola i ocena
realizacji zadania
publicznego**

Zgodnie z art. 17 udpp organ administracji publicznej zlecający realizację zadania publicznego może dokonywać kontroli i oceny realizacji zadania, w szczególności:

- 1) stopnia realizacji zadania;
- 2) efektywności, rzetelności i jakości realizacji zadania;
- 3) prawidłowości wykorzystania środków publicznych otrzymanych na realizację zadania;
- 4) prowadzenia dokumentacji związanej z realizowanym zadaniem.

**Sprawozdanie
z wykonania zadania
publicznego**

Zgodnie z art. 18 ust. 1 udpp sprawozdanie z wykonania zadania publicznego określonego w umowie należy sporządzić w terminie 30 dni od dnia zakończenia realizacji zadania publicznego. Okresem

sprawozdawczym jest rok budżetowy (art. 18 ust. 2 udpp). Organ administracji publicznej, na podstawie art. 18 ust. 3 udpp może wezwać do złożenia w roku budżetowym częściowych sprawozdań z wykonania zadania publicznego, nie wcześniej niż przed upływem 30 dni od dnia doręczenia wezwania. Zgodnie z art. 18 ust. 4 udpp sprawozdanie, o którym mowa w art. 18 ust. 1 i 3 tej ustawy zawiera:

- 1) szczegółowy opis wykonania zadania publicznego, z uwzględnieniem osiągniętych celów oraz zrealizowanych działań;
- 2) zestawienie wydatków poniesionych na wykonanie zadania publicznego wraz ze wskazaniem źródeł ich finansowania;
- 3) informację o poniesionych nakładach na wykonanie zadania publicznego z podziałem na wkład osobowy i rzeczowy.

Zgodnie z art. 18 ust. 5 udpp sprawozdanie sporządzone przez operatora projektu zawiera także dodatkowe informacje o realizatorach projektów oraz projektach realizowanych w ramach zleconych zadań.

6.3. WYKAZ AKTÓW PRAWNYCH DOTYCZĄCYCH KONTROLOWANEJ DZIAŁALNOŚCI

1. Ustawa z dnia 15 września 2017 r. o Narodowym Instytucie Wolności – Centrum Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego (Dz. U. z 2023 r. poz. 1618, ze zm.)
2. Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2024 r., poz. 1491, ze zm.)
3. Ustawa z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2024 r., poz. 1530, ze zm.)
4. Ustawa z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości (Dz. U. z 2023 r. poz. 120, ze zm.)

6.4. WYKAZ PODMIOTÓW, KTÓRYM PRZEKAZANO INFORMACJĘ O WYNIKACH KONTROLI

1. Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej
2. Marszałek Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej
3. Marszałek Senatu Rzeczypospolitej Polskiej
4. Prezes Rady Ministrów
5. Przewodniczący Komitetu do spraw Pożytku Publicznego
6. Przewodniczący Komisji do Spraw Kontroli Państwowej Sejmu RP
7. Przewodniczący Komisji Finansów Publicznych Sejmu RP
8. Przewodniczący Komisji do Spraw Dzieci i Młodzieży Sejmu RP
9. Przewodniczący Komisji Edukacji i Nauki Sejmu RP
10. Przewodniczący Komisji Samorządu Terytorialnego i Polityki Regionalnej Sejmu RP
11. Przewodniczący Komisji Budżetu i Finansów Publicznych Senatu RP
12. Przewodniczący Komisji Samorządu Terytorialnego i Administracji Państwowej Senatu RP
13. Przewodniczący Komisji Edukacji Senatu RP
14. Narodowy Instytut Wolności – Centrum Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego